

TAITEEN TALOUDELLINEN VOIMA VÄHEMMISTÖYHTEISÖISSÄ

Case: Kveenit

Mika Heikkilä
Opinnäytetyö
Kevät 2025
Taiteen tekijä ja kehittäjä (YAMK)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Taiteen tekijä ja kehittäjä

Tekijä: Mika Heikkilä

Opinnäytetyön otsikko: Taiteen taloudellinen voima vähemmistöyhteisöissä.

Case Kveenit

Työn ohjaaja: Pekka Isomursu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: kevät 2025

Sivumäärä: 123

Tämä tutkimus tarkastelee taiteen roolia taloudellisen kehityksen välineenä kveeniyhteisössä. Kveenit ovat Norjan kansallinen vähemmistö, jonka kulttuuritalouden erityispiirteet ovat jääneet vähälle huomiolle akateemisessa tutkimuksessa.

Tutkimus toteutettiin podcast-muotoisena haastattelemalla kahdeksaa kveeniyhteisön kulttuurialan toimijaa tammi-huhtikuussa 2024. Aineisto analysoitiin temaattisella ja narratiivisella analyysillä. Podcast-muoto tarjoaa poikkeuksellisen läpinäkyvyyden, sillä lukijat voivat kuunnella alkuperäiset haastattelut. Tutkimus tehtiin induktiivisena tutkimuksena, ja tulokset muodostavat perustan jatkotutkimuksille.

Tutkimuksen keskeisenä löydöksenä on integroitu malli, jossa taide luo neljä toisiaan vahvistavaa kehää. Identiteetin vahvistumisen, taloudellisten vaikutusten, verkostoitumisen ja resilienssitekijöiden kehät. Haastatellut toimijat raportoivat merkittäviä taloudellisia kerrannaisvaikutuksia ja osallistujamäärien kasvua kulttuuritapahtumissa.

Tutkimus laajentaa Bourdieun kulttuurisen pääoman teoriaa osoittamalla, kuinka vähemmistöyhteisöissä kulttuurinen pääoma konvertoituu taloudelliseksi eri mekanismein kuin valtakulttuurissa. Yhteisölähtöisyyden mahdollisuudet korostuvat. Menestyksekkäät hankkeet syntyivät yhteisön omista tarpeista.

Tutkimus tarjoaa konkreettisen työkalupakin kolmen periaatteen muodossa sekä spesifiset suositukset eri toimijaryhmille. Tulokset palvelevat sekä akateemista keskustelua että kulttuuri- ja aluekehittämisen käytäntöjä. Podcast-muoto edustaa metodologista innovaatiota, joka yhdistää tieteellisen rigoroiteetin yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Artistic Development

Author: Mika Heikkilä

Title of thesis: The Economic Power of Art in Minority Communities.

Case: Kven People

Supervisor: Pekka Isomursu

Term and year when the thesis was submitted: spring 2025

Number of pages: 123

This study examines the role of art as a tool for economic development in the Kven community in Northern Norway. The Kven people are a national minority in Norway whose cultural economy characteristics have received limited attention in academic research.

The research was conducted using a podcast format, interviewing eight cultural sector actors from the Kven community between January and April 2024. The data was analyzed through thematic and narrative analysis. The podcast format provides exceptional transparency, as readers can listen to the original interviews. The study was conducted as an inductive research, and the results form the foundation for further research.

The main finding is an integrated model where art creates four mutually reinforcing cycles: identity strengthening, economic impact, networking, and resilience factors. The interviewed actors reported significant economic multiplier effects and growth in participation numbers at cultural events.

The study extends Bourdieu's theory of cultural capital by demonstrating how cultural capital converts to economic capital through different mechanisms in minority communities compared to mainstream culture. The potential of community-based approaches is emphasized: successful projects emerged from the community's own needs.

The research provides a concrete toolkit in the form of three principles and specific recommendations for different stakeholder groups. The results serve both academic discourse and cultural and regional development practices. The podcast format represents a methodological innovation that combines research accuracy with social impact.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
SISÄLLYS.....	4
1. JOHDANTO	7
2. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA MENETELMÄT	10
2.1. Tutkimuskysymykset	10
2.2. Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset	11
2.3. Tutkimuksen relevanssi ja merkitys.....	11
2.4. Menetelmällinen lähestymistapa	12
2.4.1. Aineistonkeruu ja haastateltavien valinta	13
2.4.2. Aineiston käsittely ja analyysi	13
2.4.3. Tutkimuksen luotettavuus ja metodin erityispiirteet	14
3. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	16
3.1. Taiteen vaikutusmekanismit yhteisöissä	17
3.1.1. Kulttuuriset ja identiteettiä vahvistavat vaikutukset	18
3.1.2. Sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset.....	22
3.1.3. Taloudelliset vaikutukset.....	27
3.1.4. Integroitu vaikutus	33
3.2. Kveenit ja kulttuuritalous	38
3.2.1. Historiallinen konteksti.....	40
3.2.2. Kulttuurinen identiteetti ja taiteen rooli.....	45
3.2.3. Yhteiskunnallinen asema ja kulttuuripolitiikka	51
4. TUTKIMUSTULOKSET	56
4.1. Aineisto ja analyysimenetelmä.....	56
4.1.1. Tutkimusaineisto.....	57
4.1.2. Haastateltavat.....	57
4.1.3. Kaksoismenetelmä	58
4.2. Temaattinen analyysi.....	59
4.2.1. Kerrannaisvaikutukset	60
4.2.2. Rakenteelliset kasvun esteet.....	63
4.2.3. Kasvava markkina-arvo	66

4.3.	Narratiivinen analyysi	69
4.3.1.	Kielellinen identiteetti	69
4.3.2.	Luova yrittäjyys	71
4.3.3.	Ulkopuolelta sisäpuolelle	74
4.3.4.	Yhteisön kollektiivinen herääminen	75
4.3.5.	Vastuu ja perintö	77
4.4.	Integroitu malli	79
4.4.1.	Yhteisölähtöinen tapa	79
4.4.2.	Kulttuurin ja talouden sykli	81
4.4.3.	Resilienssitekijät	83
4.4.4.	Mallin kuvaus	85
4.5.	Vastaukset tutkimuskysymyksiin	88
4.5.1.	Päätutkimuskysymyksen vastaus	88
4.5.2.	Vaikutusmekanismit	90
4.5.3.	Yhteisön kokemukset	91
4.5.4.	Edistävät ja hidastavat tekijät	93
4.5.5.	Vaikuttavuuden tehostaminen	95
5.	POHDINTA	98
5.1.	Keskeiset löydökset	98
5.1.1.	Empiiriset löydökset	98
5.1.2.	Rakenteelliset esteet	99
5.1.3.	Yhteisölähtöisyyden voima	101
5.2.	Teoreettinen kontribuutio	103
5.2.1.	Integroitu malli	103
5.2.2.	Narratiivisen sitoutumisen teoria	104
5.3.	Metodologiset innovaatiot ja arviointi	106
5.3.1.	Podcast-metodin arviointi	106
5.3.2.	Kaksoismenetelmän toimivuus	107
5.4.	Tutkimuksen rajoitukset ja luotettavuuden arviointi	108
5.5.	Käytännön työkalupakki	110
5.6.	Suositukset eri toimijaryhmille	111
5.6.1.	Kveeniyhteisö	111
5.6.2.	Kulttuuripolitiikan tekijät	112
5.6.3.	Toimintamalli muille vähemmistöyhteisöille	113

5.7. Jatkotutkimusehdotukset.....	114
5.7.1. Vertaileva tutkimus.....	114
5.7.2. Vaikuttavuuden pitkäaikaisseuranta.....	115
5.7.3. Podcast-metodi	116
5.7.4. Tutkimuksen yhteiskunnallinen merkitys.....	117
LÄHTEET.....	120

1. JOHDANTO

Vähemmistöyhteisöjen taloudellinen vahvistaminen ja kulttuurisen identiteetin näkyväksi tekeminen ovat nousseet keskeisiksi teemoiksi yhteisölähtöisessä kehittämistyössä. Taiteen rooli vähemmistöjen taloudellisen aseman edistämässä on herättänyt erityistä kiinnostusta sekä tutkijoiden että käytännön toimijoiden keskuudessa. Tämä tutkimus keskittyy taiteen mahdollisuuksiin taloudellisten ja yhteisöllisten hyötyjen tuottajana Pohjois-Norjassa asuvan kveeniyhteisön näkökulmasta.

Kveenit ovat Norjan kansallinen vähemmistö, jonka juuret ulottuvat vuosisatojen takaiseen suomalaisperäiseen muuttoliikkeeseen Pohjois-Norjaan. Kveenit tunnustettiin virallisesti kansalliseksi vähemmistöksi vuonna 1999, mikä merkitsi päätöstä pitkään jatkuneelle assimilaatiopolitiikalle. (Niemi 2007, 22.) Historiallisesti kveenit ovat kohdanneet yhteiskunnallista marginalisointia, mikä on heijastunut sekä taloudellisiin haasteisiin että kulttuurisen näkyvyyden puutteeseen (Petryk, 2014 103-120).

Viimeaikaiset esimerkit viittaavat siihen, että taideprojekteilla voi olla merkittäviä vaikutuksia paitsi kulttuuri-identiteetin vahvistamiseen myös paikallisen elinvoimaisuuden edistämiseen (Luonila ym., 2021, 42-44). Taiteen kautta voidaan vahvistaa yhteisön sisäistä ylpeyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä saattaa luoda pohjaa pidempiaikaiselle sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle (Lindholm, 2016, 5-148).

Vaikka kulttuuritalouden tutkimus on laajaa, vähemmistöyhteisöjen erityispiirteet ovat jääneet vähälle huomiolle (Antikainen ym., 2018, 24-26). Puuttuu erityisesti ymmärrys siitä, kuinka identiteettiprosessit ja yhteisöllinen toimijuus liittyvät taloudellisiin vaikutuksiin vähemmistöyhteisöissä (Kumpulainen ym., 2022, 68-86). Tämä tutkimusaukko on merkittävä, koska vähemmistöyhteisöt toimivat erilaisissa rakenteellisissa olosuhteissa kuin valtaväestö ja tarvitsevat siksi erilaisia taloudellisen kehityksen välineitä.

Tutkijana kiinnostukseni aiheeseen nousee aktiivisesta toiminnastani erilaisissa kulttuuriyhteisöissä sekä omasta finanssialan taustasta. Podcast-tuotannon kokemuksen taiteen parissa on osoittanut median vaikuttavuuden yhteisöjen äänen vahvistamisessa. Pienet yhteisöt ja niiden kehitysmahdollisuudet kiinnostavat erityisesti, samoin huoli taiteen asemasta taloudellisen päätöksenteon kentällä, jossa kulttuurin potentiaalia ei vielä kukaan ymmärrä riittävän laajalaisesti.

Tämä tutkimus tarkastelee taiteen roolia kveeniyhteisön taloudellisessa kehityksessä yhteisölähtöisestä näkökulmasta. Tutkimus hyödyntää podcast-muotoa, joka yhdistää tieteellisen analysoinnin yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja antaa vähemmistöyhteisön äänille tilaa tavalla, jota perinteiset menetelmät eivät mahdollista. Podcast-muoto toimii samalla dokumentaationa kveeniyhteisön kulttuurisesta tilanteesta tällä hetkellä. Podcast-menetelmää täydennetään laadullisella sisällönanalyysillä. Podcast-keskustelujen sisältö analysoidaan teemoittain, keskittyen erityisesti taloudellisten vaikutusten mekanismeihin, yhteisön kokemuksiin ja kehittämistarpeisiin. Metodin vahvuutena on sen kyky dokumentoida autenttiset äänet samalla kun se toimii vaikuttavuuden välineenä..

Tutkimus vastaa kysymykseen: Miten taide voi edistää kveeniyhteisön taloudellista asemaa? Alakysymykset tarkastelevat konkreettisia taloudellisia vaikutusmekanismeja, yhteisön jäsenten subjektiivisia kokemuksia sekä niitä tekijöitä, jotka tukevat tai estävät taiteen taloudellista vaikuttavuutta. Lisäksi tutkimus selvittää, miten taiteen taloudellisia vaikutuksia voitaisiin vahvistaa.

Taloudellisella kehityksellä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa laaja-alaista hyvinvoinnin kasvua, joka sisältää työpaikkojen luomisen, paikallisen liiketoiminnan aktivoimisen, yhteisön inhimillisen pääoman vahvistamisen sekä pitkäaikaisen taloudellisen kestävyuden rakentamisen. Taiteen roolilla tarkoitetaan kaikkea taiteellista ja kulttuurista toimintaa, joka edistää yhteisön identiteettiä, yhteisöllisyyttä ja ulkoista näkyvyyttä.

Tutkimustulokset tarjoavat tietopohjaa sekä akateemiselle keskustelulle että kulttuuri- ja aluekehittämisen käytännöille. Tulosten pohjalta voidaan kehittää kohdennetumpia toimintamalleja, jotka tukevat kveeniyhteisön kestäväää talou-

dellista kehitystä, kulttuurista näkyvyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Lisäksi tutkimus avaa uusia näkökulmia jatkotutkimukselle sekä käytännön suosituksia Pohjois-Norjan kulttuuripolitiikan ja yhteisölähtöisen kehitystyön suunnitteluun.

Tutkimus etenee teoreettisen viitekehyksen, tutkimusmenetelmien ja aineiston analyysin kautta. Tavoitteena on muodostaa kokonaisvaltainen ymmärrys siitä, miten taidetta voidaan hyödyntää välineenä kveeniyhteisön taloudellisen ja yhteisöllisen aseman vahvistamisessa.

2. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA MENETELMÄT

Tutkimuksen lähtökohtana oli vahva intuitio siitä, että taiteella on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia vähemmistöyhteisöissä, mutta näiden vaikutusten luonne ja mekanismit olivat epäselviä. Tämän vuoksi tutkimus toteutettiin induktiivisena tutkimuksena, jossa aineistosta nousevat teemat ja mallit muodostivat analyysin perustan. Tässä luvussa kuvataan tutkimuksen keskeiset tutkimuskysymykset, tavoitteet ja rajaukset sekä tutkimuksen relevanssi ja menetelmällinen lähestymistapa. Tutkimuksen lähtökohtana on tarkastella taiteen potentiaalia kveeniyhteisön taloudellisen aseman vahvistamisessa ja kartoittaa niitä tekijöitä, jotka edistävät tai estävät taiteen hyödyntämistä taloudellisen kehityksen välineenä. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa sekä akateemisesti merkittävää tietoa että käytännönläheisiä suosituksia, joiden avulla voidaan tukea kveeniyhteisön kulttuurista ja taloudellista kehittymistä.

2.1. Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen pääkysymys on:

Miten taidetoiminta voi edistää kveeniyhteisön taloudellista kehitystä?

Lisäksi tutkimuksella on neljä alakysymystä: 1) Millä tavoin taidetoiminta luo taloudellisia vaikutuksia kveeniyhteisössä? 2) Miten yhteisön jäsenet kokevat taiteen taloudellisen merkityksen? 3) Mitkä tekijät tukevat tai estävät vaikuttavuutta? 4) Miten vaikutuksia voitaisiin tehostaa?

Keskeisten käsitteiden määrittely:

Yhteisölähtöisellä näkökulmalla tarkoitetaan lähestymistapaa, jossa tutkimuskohteena oleva yhteisö nähdään oman kehityksensä asiantuntijana ja aktiivisena toimijana, ei passiivisena tuen kohteena. Taloudellisella kehityksellä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa laaja-alaista hyvinvoinnin kasvua, joka sisältää työpaikkojen luomisen, paikallisen liiketoiminnan aktivoimisen, yhteisön inhimillisen

pääoman vahvistamisen sekä pitkäaikaisen taloudellisen kestävyuden rakentamisen.

Narratiivisella analyysillä tarkoitetaan menetelmää, jossa haastateltavien kertomuksia tarkastellaan kokonaisina tarinoina, jotka rakentuvat ajassa ja joiden kautta henkilöt antavat merkityksiä kokemuksilleen.

2.2. Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset

Tutkimuksen päätavoitteena on analysoida, millä tavoin taide ja taideprojektit voivat konkreettisesti tukea kveeniyhteisön taloudellista kehitystä. Erityistä huomiota kiinnitetään taidehankkeiden nykyisten ja potentiaalisten taloudellisten vaikutusten tarkasteluun sekä yhteisön jäsenten kokemuksiin ja näkemyksiin.

Lisäksi tutkimuksella pyritään laajemmin lisäämään tietoa siitä, miten taide, taideprojektit ja taiteilijat voivat toimia välineinä vähemmistöyhteisöjen taloudellisen aseman parantamisessa. Vaikka tutkimuksen empiirinen kohde on kveeniyhteisö, tavoitteena on tuottaa yleistettävää ymmärrystä, jota voidaan soveltaa myös muiden vähemmistöyhteisöjen konteksteissa.

Tutkimus rajataan kveeniyhteisöön. Tämä rajaus mahdollistaa syvällisen ja kontekstisidonnaisen analyysin, joka perustuu empiiriseen aineistoon, erityisesti haastatteluihin kveeniyhteisön taiteilijoiden ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Vaikka tutkimus keskittyy ensisijaisesti taideprojektien taloudellisiin ulottuvuuksiin, se sivuaa myös kulttuurisen identiteetin ja yhteisöllisyyden teemoja silloin, kun ne liittyvät taloudellisiin vaikutuksiin.

2.3. Tutkimuksen relevanssi ja merkitys

Tämä tutkimus tarjoaa merkittävää lisäarvoa ymmärrykseen taiteen mahdollisuuksista toimia taloudellisen kehityksen ja yhteisölähtöisen vahvistumisen välineenä erityisesti marginalisoiduissa vähemmistöyhteisöissä, kuten kveeniyhteisössä. Se tuo esiin yhteisön sisältä nousevia kokemuksia ja näkökulmia, jotka

tarjoavat arvokkaita oivalluksia taiteen roolista taloudellisten mahdollisuuksien laajentajana ja kulttuurisen aktiivisuuden vahvistajana.

2.4. Menetelmällinen lähestymistapa

Tutkimuksessa hyödynnetään laadullista tutkimusotetta, joka soveltuu erityisen hyvin monisyisten ja kulttuurisesti juurtuneiden ilmiöiden tarkasteluun. Kveeniyhteisön taloudellisen ja kulttuurisen tilanteen ymmärtäminen edellyttää näkökulmaa, joka tunnistaa yksilölliset kokemukset ja yhteisölliset merkitykset. Laadullinen lähestymistapa mahdollistaa juuri tämän, antaen tilaa tutkittavien omille tarinoille ja tulkinnoille.

Aineistonkeruu toteutettiin puolistrukturoiduin haastatteluin, jotka mahdollistivat sekä systemaattisen tutkimuskysymysten käsittelyn että haastateltavien vapaamman ajatustenvaihdon. Haastattelurunko sisälsi sekä avoimia että ohjaita kysymyksiä. Haastattelut jaettiin kahteen osioon. Ensimmäisessä osiossa kartoitettiin haastateltavien henkilökohtaisia taustoja ja suhdetta kveeniyhteisöön ja toisessa osiossa keskityttiin tarkemmin taiteen taloudellisiin vaikutuksiin, mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Haastattelut toteutettiin Microsoft Teams -alustalla, mikä mahdollisti maantieteellisesti hajautuneen osallistujajoukon tavoittamisen.

Aineiston analyysissä käytettiin Braun ja Clarken (2006, 77-101) kuusivaiheista temaattista analyysimenetelmää, joka soveltuu hyvin haastatteluaineistosta nousevien toistuvien teemojen ja merkitysrakenteiden tunnistamiseen. Temaattisen analyysin rinnalla käytettiin narratiivista analyysia, jonka avulla voitiin tarkastella haastateltavien kertomuksia kokonaisina tarinoina. Analyysiprosessi on dokumentoitu tarkasti, mikä mahdollistaa prosessin jäljittämisen ja arvioinnin.

Tutkimusprosessissa huomioitiin myös eettiset näkökohdat. Osallistujilta kerättiin suostumus aineiston käyttöön sekä podcast-julkaisuihin. Osallistujille taattiin oikeus vetäytyä tutkimuksesta milloin tahansa ilman seuraamuksia.

Haastatteluista syntyneet podcastit toimivat tutkimusaineistona, mutta myös pysyvinä tallenteina, joka lisää tutkimuksen vaikuttavuutta ja kveeniyhteisön ää-

nen kuulumista. Podcastien julkaiseminen vahvistaa yhteisön näkyvyyttä ja säilyttää yksilöllisiä kokemuksia osana elävää kulttuuriperintöä, tehden tutkimuksesta osaltaan myös dokumentaarisen kulttuuriteon.

2.4.1. Aineistonkeruu ja haastateltavien valinta

Aineistonkeruu toteutettiin tammi-huhtikuussa 2024 seitsemän syvähaastattelun kautta, joissa haastateltiin yhteensä kahdeksaa kveeniyhteisön toimijaa. Haastattelut toteutettiin Microsoft Teams -alustalla, mikä mahdollisti maantieteellisesti hajautuneen osallistujajoukon tavoittamisen Pohjois-Norjan laajalta alueelta. Virtuaalinen toteutustapa oli välttämätön ottaen huomioon kveeniyhteisön maantieteellisen hajasijainnin ja tutkimuksen aikataululliset rajoitukset.

Haastateltavat valittiin tarkoituksenmukaisella otannalla tavoitteena kattaa mahdollisimman laaja kirjo kveeniyhteisön kulttuurialan toimijoita. Valintakriteereinä oli edustavan joukon saaminen eri ikäryhmistä nuorista aikuisista vanhempaan sukupolveen, erilaisten kulttuuriorganisaatioiden edustajia sekä maantieteellisesti eri puolilta kveeniyhteisön keskusalueita. Tavoitteena oli myös saada mahdollisuuksien mukaan kahden henkilön edustus samasta toiminnasta vertailtavuuden lisäämiseksi.

Otoskoko kahdeksan haastateltavaa vastaa tavanomaista syvähaastattelututkimuksen kokoa ja osoittautui riittäväksi saturaation saavuttamiseksi. Laajempi otos ei ollut mahdollinen heikentämättä haastattelujen syvyyttä.

2.4.2. Aineiston käsittely ja analyysi

Kaikki podcast-haastattelut tallennettiin Microsoft Teams -alustalla ja litteroitiin täysimääräisesti kirjalliseen muotoon TurboScribe-ohjelmistolla. Litteroinnissa säilytettiin olennaiset tauot, jotka vaikuttivat merkityksen tulkintaan. Tämä tarkuus oli tärkeää erityisesti narratiivisen analyysin kannalta, jossa haastateltavien tunteiden ja kokemusten välittyminen on keskeistä.

Aineiston analyysi toteutettiin systemaattisena koodausprosessina, joka noudatti Braun ja Clarken (2006, 77-101) kuusivaiheista temaattisen analyysin mallia, joka on etabloitunut menetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Prosessi alkoi aineistoon tutustumisella, jossa kaikki haastattelut kuunneltiin ja luettiin useaan kertaan kokonaiskuvan muodostamiseksi. Tämän jälkeen siirryttiin alkukoodien muodostamiseen merkitsemällä systemaattisesti kaikki taloudelliseen kehitykseen liittyvät maininnat. Kolmannessa vaiheessa koodit ryhmiteltiin laajemmiksi temaattisiksi kokonaisuuksiksi etsimällä toistuvia kaavoja ja yhteyksiä aineistosta.

Teemojen tarkistamisvaiheessa arvioitiin muodostettujen teemojen toimivuutta suhteessa koko aineistoon ja varmistettiin niiden sisäinen koherenssi. Viidennessä vaiheessa teemat määriteltiin tarkasti ja nimettiin siten, että ne kuvasivat mahdollisimman osuvasti niiden sisältöä. Lopuksi kirjoitettiin analyysin raportti, jossa teemat esitellään runsaiden suorien lainausten kera.

Koodausprosessi tuotti aluksi kuusi päätasoista koodia, jotka koskivat työpaikkoja, kerrannaisvaikutuksia, rahoitushaasteita, näkyvyyttä, yhteisön kiinnostusta sekä infrastruktuurin puutteita. Nämä koodit ryhmiteltiin edelleen kolmeksi pääteemaksi, jotka muodostavat tutkimuksen rungon.

2.4.3. Tutkimuksen luotettavuus ja metodin erityispiirteet

Tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa useat tekijät, jotka kompensoivat metodin rajoituksia ja lisäävät tulosten uskottavuutta. Podcast-haastatteluiden keskeinen vahvuus on alkuperäisten haastattelujen julkinen saatavuus, joka luo poikkeuksellisen läpinäkyvyyden analyysiprosessiin. Jokainen lukija voi kuunnella alkuperäiset äänitteet ja arvioida tutkijan tulkintoja, mikä mahdollistaa vaihtoehtoisten tulkintojen kehittämisen ja lisää tutkimuksen kriittisen arvioinnin mahdollisuuksia.

Metodologista luotettavuutta vahvistaa temaattisen ja narratiivisen analyysin yhdistäminen, joka mahdollistaa tulosten ristiinvalidoinnin. Sama aineisto tarkastellaan kahdesta eri näkökulmasta, mikä paljastaa sekä aineiston rakenteel-

liset teemat että syvemmät merkityksenannot. Tämä kaksoislähestymistapa tuottaa syvällisemmän ymmärryksen kuin kumpikaan menetelmä yksinään voisi saavuttaa.

Haastateltavat voivat kuunnella omat podcast-jaksot julkaisun jälkeen ja kommentoida mahdollisia virhetulkintoja. Tämä jäsenten validointiprosessi lisää tulosten hyväksyttävyyttä tutkittavassa yhteisössä ja varmistaa, että haastateltavien ääni ja tarkoitukset välittyvät oikein. Samalla se vahvistaa tutkimuksen osallistavaa luonnetta antamalla yhteisölle mahdollisuuden osallistua tulkintaprosessiin.

Tietoisuus julkisesta podcast-julkaisusta voi vaikuttaa haastateltavien vastauksiin sosiaalisesti suotavien vastausten suuntaan. Tämä riski on olemassa, mutta sitä tasapainottaa menetelmän kyky säilyttää autenttinen ääni ja tunne. Lisäksi haastateltavien pitkäaikainen sitoutuminen kveenin kulttuuriin viittaa siihen, että heidän motivaationsa osallistua tutkimukseen perustui aitoon haluun jakaa kokemuksiaan.

Kahdeksalla haastateltavalla saavutettiin selkeä saturaatio, kun uusia merkittäviä teemoja ei ilmennyt viimeisten haastattelujen aikana. Vaikka tutkimus keskittyy kveeniyhteisöön, tulokset tarjoavat analyyttisiä työkaluja ja teoreettisia malleja, jotka voivat olla sovellettavissa muihin vähemmistöyhteisöihin vastaavissa olosuhteissa.

Tutkimus nojaa kahteen keskeiseen teoreettiseen viitekehykseen. Robert Chambersin (1997) osallistavan kehityksen teoria tarjoaa lähestymistavan vähemmistöyhteisöjen omaan asiantuntijuuteen ja yhteisölähtöiseen kehitykseen. Pierre Bourdieun (1986) kulttuurisen pääoman teoria puolestaan selittää kuinka kulttuuri voi muuttua taloudelliseksi voimavaraksi. Nämä teoriat yhdessä muodostavat viitekehyksen analysoitaessa taiteen taloudellisia vaikutuksia kveeniyhteisössä.

3. TEOREETTINEN VIITEKEHYYS

Taide toimii vähemmistöyhteisöjen kontekstissa monisyisenä voimavarana, joka ulottuu kulttuurisista merkityksistä taloudellisiin vaikutuksiin. Taidepolitiikan tutkimuskeskus Cuporen mukaan taide- ja taiteilijapolitiikka pyrkii turvaamaan moninaisen taiteellisen ilmaisun ja taiteellisen työn toimintaedellytykset, mikä korostuu erityisesti vähemmistöyhteisöjen kohdalla. (Hirvi-Ijäs & Sokka 2019, 3). Vähemmistöjen, kuten kveenien, kohdalla taide toimii paitsi identiteetin vahvistajana myös yhteisöllisyyden rakentajana ja taloudellisen osallisuuden edistäjänä (Latvala-Harvilahti 2021, 37-43).

Taiteellisen toiminnan taloudellisilla vaikutuksilla vähemmistöyhteisöjen kontekstissa tarkoitetaan prosessia, jossa kulttuurinen osallistuminen ja taiteellinen ilmaisu vahvistavat yhteisön sisäistä sosiaalista pääomaa ja luovat uusia verkostoja. Tämä kehitys voi johtaa konkreettisiin taloudellisiin mahdollisuuksiin, kuten kulttuurimatkailuun, käsityötuotantoon tai luovien alojen yrittäjyyteen (Hirvi-Ijäs & Sokka 2019, 22-26).

Kuten Seesmeri ja Virtanen (2022, 112-126) osoittavat Porin Pihlavan tutkimuksessaan, taidelähtöiset menetelmät voivat nostaa esille yhteisöjen hiljaista tietoa ja vahvistaa paikallisidentiteettiä. Samoin Fingerroos ja Haanpää (2022, 131-141) korostavat yhteisölähtöisen muistitietotutkimuksen merkitystä paikallisen kulttuuriperinnön säilyttämisessä ja elvyttämisessä. Vähemmistöyhteisöjen kohdalla nämä prosessit ovat erityisen tärkeitä, sillä ne tarvitsevat erilaisia taloudellisen voimaantumisen välineitä kuin valtaväestö (Kumpulainen, Luonila, Ruokolainen, Leppänen & Koskinen-Koivisto 2022, 68-86).

Luvun ensimmäinen alaluku tarkastelee taiteen vaikutusmekanismeja yhteisöissä, analysoiden miten taiteellinen toiminta vaikuttaa kulttuurisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti. Toinen alaluku keskittyy kveeneihin ja kulttuuritalouteen, tarjoten kontekstuaalisen taustan tutkimuskohteelle.

Yhdessä nämä näkökulmat muodostavat kattavan teoreettisen viitekehyksen, joka yhdistää yleisen taiteen vaikutusteoriaan kveenyhteisön spesifin kontek-

tin, luoden perustan empiiriselle analyysille siitä, miten taide voi toimia taloudellisen kehityksen katalyyttinä vähemmistöyhteisössä.

3.1. Taiteen vaikutusmekanismit yhteisöissä

Taiteen ja kulttuurin yhteiskunnalliset vaikutukset muodostavat monisyisen ja monikerroksisen ilmiökokonaisuuden, joka ulottuu yksilön kokemuksista laajempiin yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 37-39). Kulttuuripolitiikan tutkimuksessa vaikutukset jaetaan perinteisesti kolmeen pääkategoriaan: kulttuurisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin, jotka eivät kuitenkaan ole toisistaan irrallisia, vaan muodostavat limittäisiä ja vuorovaikutuksessa olevia kokonaisuuksia (Hirvi-Ijäs & Sokka 2019, 22).

Vaikutusmekanismien teoreettisessa tarkastelussa erotellaan suorat, välilliset ja kerrannaisvaikutukset, jotka toteutuvat eri aikajännteillä ja eri tasoilla (Luonila ym. 2021, 42-44). Suorat vaikutukset syntyvät välittömästi taidetoimintaan osallistumisesta, kuten kokemukselliset ja tunneperäiset vaikutukset yksilötasolla. Välilliset vaikutukset puolestaan realisoituvat pidemmällä aikavälillä ja voivat ilmetä esimerkiksi parantuneena hyvinvointina tai lisääntyneenä osallisuuden tunteena. Kerrannaisvaikutukset leviävät laajemmin yhteiskuntaan ja voivat vaikuttaa esimerkiksi alueen vetovoimaisuuteen tai sosiaalisen koheesion vahvistumiseen (Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 183-185).

Kulttuuriset vaikutukset liittyvät yksilöiden kokemuksiin ja elämyksiin sekä yhteisöjen henkiseen rikastumiseen ja sivistykseen, kattaen identiteetin vahvistumisen, kulttuuriperinnön välittymisen ja luovan ilmaisun mahdollistamisen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 37). Sosiaaliset vaikutukset kietoutuvat yksilöiden terveyteen ja hyvinvointiin, yhteisöllisen toiminnan vahvistumiseen sekä osallisuuden ja osallistumisen lisääntymiseen (Murtoniemi 2024, 98-130). Taloudelliset vaikutukset puolestaan ilmenevät taiteen ja kulttuurin roolina kansan, alue- ja paikallistalouden vahvistajana, käsittäen sekä välittömät työllisyysvaikutukset että laajemmat aluetaloudelliset hyödyt (Luonila ym. 2021, 28-32).

Analyysitasot ulottuvat yksilötasolta yhteisö- ja yhteiskuntatason vaikutuksiin. Yksilötasolla taide vaikuttaa henkilökohtaiseen hyvinvointiin, identiteettiin ja osallisuuden kokemuksiin. Yhteisötasolla vaikutukset näkyvät sosiaalisen koheesion vahvistumisena, verkostojen syntyminenä ja kollektiivisen toimijuuden lisääntymisenä. Yhteiskuntatason vaikutukset ulottuvat demokratian vahvistamiseen, kulttuurisen moninaisuuden edistämiseen ja yhteiskunnallisen osallisuuden lisääntymiseen (Hirvi-Ijäs & Sokka 2019, 22-25; Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 113-117).

Vähemmistöjen kontekstissa nämä vaikutusmekanismit saavat erityisen merkityksen marginalisaation, syrjinnän ja rakenteellisen epätasa-arvon olosuhteissa. Osallistava taide voi toimia välineenä yhteisöjen kehittämisessä ja äänen antamisessa niille, joiden kokemukset jäävät usein valtavirran ulkopuolelle (Seesmeri & Virtanen 2023, 112-126). Kulttuuritoiminta mahdollistaa vaihtoehtoisten narratiivien luomisen, oman kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen sekä yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamisen tavoilla, mikä ei välttämättä ole saavutettavissa muiden yhteiskunnallisten toimintojen kautta (Murtoniemi 2024, 201-232).

Vaikutusten syntyminen ja leviäminen yhteisössä tapahtuu usein verkostomaisien rakenteiden kautta, joissa yksilöiden kokemukset ja toiminta liittyvät laajempiin yhteisöllisiin prosesseihin. Kulttuuri toimii sekä identiteetin rakentajana että yhteisöjen välisten suhteiden muokkaajana, luoden tiloja ja mahdollisuuksia vuorovaikutukselle, oppimiselle ja yhteiselle toiminnalle (Seesmeri & Virtanen, 2023 114-126). Tässä prosessissa korostuu taiteen kyky luoda jaettuja merkityksiä ja kokemuksia, jotka voivat ylittää sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia rajoja.

3.1.1. Kulttuuriset ja identiteettiä vahvistavat vaikutukset

Kulttuuriset vaikutukset muodostavat taiteen yhteiskunnallisen merkityksen ydinkohdan, erityisesti vähemmistöyhteisöjen kontekstissa, jossa ne toimivat identiteetin vahvistamisen, kulttuuriperinnön säilyttämisen ja yhteisöllisen merkityksenannon välineinä. Taiteen kulttuuriset vaikutukset kietoutuvat syvästi

identiteettien muodostamiseen sekä yksilö- että yhteisötasolla, luoden perustan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle vähemmistöyhteisöissä. Bourdieun kulttuurisen pääoman teorian mukaisesti kulttuuri toimii voimavarana, joka voi muuttua taloudelliseksi hyödyksi oikeissa olosuhteissa, erityisesti kun yhteisö kykenee määrittämään itse kulttuurinsa arvon ja merkityksen (Prieur & Savage 2011, s. 566-580).

Identiteetin muodostaminen ja vahvistaminen muodostaa taiteen keskeisimmän kulttuurisen funktion vähemmistöyhteisöissä. Tenhu (2019, 64-66) korostaa, kuinka taide liittyy olennaisesti identiteetin muodostamiseen omakohtaisen toiminnan kautta, jolloin taidekokemukset kietoutuvat yksilöiden elämismaailmaan monitahoisina ja monimerkityksellisinä ilmiöinä. Vähemmistöyhteisöjen kontekstissa tämä prosessi saa erityisen merkityksen, sillä identiteetin vahvistaminen taiteen kautta voi toimia vastavoimana enemmistökulttuurin assimilaatiopaineille. Chambers (40-42, 49-54, 1997) "viimeisten asettamista ensimmäisiksi" -periaatteessaan, että vähemmistöjen oma toimijuus ja itsemäärittely ovat keskeisiä kestävän kehityksen kannalta, mikä toteutuu erityisesti taiteellisen ilmaisun kautta.

Kulttuuriperinnön säilyttäminen ja uudistaminen taiteen avulla muodostaa kriittisen elementin vähemmistöyhteisöjen taloudellisessa kehityksessä. Latvala-Harvilahden (2021, 20-21) mukaan kulttuuriperintö ei jähmety staattiseksi kokonaisuudeksi, vaan jokainen luo ja käyttää sitä omasta kulttuurisesta taustastaan käsin. Aineettoman kulttuuriperinnön käsite korostaa yhteisöjen omaa toimintaa ja määrittelyä, jossa kulttuuriperintö nähdään elävänä ja muuttuvana prosessina. Tämä dynaaminen lähestymistapa mahdollistaa vähemmistöyhteisöjen kulttuurin kehittymisen tavalla, joka säilyttää autenttisuuden mutta samalla vastaa nykyajan haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Pohjoisissa konteksteissa taiteen kulttuuriset vaikutukset saavat erityisiä ulottuvuuksia, jotka liittyvät vahvasti paikallisuuteen ja ympäristöön. Jokela ja Coutts (2015, 6) tuovat esiin, kuinka pohjoisen taidekentällä taide kytkeytyy vahvasti paikallisuuteen ja ympäristöön, luoden perustan alueelliselle identiteetille ja taloudellisille mahdollisuuksille. Arktisen suunnittelun kontekstissa taide toimii välineenä, joka lisää hyvinvointia ja osallisuutta sekä paikallista ja alueellista elin-

voimaa (Jokela & Tahkokallio 2015, 132). Tämä korostaa taiteen roolia paitsi yksilöllisen myös yhteisöllisen identiteetin vahvistajana, mikä luo pohjan taloudellisille mahdollisuuksille.

Vähemmistökulttuurien yhteydessä taiteen identiteettiä vahvistavat vaikutukset korostuvat erityisesti dekolonisaation ja stereotyyppien korjaamisen prosesseissa. Hautala-Hirvioja (2015, 92-93) kuvaa saamelaisen taiteen kehitystä ja sen merkitystä identiteetin rakentajana, jossa saamelaiset taiteilijat ovat pyrkineet dekolonisaatioon ja stereotyyppien korjaamiseen taiteensa kautta. Taide toimii välineenä saamelaisen identiteetin vahvistamisessa, mikä resonoi laajemmin kaikkien vähemmistöyhteisöjen kokemuksiin. Tämä prosessi ei pelkää heijasta kulttuuria, vaan aktiivisesti muokkaa ja vahvistaa sitä, luoden samalla perustan kulttuuritaloudellisille mahdollisuuksille.

Kulttuurisen moninaisuuden näkökulmasta taide toimii dialogin ja ymmärryksen edistäjänä, mikä on keskeistä vähemmistöyhteisöjen taloudellisen integraation kannalta. Seesmeri ja Virtanen (2022, 113-114) osoittavat, kuinka taidelähtöiset menetelmät voivat tuoda esiin yhteisöjen hiljaista tietoa ja kokemuksellisuutta. Menetettyjen paikkojen kartoittamisessa taide auttoi yhteisöä käsittelemään vaikeita kokemuksia ja luomaan jaettuja merkityksiä (Seesmeri & Virtanen 2022, 124-125). Tämä prosessi osoittaa taiteen kyvyn toimia kulttuurisen muistin säilyttäjänä ja yhteisöllisen kokemuksen vahvistajana, mikä luo pohjaa yhteisön sisäiselle solidaarisuudelle ja ulkoiselle legitimaatiolle.

Osallistava taide ja yhteisöllinen luominen ovat nousseet keskeisiksi tavoiksi vahvistaa kulttuurista identiteettiä ja yhteisöllisyyttä tavalla, joka tukee taloudellista kehitystä. Triggs, Irwin ja Leggo (2015, 154-155) korostavat, kuinka kävelminen taiteena voi olla keino vahvistaa paikkaan kiinnittymistä ja yhteisöllistä identiteettiä. Tällainen toiminta luo yhteisiä kokemuksia ja vahvistaa yhteisön sisäisiä siteitä, mikä muodostaa sosiaalisen pääoman perustan taloudellisille verkostoille. Chambersin (1997, 174-179) osallistavan lähestymistavan mukaisesti yhteisö itse määrittää ja tuottaa merkitykset, mikä vahvistaa sen autonomiaa ja toimijuutta.

Yhteisölähtöisen muistitietotutkimuksen merkitys kulttuurisen identiteetin vahvistamisessa liittyy suoraan taloudellisten mahdollisuuksien luomiseen. Fingerroos ja Haanpää (2022, 134-135) tuovat esiin, kuinka paikallisen tiedon kerääminen ja tallentaminen taiteen keinoin auttaa yhteisöjä ymmärtämään omaa historiaansa ja kultturiaan. Tämä prosessi ei ainoastaan säilytä kulttuuriperintöä, vaan myös aktiivisesti rakentaa ja vahvistaa yhteisöjen identiteettiä nykyhetkessä. Bourdieulaisen kulttuurisen pääoman teorian valossa tämä tarkoittaa yhteisön kykyä tuottaa arvokasta kulttuurista sisältöä, joka voi muuttua taloudelliseksi voimavaraksi.

Digitaalisen kulttuuriperinnön kehittyminen on avannut uusia mahdollisuuksia taiteen kulttuurisille vaikutuksille tavalla, joka ylittää maantieteelliset rajat ja luo globaaleja markkinoita vähemmistökuulttuurille. Latvala-Harvilahti (2021, 21) mainitsee, kuinka digitaalinen kulttuuriperintö mahdollistaa laajemman osallisuuden ja saavutettavuuden. Virtuaaliset ympäristöt ja digitaaliset taideteokset voivat tavoittaa uusia yleisöjä ja luoda uudenlaisia kulttuurisia kokemuksia, jotka ylittävät maantieteelliset ja sosiaaliset rajat. Tämä on erityisen merkittävää vähemmistöyhteisöille, joiden fyysinen läsnäolo voi olla hajanaista.

Kulttuurisen kestävyden näkökulmasta taide toimii merkittävänä voimavarana yhteisöjen sopeutumisessa muuttuvaan maailmaan, mikä on kriittistä taloudellisen resilienssien rakentamisessa. Latvala-Harvilahti (2021, 38) korostaa, kuinka kulttuuriperintö voi auttaa nopeisiin muutoksiin sopeutumisessa ja miten ihmiset tuottavat ja käyttävät kulttuuriperintöä. Taide tarjoaa työkaluja käsitellä muutoksia ja luoda uusia merkityksiä muuttuvassa ympäristössä, mikä on olennaista vähemmistöyhteisöjen taloudellisen sopeutumiskyvyn kannalta.

Taiteen kulttuuriset vaikutukset ulottuvat myös kansainväliselle tasolle tavalla, joka luo mahdollisuuksia kulttuurivientiin ja matkailuun. Huhmarniemi (2015, 163-164) kuvaa X-Border Biennalen merkitystä kulttuurienvälisessä oppimisessä ja ymmärtämisessä. Tällaiset kansainväliset taidetapahtumat luovat siltoja eri kulttuurien välille ja edistävät kulttuurista vuoropuhelua, mikä voi johtaa taloudellisiin mahdollisuuksiin kansainvälisillä markkinoilla.

Museokasvatuksen integroitu lähestymistapa pohjoisten alueiden kontekstissa osoittaa, kuinka kulttuurilaitokset voivat toimia taloudellisen kehityksen tukijoina. Din (2015, 100) korostaa, että museot ja kulttuurilaitokset toimivat tärkeinä kulttuurisen identiteetin vahvistajina tarjoamalla autenttisuutta korostavia oppimiskokemuksia. Nämä kokemukset auttavat ihmisiä ymmärtämään omaa kulttuurista taustaansa ja rakentamaan yhteyksiä muihin kulttuureihin, mikä luo perustan kulttuurimatkailulle ja kulttuuriyrittäjyydelle.

Taiteen kulttuuriset ja identiteettiä vahvistavat vaikutukset muodostavat perustan vähemmistöyhteisöjen taloudelliselle kehitykselle. Prieur ja Savage (2011, 576-580) korostavat, että kulttuurisen pääoman arvo on suhteellinen ja kontekstisidonnainen, mikä tarkoittaa, että vähemmistöyhteisöt voivat itse määrittää kulttuurinsa arvon. Chambersin (1997) osallistavan kehityksen periaatteiden mukaisesti yhteisöt, jotka kykenevät vahvistamaan kulttuurista identiteettiään taiteen kautta, luovat samalla perustan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle. Taide ei pelkästään heijasta kulttuuria, vaan aktiivisesti muokkaa ja vahvistaa sitä, tehden siitä taloudellisen voimavaran, joka perustuu yhteisön omaan osaamiseen ja identiteettiin.

3.1.2. Sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset

Taiteen sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset muodostavat kriittisen välttämättömyyden vähemmistöyhteisöjen taloudellisessa kehityksessä, sillä ne luovat sosiaalisen pääoman perustan, jonka varassa taloudelliset mahdollisuudet voivat toteutua. Bourdieun pääomateoriassa sosiaalinen pääoma toimii kulttuurisen pääoman rinnalla keskeisessä roolissa taloudellisten hyötyjen konvertoimisessa (Bourdieu 1986, 241-258). Chambersin (1997) osallistavan kehityksen viitekehityksessä sosiaaliset vaikutukset eivät ole pelkkiä sivutuotteita, vaan ne muodostavat kehityksen ytimen, jossa yhteisöt itse määrittävät ja rakentavat sosiaalisia suhteita ja verkostoja. Vähemmistöyhteisöjen kontekstissa nämä sosiaaliset vaikutukset korostuvat entisestään, sillä ne toimivat vastapainona marginalisaatiolle ja tarjoavat vaihtoehtoisia tapoja rakentaa yhteiskunnallista osallisuutta.

Lindholm (2016, 26-28) esittää, että taiteen ja kulttuurin harrastaminen edistää sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä vahvistaa yhteisöllisyyttä, minkä seurauksena ihmisen itsetunto vahvistuu ja hän kokee kuuluvansa itseään tukevaan yhteisöön. Tämä sosiaalisuuden ulottuvuus manifestoituu erityisesti osallistumisen kautta syntyvänä sosiaalisena pääomana, joka toimii syrjäytymistä ehkäisevänä tekijänä vähemmistöyhteisöissä. Putnam (1993, 163-185) osoittaa, kuinka sosiaaliset verkostot ja niiden mukana tuomat luottamuksen rakenteet ovat olennaisia taloudellisen kehityksen kannalta, mikä korostuu erityisesti vähemmistöyhteisöissä, jotka tarvitsevat vahvoja sisäisiä verkostoja selviytyäkseen.

Kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta tarkasteltuna taide- ja kulttuuritoiminta toimii merkittävänä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden luojana tavalla, joka ylittää perinteiset sosioekonomisen aseman rajat. Houni, Turpeinen ja Vuolasto (2020, 37-50) painottavat, että taiteeseen osallistuminen vaikuttaa terveyteen monikanavaisesti, erityisesti sosiaalisen vuorovaikutuksen lisääntymisen kautta. Taide-toiminnan hyödyt näkyvät konkreettisesti syrjäytymisen ehkäisemisessä, sillä kulttuuri- ja taideharrastukset tarjoavat merkityksellistä tekemistä ja sosiaalisia verkostoja erityisesti niille, jotka ovat vaarassa jäädä yhteiskunnan marginaaliin (Houni ym. 2020, 111-135). Vähemmistöyhteisöjen kontekstissa tämä on erityisen merkittävää, sillä marginalisaatio uhkaa näitä yhteisöjä rakenteellisesti.

Etsivä kulttuurityö ja osallistaminen muodostavat keskeisiä työkaluja taiteen sosiaalisten vaikutusten hyödyntämisessä vähemmistöyhteisöjen taloudellisessa voimaantumisessa. Lindholm (2016, 140-149) korostaa, että yleisötyön kautta voidaan tavoittaa epätodennäköisiä yleisöjä ja muuttaa heidät kävijöistä aktiivisiksi osallistujiksi. Tämä osallistamisprosessi edellyttää kulttuurilaitosten uskallusta osallistaa ja avautumista aitoon yhteistyöhön, mikä puolestaan vahvistaa yhteisöjen sisäistä sidostilaa. Erityisen merkittävää on havainto siitä, että osallistaminen ei ole pelkkää sosiaalityötä, vaan se perustuu erilaisten kulttuuristen koodien kohtaamiseen ja ei-kävijöiden osaamisen tunnustamiseen (Lindholm, 2016, 136-149). Chambersin (1997, 173-197) "kenen todellisuus lasketaan"-kysymyksen valossa tämä tarkoittaa vähemmistöjen oman kulttuurisen osaamisen tunnustamista ja hyödyntämistä.

Helsingin mallin toteutus osoittaa konkreettisesti, miten taide voi toimia yhteisöllisyyden rakentajana kaupunkiympäristössä tavalla, joka luo taloudellisia verkostoja ja mahdollisuuksia. Lindholm ja Päiviö-Häkämies (2020, 24-26, 45-46) kuvaavat, miten Helsingin mallin pilottihankkeet onnistuivat luomaan uusia yhteisöjä ja aktivoimaan asukkaita osallistumaan asuinalueidensa kehittämiseen. Mallin toteutuksessa havaittiin, että mitä "haasteellisempi" lähiö oli, sen suurempi merkitys oli paikallisella kulttuuritoiminnalla yhteisöllisyyden rakentamisessa. Erityisesti vanhemmalle väelle sekä pienituloisille ja vähän koulutetulle väelle paikalliset tapahtumat olivat tärkeitä yhteisöön kuulumisen kokemuksen vahvistajia (Lindholm & Päiviö-Häkämies, 2020, 24-26, 45-46). Tämä resonoi Floridan (2002, 223-245) luovan luokan teorian kanssa, jossa kulttuuritoiminta toimii taloudellisen kehityksen katalysaattorina.

Taiteen prosenttiperiaatteen laajentamisen kärkihanke tuo esiin taiteen merkityksen sosiaali- ja terveydenhuollon kontekstissa tavalla, joka osoittaa konkreettisia yhteiskunnallisia säästöjä ja hyötyjä. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2019, 58-84) julkaisussa todetaan, että osallistujien saamat hyvinvointihyödyt näkyvät erityisesti aktivoitumisena, virkistymisenä ja uusina kokemuksina. Tampereen kaupungin kokeiluissa mielenterveyspalveluiden piirissä olevien nuorten sosiaalisten taitojen kehittyminen oli mitattavissa, vaikka osallistujamäärä oli pieni. Tämä osoittaa, että taidetoiminta voi toimia tehokkaana työkaluna sosiaalisten taitojen vahvistamisessa erityisryhmien keskuudessa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 69-72). WHO:n tutkimusten mukaan tällainen toiminta tuottaa merkittäviä kustannussäästöjä terveydenhuoltojärjestelmälle (Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 143-150).

Yhteisöllisyyden rakentaminen tapahtuu erityisesti ryhmämuotoisen taidetoiminnan kautta, joka luo horisontaalisia verkostoja ja rikkoo perinteisiä hierarkioita. Helsingin Diakonissalaitoksen yhteisöllinen teatteriesitys esimerkiksi vahvisti osallisuutta, kohtaamisia ja ymmärrystä koko organisaation sisällä, kun asiakkaat ja työntekijät tekivät arjesta poikkeavia asioita yhdessä (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 78-79). Tällainen yhteinen tekeminen luo uudenlaisia vuorovaikutussuhteita ja rikkoo perinteisiä hierarkioita, mahdollistaen tasavertaisemman kohtaamisen eri toimijoiden välillä. Bourdieulaisen habitus-käsitteen valos-

sa tämä tarkoittaa uusien toimintatapojen ja asenteiden kehittymistä, jotka voivat johtaa taloudellisiin mahdollisuuksiin.

Vähemmistöyhteisöjen osalta taiteen sosiaaliset vaikutukset korostuvat erityisesti identiteetin vahvistamisessa ja yhteisön sisäisen solidaarisuuden rakentamisessa tavalla, joka tukee taloudellista toimijuutta. HELsign-tapahtuman tarkastelu viittomakielisen yhteisön näkökulmasta osoittaa, miten kulttuuri voi toimia sekä yhteisöä kokoavana voimana että laajemman yhteiskunnan kanssa käytävän vuoropuhelun välineenä (Kóbor-Laitinen 2015, 120-130). Taidetapahtumat tarjoavat vähemmistöille mahdollisuuden näyttäytyä aktiivisina kulttuurin tuottajina pelkkien palvelujen vastaanottajien sijaan, mikä vahvistaa ryhmän sosiaalista asemaa ja luo perustan taloudelliselle toimijuudelle. Tämä liittyy Sennin (1999, 87-110) toimijuuden käsitteeseen, jossa yksilöiden ja yhteisöjen kyky toimia aktiivisesti on olennaista hyvinvoinnin ja taloudellisen menestyksen kannalta.

New Cultural Horizons -hanke tuo esiin inklusion mahdollisuudet harrastustoiminnassa ja korostaa taiteen roolia osallisuuden edistämässä tavalla, joka ylittää kielelliset ja kulttuuriset rajat. Koskela (2022, 14-19) painottaa, että taide on osallisuutta ja että kulttuuritoiminnassa saadut jaetut kokemukset ovat osa yhteisöllisyyttä ja kuuluvuuden tunteen rakentumista. Erityisen merkittävää on havainto siitä, että taide ja kulttuuri eivät edellytä aina puhuttua kommunikaatiota, jolloin yhteisten prosessien jakaminen on itsessään arvokasta ja voi luoda yhteisöllisyyttä myös niiden kesken, joilla on erilaisia kommunikaation tapoja. Tämä on olennaista vähemmistöyhteisöille, joiden kieli tai kommunikaatiotavat poikkeavat valtakulttuurista.

Työyhteisöjen hyvinvoinnin näkökulmasta taiteen sosiaaliset vaikutukset manifestoituvat työilmapiirin parantumisenä ja ryhmäytymisen vahvistumisena tavalla, joka parantaa organisaatioiden tuottavuutta ja innovaatiokykyä. Kulttuurihyvinvoinnin käsikirjassa esitetyt esimerkit osoittavat, että taideinterventioilla voidaan tukea organisaatioiden muutosta, vahvistaa luovuutta ja innovaatiokykyä sekä uudistaa työtapoja (Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 127-135). Erityisesti sosiaali- ja terveysalalla kulttuuritoiminta on osoittautunut tehokkaaksi työhyvinvoinnin edistäjäksi, kun henkilöstön on mahdollista osallistua säännöllisesti.

seen taidetoimintaan. Tämä liittyy suoraan taloudellisiin hyötyihin vähentyneiden sairauspoissaolojen ja lisääntyneen tuottavuuden kautta.

Taiteen osallistava luonne korostuu erityisesti yhteisölähtöisissä hankkeissa, joissa toiminnan päämääränä on tuoda taide ja kulttuuri osaksi laajempaa alueellista ja sosiaalista kehitystyötä. Cuporen selvityksen mukaan tällaisessa toiminnassa pyritään erityisesti vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten osallistumisen edistämiseen, arjessa jaksamisen tukemiseen ja parempaan elämänlaatuun, yhteisöllisyyden lisäämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn (Lindholm & Päiviö-Häkämies 2020, 58-59). Nämä tavoitteet toteutuvat konkreettisesti, kun taidetoiminta kykenee luomaan merkityksellisiä kohtaamisia ja kokemuksia osallistujille. Chambersin (1983, 109-139) "viimeisten ensimmäiseksi asettamisen" periaatteen mukaisesti tämä tarkoittaa marginalisoitujen ryhmien voimaantumista ja toimijuuden vahvistumista.

Sosiaalisen pääoman näkökulmasta taiteen merkitys on erityisen syvä, sillä kulttuuritoiminta luo verkostoja ja luottamusta ihmisten välille tavalla, joka mahdollistaa taloudellisen yhteistyön ja innovaation. Tutkimukset osoittavat, että kulttuuririennossa ahkerasti käyvä elää kaksi-kolme vuotta pidempään kuin eikävijä, mikä selittyy paljolti sosiaalisen pääoman kasvun kautta (Lindholm, 2016, 28). Taidetoiminta parantaa elämänlaatua, lisää sosiaalista pääomaa ja vahvistaa kokemusta yhteisöön kuulumisesta, mikä puolestaan vahvistaa ihmisen psykososiaalista hyvinvointia ja luo perustan taloudelliselle toimijuudelle. Putnam (2000, 287-349) korostaa, kuinka sosiaalinen pääoma on välttämätön edellytys taloudelliselle menestykselle sekä yksilö- että yhteisötasolla.

Yhteisöjen kehittämisen näkökulmasta taide toimii katalysaattorina, joka voi käynnistää laajempia yhteiskunnallisia muutosprosesseja ja taloudellisia virtoja. Cascoland-kollektiivin Amsterdam toiminta osoittaa, miten taiteen keinoja voidaan käyttää yhteiskunnallisen toiminnan ja vaikuttamisen välineenä (Ruutiainen & Suomela 2016, 84-86). Kun ulkopuolisin silmin tarkastellaan alueiden kehittämiskohteita ja ominaispiirteitä, taide voi toimia välineenä yhteisöjen oman potentiaalin tunnistamisessa ja aktivoimisessa. Tämä liittyy Chambersin (1997, 198-220) ajatukseen yhteisöjen omasta asiantuntijuudesta ja kyvystä määrittää omat kehitystarpeensa.

Sosiaalisen koheesion rakentaminen taiteen kautta luo perustan taloudelliselle yhteistyölle ja kollektiiviselle toiminnalle. Lindholm (2016, 148-149) toteaa, että osallistaminen on hauskaa, se uudistaa taidelaitoksia ja luo positiivista mielikuvaa kulttuuritoiminnasta. Tämä positiivinen kierre vahvistaa sekä yksilöiden että yhteisöjen kapasiteettia osallistua yhteiskunnan kehittämiseen, tehden taiteesta keskeisen sosiaalisen koheesion rakentajan modernissa yhteiskunnassa. Bourdieun (1986, 248-252) symbolisen vallan käsitteen valossa tämä tarkoittaa, että vähemmistöyhteisöt voivat rakentaa omaa legitimaatiotaan ja vaikutusvaltaansa yhteiskunnassa taiteen kautta.

Digitaalisuuden merkitys sosiaalisten verkostojen rakentamisessa korostuu nykyaikaisessa kulttuuritoiminnassa. Seesmeri & Virtanen (2022, 116) toteavat, että digitaalisuus tehostaa tiedon yhteistuottamista säästäten resursseja ja mahdollistaen osallistumisen laajemmalle joukolle. Tämä on erityisen tärkeää vähemmistöyhteisöille, jotka voivat olla maantieteellisesti hajallaan. Digitaaliset alustat mahdollistavat yhteisöjen välisen yhteistyön ja kulttuurin jakamisen tavalla, joka voi johtaa uusiin taloudellisiin mahdollisuuksiin.

Taiteen sosiaaliset ja yhteisölliset vaikutukset kietoutuvat yhteen laajemman yhteiskunnallisen osallisuuden kanssa tavalla, joka luo perustan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle. Vähemmistöyhteisöjen kontekstissa nämä vaikutukset eivät ole pelkkiä sivutuotteita, vaan ne muodostavat välttämättömän perustan taloudelliselle toimijuudelle ja menestymiselle. Sosiaalisen pääoman, verkostojen ja yhteisöllisyyden rakentaminen taiteen kautta luo edellytykset sille, että vähemmistöyhteisöt voivat hyödyntää kulttuurista pääomaansa taloudellisesti ja rakentaa kestäväää tulevaisuutta omista lähtökohdistaan käsin.

3.1.3. Taloudelliset vaikutukset

Taiteen ja kulttuurin taloudelliset vaikutukset muodostavat kriittisen komponentin vähemmistöyhteisöjen taloudellisessa voimaantumisessa, erityisesti kun ne ymmärretään osana laajempaa kehitystä kohti tietopohjaista taloutta, jossa luovuus ja aineeton pääoma toimivat keskeisinä kilpailutekijöinä. Globaalisti tarkasteltuna luovien alojen taloudellinen merkitys on kasvanut merkittävästi viime

vuosikymmeninä, ja tämä kehitys tarjoaa vähemmistöyhteisöille uudenlaisia mahdollisuuksia hyödyntää kulttuurista pääomaansa taloudellisesti. Bourdieulaisen pääomateorian valossa (Bourdieu, 1986, 241-258) kulttuurisen pääoman konvertoituminen taloudelliseksi pääomaksi edellyttää markkinoita ja institutionaalisia rakenteita, jotka tunnistavat ja arvostavat vähemmistökulttuurien erityispiirteitä. Chambersin (1997, 198-220) osallistavan kehityksen paradigman mukaisesti vähemmistöyhteisöjen tulisi voida itse määrittää kulttuurinsa taloudellinen arvo ja hyödyntämisen tavat.

Kansainvälisesti tarkasteltuna luovien alojen taloudellinen merkitys on kasvanut räjähdysmäisesti, mikä luo merkittäviä mahdollisuuksia vähemmistöyhteisöille. Vuonna 2015 julkaistujen tietojen mukaan luovien tuotteiden ja palveluiden kauppa oli vuonna 2003 302 miljardia dollaria ja vuonna 2012 se oli kasvanut 548 miljardiin dollariin (Antikainen, Haanpää, Laasonen & Siltanen 2018, 26). Tämä kehitys heijastaa laajempaa muutosta kohti tietopohjaista taloutta, jossa luovuus ja aineeton pääoma ovat keskeisiä kilpailutekijöitä. Henkisen omaisuuden oikeuksiin perustuvan tuotannon kasvaessa globaalisti luovat alat ovat muodostuneet erittäin tärkeäksi kasvun ajureiksi monissa maissa. Vähemmistöyhteisöjen näkökulmasta tämä tarkoittaa, että heidän perinteinen kulttuurinsa ja taitonsa voivat muuttua merkittäviksi taloudellisiksi resursseiksi, mikäli ne kykenevät pääsemään näille markkinoille.

Euroopan unionin kontekstissa kulttuuri- ja luovien alojen taloudellinen merkitys korostuu entisestään. Euroopan komission (2020, 37) mukaan kulttuuri työllisti EU:n jäsenmaissa vuonna 2019 suoraan 8,4 miljoonaa ihmistä ja välillisesti luovien alojen kautta 12 miljoonaa, mikä on 7,5 prosenttia EU:n työvoimasta. Nämä luvut osoittavat, että taide ei ole vain kulttuurinen tai sosiaalinen ilmiö, vaan merkittävä taloudellinen tekijä. Vähemmistöyhteisöjen, kuten kveenien, kannalta tämä kehitys tarjoaa mahdollisuuksia integroitua laajempiin eurooppalaisiin kulttuurimarkkinoihin säilyttäen samalla oman kulttuurisen identiteettinsä.

Suomen kontekstissa kulttuurin satelliittitalpidon mukaan perinteisesti määriteltujen luovien alojen taloudellinen merkitys on ollut merkittävä, vaikka se on kokenut rakenteellisia muutoksia. Luovien alojen osuus koko talouden arvonnäkökulmasta oli suurimmillaan 3,6 prosenttia vuosina 2008-2009, mikä vastasi 6,1

miljardia euroa. Alojen osuus työllisestä työvoimasta oli enimmillään 4,2 prosenttia vuosina 2008-2011, mikä tarkoitti 107 000 henkilöä (Antikainen ym., 2018, 26-27). Vaikka talouden taantuman ja luovien alojen rakenteellisten muutosten myötä toimialan tuotos on laskenut, pohjoisten vähemmistöyhteisöjen erityisosaaminen ja kulttuurinen perintö tarjoavat potentiaalia erikoistuneille markkinoille.

Taiteen ja kulttuurin taloudelliset vaikutukset voidaan jakaa suoriin, välillisiin ja kerrannaisvaikutuksiin, mikä on erityisen tärkeää ymmärtää vähemmistöyhteisöjen taloudellisen kehityksen kontekstissa. Luonila ym. (2021, 15-18) määrittelevät, että suorat vaikutukset syntyvät taide- ja kulttuuritoiminnan välittömistä menoista, kun taas välilliset vaikutukset muodostuvat toimialan tekemistä ostoista muilta toimialoilta. Kerrannaisvaikutukset puolestaan syntyvät siitä, kuinka kulttuurialan työntekijöiden ja alihankkijoiden tulot kiertävät taloudessa edelleen. Vähemmistöyhteisöjen kohdalla nämä vaikutukset voivat olla erityisen merkittäviä paikallisessa mittakaavassa, sillä pienet yhteisöt voivat hyötyä suhteellisesti enemmän jokaisesta taloudellisesta impulssista.

Festivaalien ja kulttuuritapahtumien aluetaloudelliset vaikutukset ovat erityisen kiinnostavia vähemmistöyhteisöjen taloudellisen kehityksen kannalta, koska ne tuottavat konkreettisia ja mitattavia tuloksia. Festivaalitoiminta synnyttää aluelouteen suoria, välillisiä ja kerrannaisvaikutuksia, joihin kuuluvat festivaalituotannon synnyttämät paikalliset rahavirrat, festivaalikävijöiden kulutus, festivaalille työllistyneiden kulutus ja paikallisverotulo-vaikutukset (Luonila ym. 2021, 43). Esimerkiksi Suomessa toteutetussa tutkimuksessa Satakunnassa festivaalien kävijöiden kulutuksen luomat suorat työllisyysvaikutukset arvioitiin 292 henkilötyövuodeksi ja kokonaisvaikutukset 374 henkilötyövuodeksi, kun taas Pohjois-Pohjanmaalla vastaavat luvut olivat 112 ja 143 henkilötyövuotta (Luonila ym. 2021, 37-38). Vähemmistöyhteisöjen kontekstissa tällaiset tapahtumat voivat toimia merkittävänä taloudellisen aktivoinnin välineinä.

Festivaalien ja kulttuuritapahtumien aluetaloudelliset vaikutukset syntyvät erityisesti festivaalien ja paikallisten yritysten muodostamissa toimijaverkostoissa. Näiden verkostojen monialaisuus kertoo siitä, kuinka laajalle festivaalien tuottamat talousvaikutukset ulottuvat yli varsinaisen taiteen- tai kulttuurintuotannon

(Luonila ym. 2021, 43-44). Festivaalituotannon alueellisuusaste vaihtelee kuitenkin paljon: pienten festivaalien tuotantoverkostot ovat pääosin paikallisia ja alueellisia, kun suurempien festivaalituotantojen verkostot ulottuvat myös kansallisiin ja kansainvälisiin toimijoihin. Vähemmistöyhteisöjen kannalta pienet, paikalliset festivaalit voivat olla erityisen arvokkaita, sillä ne pitävät taloudelliset hyödyt yhteisön sisällä ja vahvistavat paikallisia verkostoja.

Kulttuurimatkailun taloudelliset vaikutukset tarjoavat vähemmistöyhteisöille merkittäviä mahdollisuuksia hyödyntää kulttuurista perintöään taloudellisesti. Kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että kulttuurimatkailuklusterin aluetaloudelliset vaikutukset voivat olla huomattavia. Esimerkiksi Suomessa kulttuurimatkailuklusterin aluetaloudelliset vaikutukset ovat noin 40 euroa matkailijaa kohti, ja samankaltaisia lukuja on saatu myös museoiden aluetaloudellista vaikuttavuutta selvittäneessä tutkimuksessa (Antikainen ym., 2018, 27). Matkailun kasvua odotetaan syntyvän juuri matkailun sekä kulttuurin ja luovien alojen rajapinnoissa, ja alueelliset ja paikalliset kulttuuriset erityispiirteet toimivat selkeinä matkailun vetovoimatekijöinä globaalisti. Kveenien ja muiden pohjoisten vähemmistöjen autenttiset kulttuurit voivat tarjota erityisiä vetovoimatekijöitä kansainvälisille matkailijoille.

Taiteen ja kulttuurin rooli maabrändäyksessä ja kansallisen kilpailukyvyyn vahvistamisessa on tullut yhä merkittävämmäksi globaalissa kilpailussa, mikä voi hyödyttää myös vähemmistöyhteisöjä. Murtoniemi (2024, 156-158) toteaa, että maabrändäminen on osa kansallisen kilpailukyvyyn ideologiaa, ja kulttuuri on tullut osaksi globalistuneen maailman ilmiötä, jossa valtiot pyrkivät maksimoimaan menestystään globaaleilla markkinoilla. Maabrändäyksellä pyritään vaikuttamaan niin turismiin kuin kaupankäyntiin ja taloudellisiin sijoituksiin, ja sen tavoitteena on levittää ja tehdä tunnetuksi kansallisia arvoja, ihanteita ja identiteettejä. Vähemmistökulttuurit voivat rikastuttaa maabrändejä ja tarjota autenttisuutta, jota globaalit markkinat arvostavat.

Taiteilijoiden ja luovan työn tekijöiden taloudellinen asema ja sen kehittäminen on keskeinen kulttuuripolitiikan haaste, joka koskettaa erityisesti vähemmistöyhteisöjen taiteilijoita. Antikainen ym. (2018, 24) toteavat, että taiteilijoilla ja muilla luovan työn tekijöillä on myönteinen vaikutus omaan elinympäristöönsä ja aluei-

siin niin suorien kuin epäsuorien vaikutusten kautta. Kriittisen massan syntymisellä on myönteinen merkitys yhteisöjen ja alueiden kehitykseen. Kun samassa yhteisössä tai samalla alueella on riittävästi tutkijoita, taiteilijoita, yrittäjiä ja muita toimijoita, syntyy luovan toiminnan pääomaa ja verkostoja, joissa vaikutukset kertautuvat ja leviävät. Vähemmistöyhteisöjen kohdalla kriittisen massan saavuttaminen voi olla haastavaa pienen koon vuoksi, mutta digitaalisuus ja verkostoituminen voivat auttaa ylittämään maantieteellisiä rajoituksia.

Taiteen prosenttiperiaate on yksi konkreettinen keino edistää taiteilijoiden työllisyyttä ja taiteen vaikutusta elinympäristöön tavalla, joka voi hyödyttää myös vähemmistötaiteilijoita. Periaatteen mukaan toimittaessa kohdennetaan tietty prosenttiosuus kuntien tai yksityisten toimijoiden rakennushankkeen kustannuksista taiteeseen. Tämä toimintamalli on ollut käytössä jo 1930-luvulta alkaen useissa maissa, ja viime vuosina siihen on panostettu aiempaa enemmän (Antikainen ym. 2018, 25-26). Toimintamallin laajentaminen sosiaali- ja terveyssektoreille on osoittautunut vaikuttavaksi tavaksi edistää sekä taiteen että hyvinvoinnin tavoitteita samanaikaisesti, mikä voi luoda työmahdollisuuksia vähemmistötaiteilijoille.

Kulttuurin rahoitus on monilähteistä ja jakaantuu eri toimijoiden kesken globaalisti, mikä tarjoaa vähemmistöyhteisöille erilaisia mahdollisuuksia rahoituksen hankkimiseen. Julkisen ja yksityisen rahoituksen yhdistelmät vaihtelevat maittain merkittävästi, mutta yhteistä on rahoitustiedon hajanaisuus ja työläs saataavuus. Kansainvälisessä kontekstissa kulttuurialoille kohdistuva EU-rakennerrahoitus, kansainvälinen hankerahoitus kuten Luova Eurooppa, Interreg ja Horizon, sekä yksityisten säätiöiden rahoitus ja joukkorahoitus muodostavat tärkeitä rahoituslähteitä julkisen rahoituksen rinnalle (Antikainen ym. 2018, 31-32). Vähemmistöyhteisöt voivat hyödyntää erityisesti niitä rahoitusohjelmia, jotka korostavat kulttuurista monimuotoisuutta ja vähemmistöjen asemaa.

Kansainvälisesti tarkasteltuna kulttuuria koskevassa keskustelussa taloudellinen argumentaatio on vahvistunut merkittävästi viime vuosikymmeninä tavalla, joka voi hyödyttää vähemmistöyhteisöjä. Kulttuurin arvoa artikuloidaan yhä useammin kytkemällä sen vaikutukset kilpailukykyyn, maabrändäykseen, talouskasvuun ja kansainväliseen näkyvyyteen. Tämä kehitys heijastaa laajem-

paa muutosta, jossa kulttuuri nähdään välineenä taloudellisen kilpailukyvyn parantamiseen globaaleilla markkinoilla (Murtoniemi 2024, 156-158). Vähemmistöyhteisöt voivat hyödyntää tätä kehitystä korostamalla kulttuurinsa ainutlaatuisuutta ja sen merkitystä laajemmalle yhteiskunnalle.

Kulttuurihankkeiden taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin merkittäviä haasteita, jotka korostuvat vähemmistöyhteisöjen kohdalla. Festivaalien aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnissa on huomioitava lähtöaineiston epätarkkuus, joka usein johtuu kyselyaineistojen puutteista tai saatavilla olevan tilastoaineiston kohdentumisesta (Luonila ym. 2021, 44-45). Talousvaikutuksia arvioitaessa tehdään monia valintoja, yksinkertaistuksia ja siedetään aineistoon liittyviä epävarmuuksia vaihtelevissa määrin. Käytettyjen laskentatapojen valinta täytyy suhteuttaa tausta-aineiston tarkkuustasoon. Vähemmistöyhteisöjen kohdalla tilastollinen näkymättömyys voi hankaloittaa taloudellisten vaikutusten osoittamista.

Talouspuheen vahvistuminen kulttuurikeskustelussa ei ole kuitenkaan johtanut aina merkittäviin muutoksiin kulttuuripolitiikassa tai kulttuurin rahoituksessa globaalisti. Vaikka kulttuuripoliittisissa keskusteluissa painotetaan kulttuurin ja taiteen hyödyllisyyttä taloudelle, näillä arvottamisen tavoilla ei ole aina onnistuttu saamaan aikaan merkittävää muutosta tai varsinaisesti parantamaan taiteen ja kulttuurin asemaa (Murtoniemi 2024, 254-255). Kulttuuripolitiikka ja sen rakenteet ovat usein suhteellisen pysyviä ja muuttuvat hitaasti, mikä tarkoittaa, että vaikka puhutavat ja retoriikka muuttuisivat, rakenteet voivat pysyä ennallaan. Tämä haaste korostuu vähemmistöyhteisöjen kohdalla, jotka voivat jäädä suurten rakenteellisten muutosten jalkoihin.

Kulttuurin ja taiteen taloudelliset vaikutukset ovat kiistattomasti merkittäviä, mutta niiden painottaminen ainoana kulttuurin arvon mittarina sisältää riskejä erityisesti vähemmistöyhteisöjen kannalta. Kun kulttuurin arvoa puolustetaan sen taloudellisilla vaikutuksilla, arvokkaaksi saatetaan alkaa nähdä vain sellainen kulttuuri, joka näitä vaikutuksia tuottaa. Tämä voi johtaa siihen, että kulttuurin kehittymistä alkavat ohjata taloudelliset tavoitteet, jotka kytkeytyvät esimerkiksi turismin ja kuluttamisen kiihdyttämiseen, uhaten samalla taiteen ja kulttuurin autonomiaa (Murtoniemi 2024, 264-267). Kansainvälisesti on tunnistettu, että ta-

sapaino taloudellisten hyötyjen tavoittelun ja kulttuurin itseisarvon säilyttämisen välillä on kulttuuripolitiikan keskeinen haaste.

Vähemmistöyhteisöjen näkökulmasta taiteen taloudelliset vaikutukset voivat olla erityisen merkittäviä, koska ne voivat tarjota vaihtoehtoisia toimeentulon lähteitä ja vahvistaa yhteisön taloudellista itsenäisyyttä. Luovien alojen kasvava merkitys globaalissa taloudessa luo mahdollisuuksia, jotka eivät edellytä suuria investointeja tai fyysisiä infrastruktuureja, vaan perustuvat kulttuuriseen osaamiseen ja luovuuteen. Digitalisoituminen ja verkostoituminen mahdollistavat pientenkin yhteisöjen pääsyn globaaleille markkinoille. Samalla on tärkeää varmistaa, että taloudelliset hyödyt jakautuvat yhteisön sisällä oikeudenmukaisesti ja että kulttuurin kaupallistaminen ei johda sen merkityksen köyhtymiseen tai yhteisön sisäisen koheesion heikkenemiseen.

3.1.4. Integroitu vaikutus

Taiteen yhteiskunnallinen merkitys vähemmistöyhteisöjen taloudellisessa kehityksessä syntyy kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten kompleksisesta integraatiosta, jossa eri ulottuvuudet vahvistavat toisiaan luoden koherentteja vaikutusketjuja yksilötasolta yhteiskuntatasolle. Bourdieun (1986, 241-258) pääomateoriat tarjoavat viitekehyksen ymmärtää, kuinka kulttuurinen, sosiaalinen ja taloudellinen pääoma konvertoituvat keskenään, kun taas Chambersin (1997, 198-220) osallistavan kehityksen paradigma korostaa vähemmistöyhteisöjen omaa toimijuutta tässä prosessissa. Prieur ja Savage (2011, 569-571) puolestaan osoittavat, kuinka kulttuurisen pääoman arvo on relatiivista ja kontekstisidonnaista, mikä antaa vähemmistöyhteisöille mahdollisuuden määrittää itse kulttuurinsa yhteiskunnallinen merkitys ja arvo.

Taiteen yhteiskunnallinen merkitys manifestoituu erityisesti sen kyvyssä toimia yhteisöllisyyden ja osallisuuden rakentajana tavalla, joka ylittää perinteiset sektorirajat ja luo synergiaetuja. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017, 15-16) kulttuuripolitiikan strategiassa todetaan, että kulttuurin vaikutukset säteilevät laajasti yhteiskuntaan ja ihmisten hyvinvointiin, ja kulttuuripolitiikan yleisenä tavoitteena Suomessa on tukea luovan, demokraattisen ja menestyvän yhteiskunnan

kehittymistä. Tämä näkemys korostaa taiteen ja kulttuurin roolia yhteiskunnan kokonaisvaltaisessa kehityksessä tavalla, joka on erityisen merkittävä vähemmistöyhteisöille, jotka tarvitsevat monipuolisia välineitä yhteiskunnallisen asemansa vahvistamiseen.

Kulttuuriset oikeudet muodostavat perustan taiteen yhteiskunnalliselle merkitykselle vähemmistöyhteisöjen kontekstissa. Kuten Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017, 15) strategiassa painotetaan, kulttuuriset oikeudet - jokaisen oikeus kehittää itseään, taiteen vapaus sekä oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin - turvataan osana sivistyksellisiä oikeuksia. Nämä oikeudet eivät ole vain yksilöllisiä, vaan ne rakentavat yhteisöllistä identiteettiä ja kuulumisen tunnetta. Euroopan komission Afrikka-strategiassa tämä näkökulma laajenee globaaliksi, kun todetaan, että poliittisten, taloudellisten ja kulttuuristen siteiden vahvistaminen on ratkaisevassa asemassa yhteistyön toimivuuden kannalta. Vähemmistöyhteisöjen kannalta tämä tarkoittaa, että heidän kulttuurinsa tunnustaminen ei ole pelkkä oikeudellinen kysymys, vaan välttämätön edellytys yhteiskunnalliselle osallisuudelle ja taloudelliselle kehitykselle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020, 12-13)

Osallistavan taiteen merkitys demokratian kehittämisessä korostuu erityisesti vähemmistöyhteisöjen kohdalla, jotka tarvitsevat vaihtoehtoisia kanavia vaikuttamiseen ja äänen saamiseen. Haapalainen (2018, 137) korostaa, että osallistava taide luo ja voimistaa suhdetta omaan ympäristöön, ja samalla osallistavan taiteen käytännöt näkyvät ympäristön paikoissa, tilanteissa ja hetkissä erilaisina tapahtumina. Tämä prosessi on luonteeltaan transformatiivinen, sillä se muuttaa sekä osallistujia että ympäristöä, jossa taide tapahtuu. Osallistava taide ei ainoastaan heijasta yhteiskunnallisia olosuhteita, vaan aktiivisesti muokkaa niitä luomalla uusia toimijuuksia ja suhteita. Chambersin (1983, 109-139) "viimeisten ensimmäiseksi asettamisen" periaatteen mukaisesti tämä tarkoittaa vähemmistöjen voimaantumista ja demokraattisen osallistumisen vahvistumista.

Taiteen merkitys hyvinvoinnin edistämässä on noussut yhä keskeisemmäksi yhteiskunnalliseksi teemaksi tavalla, joka tukee laajempaa ymmärrystä kehityksestä kokonaisvaltaisena prosessina. Kulttuurihyvinvoinnin käsikirjassa todetaan, että taide- ja kulttuurialojen näkökulmasta toimitaan taiteen, pedagogiikan

ja terapian rajamaastossa ja luodaan tulevaisuuden työtä ja koulutusta (Houni, Turpeinen & Vuolasto, 2020, 8). Tämä lähestymistapa korostaa taiteen moniteististä luonnetta ja sen kykyä ylittää perinteisiä sektorirajoja. WHO:n tutkimusraportin mukaan taidetoimintaan osallistumisen on havaittu lisäävän henkilökunnan turvallisuuden tunnetta, parantavan henkilöstön ja potilaan välistä kommunikaatiota sekä vähentävän negatiivisia tunteita (Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 143). Vähemmistöyhteisöjen kannalta tämä on erityisen merkittävää, sillä he kohtaavat usein syrjintää ja marginalisaatiota, jotka vaikuttavat negatiivisesti heidän hyvinvointiinsa.

Koulutuksen näkökulmasta taiteen merkitys on erityisen tärkeä vähemmistöyhteisöjen kulttuurin siirtämisessä ja kehittämisessä. Taiteen ja kulttuurin barometrin mukaan taide- ja kulttuurikasvatus varhaiskasvatuksessa, taide- ja taitoaineiden opetus kouluissa ja oppilaitoksissa, taiteen perusopetus sekä lastenkulttuuri muodostavat kokonaisuuden, joka luo perustan yksilöiden elinikäiselle suhteelle taiteeseen ja kulttuuriin (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2017, 19). STEAM-oppimisessa yhdistetään tiedettä ja taidetta, mikä on noussut suosioon globaalilla tasolla, koska se arvostaa luovaa ajattelua, joka tulee olemaan tulevaisuudessa entistä tärkeämpää (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020, 38). Vähemmistöyhteisöjen kannalta tämä tarkoittaa mahdollisuuksia integroida oma kulttuurinsa osaksi moderneja oppimisprosesseja.

Taloudellisesta näkökulmasta taiteen yhteiskunnallinen merkitys ilmenee luovan talouden kasvavana roolina tavalla, joka tarjoaa vähemmistöyhteisöille uusia mahdollisuuksia. Kuten Opetus- ja kulttuuriministeriön (2020, 37) Afrikka-strategiassa todetaan, kulttuuriala ja luovat alat työllistivät Afrikassa vuonna 2017 noin kaksi miljoonaa työntekijää, ja alojen yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 49 miljardia dollaria. EU:n jäsenmaissa kulttuuri työllisti vuonna 2019 suoraan 8,4 miljoonaa ihmistä ja välillisesti luovien alojen kautta 12 miljoonaa, mikä on 7,5 prosenttia EU:n työvoimasta. Nämä luvut osoittavat, että taide ei ole vain kulttuurinen tai sosiaalinen ilmiö, vaan merkittävä taloudellinen tekijä, joka voi tarjota vähemmistöyhteisöille vaihtoehtoisia toimeentulon lähteitä.

Taiteen merkitys sosiaalisessa muutoksessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä on erityisen näkyvää vähemmistöjen ja marginalisoitujen ryhmien kohdalla.

Kuten kulttuurisuunnittelun tutkimuksessa todetaan, kulttuurikartoitus demokraattisena menetelmänä on omiaan hiljaisen tiedon kartuttamisessa (Seesmeri & Virtanen, 2022, 114). Tämä on erityisen tärkeää vähemmistöyhteisöjen, kuten kveenien, kannalta, sillä heidän kulttuurinsa ja kielensä säilyminen riippuu aktiivisesta yhteisöllisestä toiminnasta ja tunnustamisesta. Fingerroos ja Haanpää (2022, 131-141) korostavat yhteisölähtöisen muistitietotutkimuksen merkitystä paikallisen kulttuuriperinnön säilyttämisessä ja elvyttämisessä, mikä on olennaista vähemmistöyhteisöjen identiteetin ja toimijuuden vahvistamisessa.

Taide toimii myös muistin ja identiteetin säilyttäjänä tavalla, joka tukee yhteisöjen resilienssiä ja sopeutumiskykyä. Seesmeren ja Virtasen (2022, 124) mukaan kulttuurikartoituksissa tuli esille, kuinka menetetyt paikat ja menetyksen tunteukset tulivat esille sekä paikkatiedon että taidelähtöisten menetelmien avulla. Tämä osoittaa taiteen kyvyn käsitellä vaikeita kokemuksia ja luoda yhteisöllistä merkityksenantoa menetettyjen asioiden ympärille. Yhteisöllisessä muistelutilaisuudessa osallistujat pystyivät jakamaan menetyksen tuntemuksia, mikä teki muistelusta voimaannuttavaa (Seesmeri & Virtanen, 2022, 119). Vähemmistöyhteisöjen kohdalla tämä on erityisen merkittävää, sillä he ovat usein kokeneet historiallista traumaa ja kulttuurin menetyksiä.

Taiteen rooli sosiaalisen osallisuuden edistämässä näkyy konkreettisesti kulttuuripoliittisissa toimenpiteissä. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2017, 5) strategian mukaan osallisuus kulttuuriin on lisääntynyt ja eri väestöryhmien erot osallistumisessa ovat kaventuneet strategian tavoitteiden mukaisesti. Kulttuurihyvinvoinnin käsikirjassa esitellään kulttuuriresepti-malli, jossa lääkäri antaa kulttuurireseptin potilaalleen tilanteessa, jossa vaivan mahdolliset syyt saattavat liittyä sosiaalisen osallisuuden puuttumiseen (Houni, Turpeinen & Vuolasto 2020, 152). Tämä lähestymistapa osoittaa, kuinka taide voidaan integroida osaksi yhteiskunnan palvelurakenteita tavalla, joka tukee erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä.

Taiteen yhteiskunnallinen merkitys ilmenee myös sen kyvyssä edistää yhdenvertaisuutta ja monikulttuurisuutta. Opetus ja kulttuuriministeriön (2020, 38) mukaan kulttuurin toimiala on monimuotoinen, ja kulttuuri näkyy läpileikkaavana teemana koulutuksessa, sillä se syventää kulttuurienvälistä ymmärrystä. Tämä

on erityisen tärkeää yhä monimuotoisemmissa yhteiskunnissa, joissa eri kulttuuritaustaisten ihmisten kohtaaminen ja ymmärrys on keskeistä sosiaalisen koheesion kannalta. Vähemmistöyhteisöjen taide voi toimia siltana eri kulttuurien välillä ja edistää vuoropuhelua.

Vaikutusten integroituminen yhteiskunnalliseksi merkitykseksi tapahtuu erityisesti verkostomaisten rakenteiden kautta, joissa yksilöiden kokemukset ja toiminta liittyvät laajempiin yhteisöllisiin prosesseihin. Kulttuuri toimii sekä identiteetin rakentajana että yhteisöjen välisten suhteiden muokkaajana, luoden tiloja ja mahdollisuuksia vuorovaikutukselle, oppimiselle ja yhteiselle toiminnalle (Seesmeri & Virtanen 2022, 114-126). Tässä prosessissa korostuu taiteen kyky luoda jaettuja merkityksiä ja kokemuksia, jotka voivat ylittää sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia rajoja. Vähemmistöyhteisöjen kannalta tämä tarkoittaa mahdollisuutta rakentaa yhteyksiä laajempaan yhteiskuntaan säilyttäen samalla oma identiteetti.

Taiteen yhteiskunnallinen merkitys kiteytyy sen kyvyssä toimia sekä yhteisöjen sisäisen koheesion rakentajana että yhteiskunnallisen muutoksen katalysaattorina. Hirvi-Ijäksen ja Sokaan (2019, 22) mukaan taide- ja taiteilijapolitiikan ytimessä on taide, joka vaikuttaa yhteiskunnassa luovana työnä ja toimintana. Kulttuuriset vaikutukset liittyvät siihen, miten taide rikastuttaa ihmisten kokemuksia, ajatuksia ja tunteita sekä siihen, miten taide kommentoi, kehittää ja uudistaa kulttuuria sekä kartuttaa kulttuuriperintöä. Sosiaaliset vaikutukset puolestaan liittyvät ihmisten osallisuuteen, osallistumiseen, terveyteen ja hyvinvointiin sekä yhteisöllisiin toimintoihin ja identiteetteihin. Taloudelliset vaikutukset kytkeytyvät taiteen ja kulttuurin toimialan vaikutuksiin kansan-, alue- ja paikallistalouden vahvistajana.

Vaikutusten synergia vähemmistöyhteisöjen kontekstissa syntyy siitä, että kulttuuriset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset vahvistavat toisiaan luoden kumulatiivisia hyötyjä. Kun vähemmistöyhteisö vahvistaa kulttuurista identiteettiään taiteen kautta, se samalla rakentaa sosiaalista pääomaa ja yhteisöllisyyttä, mikä puolestaan luo perustan taloudellisille mahdollisuuksille. Tämä integroitu vaikutusketju on erityisen tärkeä vähemmistöyhteisöille, jotka tarvitsevat

monipuolisia voimavaroja selviytyäkseen ja menestyäkseen enemmistöyhteiskunnassa.

Taiteen yhteiskunnallinen merkitys vähemmistöyhteisöjen taloudellisessa kehityksessä on monitahoinen ja kasvava. Se ulottuu kulttuurisista ja identiteettiin liittyvistä vaikutuksista sosiaalisiin, taloudellisiin ja poliittisiin ulottuvuuksiin. Taide toimii yhteiskunnan peilinä, muutoksen välineenä ja tulevaisuuden rakentajana, tehden siitä välttämättömän osan kestävästä yhteiskunnallisesta kehityksestä. Vähemmistöyhteisöjen kannalta taiteen yhteiskunnallinen merkitys korostuu erityisesti sen kyvyssä luoda vaihtoehtoisia narratiiveja, vahvistaa yhteisön toimijuutta ja tarjota välineitä yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja taloudelliseen kehittymiseen.

3.2. Kveenit ja kulttuuritalous

Kveenit ovat Norjan kansallinen vähemmistö, jonka juuret ulottuvat vuosisatojen takaiseen suomalaisperäiseen muuttoliikkeeseen Pohjois-Norjaan. Kveenit tunnustettiin virallisesti kansalliseksi vähemmistöksi vuonna 1999, kun Norja ratifioi Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen (Niemi 2007, 14). Tämä tunnustus merkitsi päätöstä pitkään jatkuneelle assimilaatiopolitiikalle, joka oli pyrkinyt sulattamaan kveenit osaksi norjalaisista enemmistökulttuuria.

Kveenien määritelmä vähemmistöryhmänä on monitahoinen ja sisältää sekä historiallisia että kulttuurisia ulottuvuuksia. Yleisimmin hyväksytyn määritelmän mukaan kveenit ovat "suomenkielisiä ihmisiä, jotka tulivat Norjaan ennen vuotta 1900 ja näiden ihmisten jälkeläisiä" (Petryk 2014, 103). Määritelmä ei kuitenkaan ole ongelmaton, sillä vuodesta 2005 lähtien kveenin kieli on tunnustettu omaksi erilliseksi vähemmistökieleksi, mikä erottaa sen suomen kielestä (Petryk 2014, 108-109). Tämä kielellinen erottautuminen heijastaa laajempaa prosessia, jossa kveenit ovat kehittäneet oman kulttuurisen identiteettinsä norjalais-suomalaisessa rajamaassa.

Kveenien muuttohistoria Norjaan voidaan jakaa kolmeen päävaiheeseen. Ensimmäinen merkittävä muuttoaalto ajoittui 1700-luvun alkupuoliskolle, jolloin syntyi kveeniasutuksia sisämaahan ja vuonoseuduille (Niemi 2007, 16). Toinen vaihe alkoi noin vuodesta 1830 ja sai joukkomuuton piirteitä, kun Pohjois-Norjan työmarkkinat, erityisesti kaivosteollisuus ja kalastus, houkuttelivat muuttajia (Niemi 2007, 16). Kolmas vaihe sijoittui toiseen maailmansotaan jälkeiseen aikaan, vaikka tämän vaiheen luokittelu kveenien muutoksi on kiistanalaista (Petryk 2014, 104).

Nykyisin kveenien maantieteellinen jakautuminen keskittyy pääasiassa Pohjois-Norjan alueelle, erityisesti Tromssan ja Finnmarkin lääneihin. Historiallisesti kveenien osuus oli merkittävä: vuoden 1875 väestönlaskennassa Finnmarkin väestöstä 25 prosenttia oli kveenejä, ja monissa paikallisyhteisöissä heitä oli yli 30-50 prosenttia väestöstä (Niemi 2007, 16-17). Vesisaarta kutsuttiin jopa "kveenien pääkaupungiksi Norjassa" 1860-luvulta lähtien (Niemi 2007, 17). Tiiviit kveeniasutukset, kuten Pyssyjoki, Pykeija, Annijoki ja Kallijoki, muodostivat kulttuurisesti yhtenäisiä yhteisöjä, jotka säilyttivät kieltään ja tapojaan (Niemi 2007, 17-18).

Kveeniyhteisön erityispiirteenä on sen monikielinen ja monikulttuurinen luonne. Pohjois-Norja on perinteisesti ollut "kolmen heimon kohtaamispaikka" - norjalaisten, saamelaisten ja kveenien (Petryk 2014, 105). Tämä on johtanut monimutkaisiin identiteettirakenteisiin, joissa yksilöt voivat määritellä itsensä usealla tavalla kontekstista riippuen (Petryk 2014, 105-106). Kveenien kulttuurinen identiteetti on muotoutunut näiden kulttuurikohtaamisten kautta, luoden "jotain uutta", joka ei ole "kunnolla" suomalaista eikä "kunnolla" norjalaista, vaan jotakin "erilaista" - kveeniläistä (Niemi 2007, 17).

Kveenien vähemmistöasemaan liittyy myös historiallinen norjalaistamispolitiikka, joka oli erityisen intensiivistä 1800-luvun puolivälistä toiseen maailmansotaan. Tämä politiikka kohdistui sekä saamelaisiin että kveeneihin, mutta kveenit joutuivat "erityisen tiukan vähemmistöpoliittisen tarkastelun kohteeksi" osittain siksi, että heitä pidettiin maahanmuuttajina (Niemi 2007, 16). Norjalaistamispolitiikan tavoitteena ei ollut pelkästään norjan kielen opettaminen, vaan vähemmistökielen täydellinen syrjäyttäminen (Niemi 2007, 14).

Nykyisin kveenien tilanne vähemmistönä on murroksessa. Kansallisen vähemmistön asema on tuonut mukanaan uusia oikeuksia ja mahdollisuuksia, mutta samalla se on nostanut esiin kysymyksiä tulevaisuuden kehityssuunnasta. Niemi (2007, 21-22) näkee kolme mahdollista kehityspolkua. Kuihtuminen, jossa kulttuuri häviää täydellisen assimilaation myötä. Fossilisoituminen, jossa kulttuuria säilytetään muinaismuistona. Rehabilitointi, joka sallii kulttuurin elävän kehityksen ja antaa tilaa erilaisille tulkinnoille kveenikulttuurista.

3.2.1. Historiallinen konteksti

Kveenien historiallinen kehitys Norjassa muodostaa monimutkaisen kerrostuman siirtolaisuutta, sopeutumista ja kulttuuristen identiteettien neuvottelua, joka luo perustan nykyisen kveenyhteisön taloudellisille mahdollisuuksille ja haasteille. Tämä historiallinen konteksti on kriittinen ymmärtää, sillä se selittää sekä kveenien nykyisen aseman vähemmistöryhmänä että niitä rakenteellisia tekijöitä, jotka vaikuttavat taiteen mahdollisuuksiin toimia taloudellisen kehityksen välineenä heidän yhteisössään. Varhaisimmat maininnat kveeneistä norjalaisissa lähteissä ovat peräisin jo 1500-luvulta, jolloin pohjoisnorjalaisissa veroluette-loissa mainitaan yksittäisiä kveenejä (Laitinen 2025, 3). Tämä kertoo siitä, että suomalaisperäinen väestö on ollut läsnä Pohjois-Norjassa jo myöhäiskeskiajalta lähtien, vaikka varsinainen organisoitu siirtolaisuus alkoi vasta myöhemmin, luoden pohjan monikulttuuriselle yhteisölle, jossa kulttuurin ja talouden vuorovaikutus on ollut aina keskeistä.

Kveenien siirtolaisuushistoria voidaan jakaa useampaan vaiheeseen, joista ensimmäinen merkittävä aalto sijoittuu 1700-luvun alkupuoliskolle. Tämä muuttoliike oli ensisijaisesti talonpoikien liikkehdintää, jota kiihdyttivät sodat ja kato-
vuodet alkuperäisalueilla (Niemi 2007, 16). Muuttoliike suuntautui erityisesti Pohjois-Norjan sisämaahan, kuten Pulmankiin ja Kaarasjoelle, sekä vuonoseuduille Porsankiin, Alattioon, Naavuonoon, Raisiin, Yykeään ja Ballangeniin. Tämä ensimmäinen vaihe oli luonteeltaan agraarista kolonisaatiota, jossa suomalaiset maahanmuuttajat toivat mukanaan maatalousosaamistaan ja perustivat uusia asutuksia (Niemi 2007, 16). Chambersin (1983, 87-142) kehitysjattelun valossa tämä vaihe edustaa yhteisölähtöistä kehitystä, jossa muuttajat hyödynsivät

omaa osaamistaan ja sopeutuivat paikallisiin olosuhteisiin luoden samalla taloudellista lisäarvoa.

Toinen merkittävä muuttovaihe alkoi noin vuodesta 1830, jolloin maahanmuutto alkoi saada joukkomuuton piirteitä. Tätä vaihetta leimasivat Pohjois-Norjan työmarkkinat ja erityisesti nykyaikaisen kaivosteollisuuden ja kalastuksen laajeneminen (Niemi 2007, 16). Kveenit sijoittuivat usein sellaisiin elinkeinoihin, joissa heillä oli tarjottavanaan erityisosaamista, kuten maatalouteen ja erilaisiin käsityöläisammatteihin, mutta myös Alattion ja Hammerfestin jäämerenkalastukseen. Vuoden 1875 väestönlaskennassa Finnmarkin väestöstä 25 prosenttia oli kveenejä, Tromssan kaupungissa heitä oli noin 8 prosenttia (Niemi 2007, 16-17). Tämä osoittaa kveenien merkittävän roolin alueen talouskehityksessä ja heidän kykynsä hyödyntää kulttuurista osaamistaan taloudellisesti, mikä resonoi Bourdieun (1986, 241-258) kulttuurisen pääoman teorian kanssa.

Kveenien asutusmalli 1800-luvulla muodosti erityisen piirteen heidän sopeutumisstrategioissaan ja loi perustan myöhemmälle kulttuuritaloudelliselle toiminnalle. Joukkomaahanmuuton aikana syntyi tiiviitä kveeniasutuksia (Niemi 2007, 17). Varangin niemimaan keski- ja ulkorannikot edustivat tyypillisintä asutusmallia, jossa sijaitsi monia tiiviitä kveeniasutuksia kuten Pykeijä, Annijoki, Salttijärvi, Golnes, Kallijoki ja Kummaväri. Nämä asutukset saivat myös kveeninkieliset nimet, jotka usein olivat kielellisiä muunnoksia vanhemmista norjalais- tai saamelaisnimistä (Niemi 2007, 17-18). Putnamin (1993, 163-185) sosiaalisen pääoman teorian mukaisesti nämä tiiviit yhteisöt loivat vahvat sisäiset verkostot ja luottamuksen rakenteet, jotka tukivat taloudellista yhteistyötä ja kollektiivista toimintaa.

Kveenien asemassa norjalaisessa yhteiskunnassa tapahtui merkittävä muutos 1800-luvun kuluessa, mikä vaikutti ratkaisevasti heidän mahdollisuuksiinsa hyödyntää kulttuurista pääomaansa taloudellisesti. Aluksi heihin suhtauduttiin myönteisesti, sillä heitä pidettiin taitavina maanviljelijöinä ja työntekijöinä, jotka toivat mukanaan tarpeellista osaamista ja vahvistivat alueen taloutta (Laitinen, 2025, 13-14). Varhaisessa vaiheessa viranomaiset jopa kannustivat suomalaisen muuttamista Ruijaan, koska alue oli harvaan asuttua ja suomalaiset maanviljelystaitoisina vahvistaisivat alueen maanviljelystä (Laitinen 2025, 14). Tämä

myönteinen suhtautuminen mahdollisti kveenien kulttuuristen taitojen ja perinteisten elinkeinojen kehittämisen tavalla, joka tuki sekä heidän omaa että laajemman alueen taloudellista kehitystä.

Kveenien yhteiskunnallinen asema muuttui dramaattisesti 1800-luvun puolivälin jälkeen Norjan kansallisvaltion rakentamisen myötä, mikä loi rakenteellisia esteitä heidän kulttuurinsa taloudelliselle hyödyntämiselle. Norjan itsenäistyminen ja norjalaisen identiteetin rakentuminen alkoivat 1800-luvun alussa, ja pyrkimykset maan yhtenäiskulttuurin muodostamiseksi vahvistuivat vuosisadan kuluessa (Laitinen 2025, 3). Kansallisuusaate ja kansallisvaltioideologia nousi poliittiseksi liikkeeksi Euroopassa 1800-luvulla, ja sen tavoitteena oli itsenäinen valtio, jonka kansalaiset muodostavat yhtenäisen kielellisen, kulttuurisen ja historiallisen kokonaisuuden (Laitinen 2025, 7). Tämä kehitys loi perustan sille marginalisaatioprosessille, joka vaikuttaa edelleen kveenien mahdollisuuksiin hyödyntää kultturiaan taloudellisesti.

Norjalaisen yhtenäiskulttuurin tavoittelu johti vähemmistöjen aseman heikkeneemiseen tavalla, joka rajoitti merkittävästi heidän taloudellisia mahdollisuuksiaan. Kveenien nähtiin muodostavan haasteen norjalaiselle kulttuuriselle ja kielelliselle yhtenäisyydelle, koska heidän yhteisönsä pysyivät yhtenäisinä ja säilyttivät oman kielensä ja kulttuurinsa (Laitinen 2025, 23). Norjalaisen valtakulttuurin määrittämät rajat vähemmistökielten ja -kulttuurien käytölle, ja valtakunnallisia rakenteita, kuten kirkkoa ja hallintoa käytettiin välineenä vaikuttaa paikallisiin vähemmistöihin (Laitinen 2025, 10). Tämä institutionaalinen syrjintä vaikeutti kveenien mahdollisuuksia säilyttää ja kehittää perinteisiä elinkeinojaan ja kulttuurisidonnaisia taloudellisia toimintoja.

Erityisen kriittiseksi kveenien asema muuttui turvallisuuspoliittisten huolien takia, mikä loi lisäesteitä heidän kulttuurinsa julkiselle ilmaisulle ja taloudelliselle hyödyntämiselle. Useimpien kveenien kotimaa Suomi oli 1800-luvulla Venäjän tsaarin alainen suuriruhtinaskunta, ja ajatus "venäläisestä vaarasta" oli läntisille viranomaisille varsinainen painajainen (Niemi 2007, 16). Kveenejä kutsuttiin usein "oikeastaan venäläisiksi", ja 1800-luvun loppupuolella syntyi käsite "suomalainen vaara", käsitys suomalaisista aggressiivisena ja laajentumishalusena

kansana (Niemi 2007, 16). Tämä poliittinen ilmapiiri vaikeutti kveenien mahdollisuuksia harjoittaa avointa kulttuuritoimintaa.

Norjalaistamispolitiikka, joka suunnattiin sekä saamelaisiin että kveeneihin, kasvoi 1800-luvun loppupuolella ja loi systemaattisia esteitä. Norjalaisen kansallismielisyyden ja yhtenäiskulttuurin rakentaminen vaikutti siihen, että kveenien asema oli muutoksessa" (Laitinen 2025, 23). Poliitiikka pyrki vähentämään etnistä ja kulttuurista moninaisuutta sulauttamalla vähemmistöt norjalaiseen enemmistöön (Laitinen, 2025, 12).

Kveenien vastustusstrategiat norjalaistamispolitiikkaa vastaan olivat moninaisia ja loivat perustan nykyiselle kulttuuritaloudelliselle toiminnalle. Erityisen tärkeässä roolissa oli lestadiolaisuus, uskonsuunta, joka vetosi alkuvaiheessaan 1800-luvun lopulla erityisesti saamelaisiin ja kveeneihin (Niemi 2007, 19). Vaikka lestadiolaiset kuuluivat valtionkirkkoon, he olivat kriittisiä kirkkoa kohtaan ja kielipoliittisesti vastahankaan aina kun kyseessä oli Jumalan sanan välittäminen ja tulkinta. Saamea ja kveeniä käytettiin kaikissa tilanteissa, missä se oli luontevaa, ja vähemmistökieliä pidettiin lähes pyhinä (Niemi 2007, 19). Tämä uskonnollinen liike loi perustan kulttuurin säilyttämiselle.

Kveenikylistä ja kaupunginosista tuli 1800-luvun loppupuoliskolla lestadiolaisuuden kehtoja ja paikkoja, joissa kehittyi vastarintaa koulua ja valtionkirkon opetusta vastaan (Niemi 2007, 19). Näistä tuli käytännössä eräänlaisia turvapaikkoja norjalaistamispakolta, koska lestadiolaisuudella oli niissä niin vahva sija. Lestadiolaisseurakunnissa kävi vierailevia saarnaajia muista seurakunnista ja etenkin Suomesta, mikä sekä uudisti että ylläpiti kieltä ja ravitsi henkiinjäämiskykyä (Niemi 2007, 19). Tämä verkostoituminen ja kulttuurin ylläpitäminen loi sosiaalisen pääoman perustan, joka myöhemmin tuki kulttuuritaloudellista toimintaa. Putnamin (2000, 287-349) mukaan tällaiset sosiaaliset verkostot ja luottamuksen rakenteet ovat välttämättömiä taloudellisen kehityksen kannalta.

Paikannimet muodostivat toisen tärkeän kulttuurisen vastustuksen muodon ja loivat symbolisen perustan kveenien kulttuuriselle identiteetille. Kveenien ja metsäsuomalaisten paikannimet ymmärrettiin niin tärkeäksi osaksi kulttuuria, että Norjan paikannimilaissa annettiin mahdollisuus niiden viralliseen käyttöön

(Niemi 2007, 20). Norjalaistamispolitiikan aikana kveeninkielisiä paikannimiä vastustettiin ja niitä yritettiin hävittää, mikä ilmeni muun muassa vuoden 1902 Finnmarkin maanmyyntilaista kielisäädöksineen (Niemi 2007, 20). Paikannimien säilyttäminen ja elvyttäminen on nykyisin tärkeä osa kveenien kulttuurimatkailua ja kulttuurituotteita, osoittaen kuinka historiallinen vastustus loi perustan nykyiselle kulttuuritaloudelliselle toiminnalle.

1900-luvun alkupuoli oli kveeneille erityisen vaikeaa aikaa, mikä syvensi marginalisaatiota. Toista maailmansotaa edeltävänä aikana monet kveenit kokivat vähemmistöaseman vaikeana (Niemi 2007, 16). Kveenejä syrjittiin selvästi etnisin perustein ja johtavia kveenihenkilöitä ja -yhteisöjä valvottiin.

Toinen maailmansota merkitsi käännekohtaa kveenien historiassa tavalla, joka loi perustan myöhemmälle kulttuuriselle ja taloudelliselle uudelleenorganisaatiolle. Monet kveenit ottivat osaa sotaan norjalaisen armeijan sotilaina ja antoivat merkittävän panoksen (Petryk 2014, 113), mikä osoitti heidän uskollisuutensa Norjalle ja kumosi aikaisemmat epäilykset heidän luotettavuudestaan. Sodan jälkeen kveenejä pidettiin sopeutuneina norjalaiseen yhteiskuntaan (Petryk 2014, 113). Tämä legitimitietin saavuttaminen loi edellytyksiä sille, että kveenit pystyivät myöhemmin vaatimaan oikeuksiaan ja kehittämään kulttuuritoimintaansa avoimemmin.

1980-luvulla alkoi kveenien uudelleenherääminen, joka loi perustan nykyiselle kulttuuritaloudelliselle toiminnalle. Tähän vaikuttivat kolme päätekijää. Maailmanlaajuinen etninen mobilisaatio 1960-luvulta lähtien, mukaan lukien saamelaisliike 1970-luvulla, uudet maahanmuuttajat Suomesta sekä suomalaiset ja saamelaiset järjestöt, jotka antoivat kveeneille malleja joita he saattoivat seurata (Petryk 2014, 113). Tämä kansainvälinen ja kansallinen konteksti tarjosi kveeneille uusia resursseja ja strategioita kulttuurinsa elvyttämiseen ja taloudelliseen hyödyntämiseen.

Kveenien virallinen tunnustaminen kansalliseksi vähemmistöksi vuonna 1999 Norjan ratifioidessa Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleisopimuksen merkitsi historiallista käännekohtaa (Niemi 2007, 22). Tämä osoittaa, että nimitykset ja kategoriat eivät ole poliittisesti neutraaleja,

ja julkisella tunnustuksella tehtiin muodollisesti tilit selviksi aiemman norjalais-tamispolitiikan kanssa (Niemi 2007, 22). Tämä virallinen tunnustus loi oikeudellisen ja poliittisen perustan kveenien kulttuurin taloudelliselle hyödyntämiselle, avaten mahdollisuuksia rahoitukseen, tukiin ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Kveenien historiallinen kehitys osoittaa monimutkaista vuorovaikutusta siirtolaisuuden, sopeutumisen ja kulttuurisen vastarinnan välillä tavalla, joka selittää nykyisiä haasteita ja mahdollisuuksia taiteen hyödyntämisessä taloudellisen kehityksen välineenä. Heidän kokemuksensa heijastelee laajempia eurooppalaisia teemoja kansallisvaltion rakentamisesta, vähemmistöjen kohtelusta ja kulttuurisen monimuotoisuuden haasteista moderneissa yhteiskunnissa. Samalla se osoittaa kulttuurin sitkeyttä ja sen kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin säilyttäen silti omat erityispiirteensä. Chambersin (1997, 198-220) osallistavan kehityksen viitekehyksessä kveenien historia osoittaa sekä yhteisöjen oman toimijuuden merkityksen että ulkoisten rakenteiden vaikutuksen kehitysmahdollisuuksiin. Tämä historiallinen ymmärrys on välttämätön pohja analysoitaessa nykyisiä mahdollisuuksia hyödyntää taidetta kveeniyhteisön taloudellisessa kehityksessä.

3.2.2. Kulttuurinen identiteetti ja taiteen rooli

Kveenien kulttuurisen identiteetin muodostuminen ja ylläpitäminen ovat monimutkaisia prosesseja, joissa taide toimii keskeisenä välineenä yhteisön itseymmärryksen, jatkuvuuden ja uudistumisen kannalta, samalla luoden perustan taloudellisille mahdollisuuksille. Bourdieun (1984, 128-129) kulttuurisen pääoman teorian mukaisesti kulttuurinen identiteetti ei ole staattinen ominaisuus, vaan aktiivisesti tuotettu ja uudelleen neuvoteltava resurssi, joka voi muuttua taloudelliseksi pääomaksi oikeissa olosuhteissa. Chambersin (1997 198-220) osallistavan kehityksen paradigman valossa kveenien kulttuurinen identiteetti edustaa yhteisön omaa asiantuntijuutta ja kykyä määrittää kehitystarpeensa. Enikő Molnár Bodrogi (2014, 19-55) korostaa, että identiteetti ei ole staattinen pääte-piste, vaan elinikäinen tunnistautumisosprosessi, joka on dynaaminen, tilannekoh-tainen ja neuvoteltavissa oleva. Kveenien kohdalla tämä dynaaminen luonne korostuu erityisesti, kun he navigoivat vähemmistö- ja enemmistökulttuurien vä-

lisissä suhteissa sekä rakentavat narratiiveja, jotka haastavat virallisen historiankirjoituksen ja luovat samalla taloudellisia mahdollisuuksia.

Äidinkieli muodostaa keskeisen identiteetin luomisen tekijän kveenien keskuudessa ja toimii samalla merkittävänä kulttuuritaloudellisena resurssina. Molnár Bodrogi (2014, 25-26) toteaa, että kieli toimii paitsi kommunikaation välineenä myös emotionaalisenä kielenä. Kielenä, joka parhaiten sopii sekä positiivisten että negatiivisten tunteiden ilmaisuun. Monille kveeneille kveenin kieli edustaa emotionaalista kieltä, kun taas norja toimii rationaalisenä kielenä. Tämä kaksikielisyys voi johtaa semi-lingualismiin, jossa lapset eivät opi kunnolla kumpakaan kieltä, mutta korkealaatuinen kaksikielisyys sen sijaan hyödyttää yksilön kehitystä monin tavoin (Bodrogi 2014, 25). Prieur ja Savage (2011, 573-574) osoittavat, että kielellinen osaaminen ja kulttuurien välinen navigointi voivat toimia arvokkaana kulttuurisena pääomana erityisesti globalisoituvassa maailmassa, jossa monikielisyys ja kulttuurien välinen kompetenssi ovat yhä arvostetumpia taitoja.

Taiteen rooli kveenien identiteetin rakentamisessa on moniulotteinen ja toimii sekä kulttuurin säilyttäjänä että taloudellisten mahdollisuuksien luoja. Åsne Kummeneje Mellem (2020, 4-6) kuvaa, kuinka kveenikulttuurin ja -historian välittäminen taiteellisen käytännön kautta voi tuntua "varjojen ja kuiskausten leikitä". Hän korostaa, että vastaukset kysymyksiin ovat usein epämääräisiä tai polarisoituja, kun haetaan inspiraatiota kulttuurista itsestään. Tämä haaste johtuu osittain assimilaatiopolitiikan aiheuttamista katkeamisista kulttuurityössä, jossa perinteiset tiedot ja tavat eivät ole siirtyneet luonnollisesti sukupolvelta toiselle. Chambersin (1983, 87-142) kehitysajattelun mukaisesti tämä tilanne vaatii innovatiivisia lähestymistapoja, joissa yhteisö itse määrittää kulttuurinsa sisällön ja merkityksen, mikä voi johtaa uusiin taloudellisiin mahdollisuuksiin.

Koko taiteellinen prosessi kveenien kulttuurissa perustuu fragmenttien kanssa työskentelyyn, mikä luo sekä haasteita että mahdollisuuksia taloudelliselle hyödyntämiselle. Mellem (2023, 6) toteaa, että fragmentit jättävät tilaa tulkinnalle, sen sijaan että näkisi ne rajoittavina. Kveenien kulttuuri esiintyy yksityiskohdissa, suuri kuva ei ehkä vaikuta kveeniltä, mutta se on siellä, yksityiskohdissa, jos tietää mitä etsiä (Mellem 2023, 6). Tämä lähestymistapa korostaa taiteen merki-

tystä kulttuurin säilyttämisessä ja uudelleenrakentamisessa tavalla, joka voi luoda uusia kulttuurituotteita ja palveluita. Bourdieun (1986, 243-248) teorian mukaisesti tämä fragmentaarinen kulttuuriperintö voi muuttua arvokkaaksi kulttuuriseksi pääomaksi, kun yhteisö kykenee artikuloimaan sen merkityksen ja arvon.

Taiteellinen työ toimii myös sukupolvien välisen kuilun visualisointina tavalla, joka voi luoda empatiaa ja ymmärrystä laajemmassa yhteiskunnassa. Mellem (2023, 13-18) kuvaa teoksissaan "Ilman sana" ja "Twentythree attempts, combined", kuinka perinteiset tekniikat ja materiaalit rakennetaan nuoren kveenitai-teilijan toimesta, joka ei hallitse perinteistä tietoa siitä, kuten harjoittaa käsitöitä "oikealla" tavalla. Tämä manifestoi taitelijan aseman nykypäivän kveenina osana omia teoksia. Tällainen henkilökohtainen ja autentinen lähestymistapa voi resonoida laajemman yleisön kanssa ja luoda kysyntää kveenien taiteelle sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla, erityisesti kulttuurimatkailun ja keräilymarkkinoiden kautta.

Identiteetin rakentamisessa kveenit kohtaavat erityisiä haasteita kouluhistoriansa vuoksi, mikä vaikuttaa edelleen heidän kykyinsä hyödyntää kulttuuriaan taloudellisesti. Molnár Bodrogi (2014, 28-40) dokumentoi, kuinka vähemmistökieliset lapset kokivat koulun enemmistökielisen maailman täysin erilaisena kuin kotinsa. Lapset tulivat mykiksi ja heille iskostettiin käsitys vähemmistökielen arvottomuudesta. Saamelaiset saatiin uskomaan, että heidän kielensä kuoli, että sitä ei tarvita ja että heidän äidinkiellensä ei ole minkään arvoinen. (Bodrogi, 2014, 35). Tämä sisäistetty arvottomuuden tunne vaikuttaa edelleen monien kveenien halukkuuteen ja kykyyn hyödyntää kulttuuriaan taloudellisesti, sillä he eivät välttämättä tunnista sen arvoa markkinoilla.

Molnár-Bodrogi (2022, 84-85) kertoo kuinka saamelaiset lapset saattoivat joutua ymmärtämään kuuluvansa vain toissijaisiin kansalaisiin. Vastaavat kokemukset ovat tyypillisiä myös kveeneille, jotka joutuivat oppimaan häpeämään omaa alkuperäänsä, äidinkieltään ja kansansa erityiskulttuuria. Taiteen merkitys identiteetin palauttamisessa korostuu erityisesti silloin, kun perinteiset kulttuurin siirtämisen kanavat ovat katkenneet, luoden samalla mahdollisuuksia uudelleenlaiselle kulttuurituotannolle. Mellem (2023, 11-12) korostaa käytännöllisten arvojen

ja luovan materiaalinkäytön merkitystä kveenien perinteisissä esineissä. Nykytaiteilijan ei tarvitse valmistaa arkiesineitä kuten kynttilänjalkoija tai veitsiä, joita voi ostaa kaupasta. Taiteilijan tehtävä on luoda taiteellisia teoksia ja objekteja, jotka ilmaisevat ja visualisoivat kveenien kulttuuria nykytaiteen keinoin. Tämä lähestymistapa avaa mahdollisuuksia kehittää uudenlaisia kulttuurituotteita, jotka yhdistävät perinteisen osaamisen nykyaikaisiin esteettisiin ja toiminnallisiin vaatimuksiin.

Taiteen rooli yhteisön identiteetin vahvistamisessa ulottuu myös musiikin alueelle tavalla, joka voi luoda uusia kulttuuritaloudellisia mahdollisuuksia. Meri Nikula (2017, 26-27) loi ääniteoksen "Tulthiin, Nähthiin, Jäthiin", jossa hän pyrki luomaan "uutta kveenien perinteistä musiikkia" tutkimalla kieltä itsessään ja ääniä ja rytmejä, jotka olisivat ainutlaatuisia sille. Nikula (2017, 27) toteaa: "Kveenit ovat pysyneet hiljaa... siihen pisteeseen, että heidän kielensä ja kulttuurinsa on lähes unohdettu. Pitäisikö tällä edes olla väliä? Identiteettikysymyksenä sillä on väliä." Tällainen uuden perinteisen musiikin luominen voi houkutella sekä kveenien että laajemman yleisön kiinnostusta, luoden markkinoita musiikkitalenteille, konserteille ja kulttuurimatkailulle.

Visuaalisten taiteiden alueella kveenien identiteetti rakentuu usein maahanmuuton sekä muun muassa naiseuden teemojen kautta, jotka voivat resonoida laajasti nykyaikaisessa globaalissa kontekstissa. Katariina Angeria, Merja Briñón ja Sonja Siltala (2017, 20-23) tutkivat projektissaan "Pagans/Pakanat" yhteyksiä juurien, identiteetin, maahanmuuton ja naiseuden välillä. Suomalaiset kansallispuvut symboloivat identiteetin etsintää. Ne edustavat taiteilijoiden henkilökohtaisia sukujuuria ja kveenien historiallisia yhteyksiä Suomeen. Käyttämällä kansallispukuja he löysivät yhteyden tunteisiin, joita maahanmuuttajat ovat voineet kokea saapuessaan uusiin paikkoihin. Tämä lähestymistapa voi luoda yhteyksiä muihin maahanmuuttajayhteisöihin ja laajempiin keskusteluihin globaalista muuttoliikkeestä, luoden potentiaalia kansainvälisille markkinoille.

Performanssitaitteen kautta kveenien identiteetti saa uusia ilmaisumuotoja tavalla, joka voi kiinnittää huomiota historiallisesti merkittäviin mutta unohdettuihin tarinoihin. Marsil Andelov Al-Mahamid (2017, 16-17) käsitteli käsityöneulonnassaan Pohjois-Norjan vastarintaliikettä 1940-1945, tuoden esiin kveenien roolin

natsi-Saksan vastaisessa taistelussa. Hänen työnsä ”!Talvi SS sotamies, Jäljet, Jäljilä” nostaa esiin kveenien historiallisen merkityksen, joka on usein jäänyt tunnustamatta. Tällainen historiallisen narratiivin korjaaminen voi kiinnostaa museo- ja koulutussektoria sekä luoda mahdollisuuksia historialliseen matkailuun ja kulttuurituotantoon.

Kveenien kulttuurisessa identiteetissä korostuu myös monipaikkaisuuden käsite, joka voi toimia etuna globaalissa taloudessa. Molnár Bodrogi (2014, 48-51) kuvailee, kuinka vähemmistökirjailijat elävät kahdessa maailmassa, puhuvat kahden kulttuurin kieltä ja ovat yleensä assimiloituneet kahteen suuntaan. Heidän liikkumisensa kahden maailman välillä ja tasapainon etsimisensä on päätymätön prosessi, elämänmuoto, ja tätä he kirjoittavat yhä uudelleen joko peitellesti tai avoimemmin. Tämä kulttuurien välinen kompetenssi voi olla arvokasta erityisesti kansainvälisessä liiketoiminnassa, kulttuurivaihdossa ja matkailussa, jossa kyky ymmärtää ja navigoida eri kulttuurien välillä on keskeinen taito.

Materiaalisten kulttuurin muotojen kautta kveenien identiteetti saa konkreettisia ilmaisumuotoja, jotka voivat muuttua kulttuurituotteiksi ja symboleiksi. Maija Liisa Björklund (2017, 35-37) käsitteli teoksessaan ”(10)00 vuotta tekkeilä (2017)” uuden kveenien lipun merkitystä. Uusi kveenien lippu päätettiin huhtikuussa 2017, ja lipun kehittämis- ja valintaprosessi kesti kymmenen vuotta. Mandalan kaltainen symboli, jota lipussa käytetään, perinteinen aurinkoruusu, on ollut käytössä pitkään koristelussa ja käsitöissä. Teos heijastaa symbolien merkitystä ja psykologista voimaa identiteetin muodostamisessa ja ilmentämisessä. Tällaiset symbolit voivat muuttua tärkeiksi brändelementeiksi kveenien kulttuurituotteiden markkinoinnissa.

Kveenien kulttuurisen identiteetin rakentamisessa keskeisenä haasteena on autenttisuuden kysymys, joka vaikuttaa suoraan kulttuurin taloudelliseen arvoon. Kun niin paljon kulttuuria on menetetty assimilaatiopolitiikan seurauksena, uusien kulttuuristen representaatioiden luominen on ollut välttämätöntä. Tämä ei ole ainutlaatuista kveeneille; vähemmistöryhmät, joita enemmistöväestö on sortanut tavalla tai toisella, ovat kohdanneet samanlaisen ongelman. Jean Jackson (1995, 3-27) väittää tutkimuksessaan kolumbialaisista tukanolaisista, että kulttuurin autenttisuus on suhteellinen, subjektiivinen termi, ja jos 20 vuo-

den kuluttua kaikki tukanoalaiset ovat omaksuneet uudet muodot ja uskovat niiden olevan ja aina olleen tukanoalaisia, niin nämä uudet kulttuuri-elementit olisivat "aidosti" tukanoalaisia. Tämä näkökulma avaa mahdollisuuksia luovalle kulttuurituotannolle, joka yhdistää perinteisiä elementtejä nykyaikaisiin tarpeisiin.

Kveenien taiteellinen toiminta heijastaa myös laajempaa indigenisaation käsitettä dekolonisaation sijaan, mikä voi olla strategisesti viisasta markkinoinnin kannalta. Indigenisaatio keskittyy siihen, kuinka tehdä alkuperäiskansojen aiheista luonnollisempi osa yhteiskunnan enemmistökäsitystä sen sijaan, että näkisi alkuperäiskansat "joksikin muuksi" (Mellem 2023, 24-25). Tämä lähestymistapa on vastaanottavampi ja avoimempi sekä taiteilijan että instituutioiden taholta, toisin kuin jyrkempi "me vastaan he" -näkökulma. Tämä strategia voi auttaa kveenien taidetta saavuttamaan laajempia markkinoita ja vähentämään vastustusta tai ennakkoluuloja.

Kveenien kulttuurisessa identiteetissä taide toimii myös muistin ja historian säilyttäjänä tavalla, joka voi kiinnostaa tutkijoita, museoja ja kulttuurimatkailijoita. Pirjo Nykänen (2017, 29-31) kuvasi teoksessaan "Maria Liimatan tarina" Maria Liimattaa (s. 1857), joka asui Kemissä ja muutti rakkaansa Olli Järvilehtolan kanssa Vesisaareen Norjaan. Taiteilija toteaa: "Maria eli sata vuotta sitten. Hän loi pohjimmaisena elämälleen. Voin koskettaa tuota menneisyyden hetkeä. Voin jättää jälkeni tälle päivälle" (Nykänen 2017, 31). Tällaiset henkilökohtaiset tarinat voivat kiinnostaa genealogian harrastajia, historia-aiheista matkailua ja museo- ja kulttuurikeskuksia.

Yhteisötaiteen merkitys kveenien identiteetissä korostuu erityisesti nuorten osallistamisessa ja tulevaisuuden kulttuurintekijöiden kouluttamisessa. Anastasia Patsey (2017, 11-13) kuvailee Kven Connection -projektia, jossa viisi suomalaista ja viisi norjalaista taiteilijaa eri aloilta viettivät kuukauden Vesisaaren taiteilijaresidenssissä tutkien ja sitoutuen kveenien kulttuuriin taiteen välityksellä. Projektin kuratointi perustui trilogialle kieli, rajat ja muuttoliike. Näistä kolmesta näkökulmasta taiteilijoita kutsuttiin tutkimaan kveenien kansan kulttuurista identiteettiä nykypäivänä. Tällaiset projektit voivat luoda kansainvälisiä verkostoja, jotka tukevat kveenien taiteen markkinointia ja levitystä laajemmille yleisöille.

Taiteen rooli kveenien kulttuurisessa identiteetissä on monitahoinen. Se toimii paitsi kulttuurin säilyttäjänä ja uudistajana myös vastarinnan välineenä ja yhteisöllisyyden rakentajana, samalla luoden taloudellisia mahdollisuuksia. Se auttaa navigoimaan vähemmistö- ja enemmistökulttuurien välisissä suhteissa samalla kun se luo uusia merkityksiä ja identiteettejä muuttuvassa maailmassa. Taide ei pelkästään heijasta olemassa olevaa kulttuuria, vaan aktiivisesti osallistuu sen luomiseen ja uudelleenmäärittelyyn, tehden kveenien kulttuurisesta identiteetistä dynaamisen ja elävän kokonaisuuden, joka voi toimia perustana kestäväälle taloudelliselle kehitykselle. Bourdieulaisen kulttuurisen pääoman teorian mukaisesti kveenien kyky tuottaa, tulkita ja markkinoida omaa kulttuuriaan taiteen kautta voi muuttua merkittäväksi taloudelliseksi resurssiksi oikeissa olosuhteissa ja markkinatilanteissa.

3.2.3. Yhteiskunnallinen asema ja kulttuuripolitiikka

Kveenien yhteiskunnallinen asema ja sen suhde kulttuuripolitiikkaan muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden, jossa historiallinen marginalisaatio, virallinen tunnustaminen vähemmistönä ja nykyiset kulttuuripoliittiset rakenteet vaikuttavat ratkaisevasti siihen, miten taide voi toimia taloudellisen kehityksen välineenä kveeniyhteisössä. Norjan kansallisen vähemmistöpolitiikan kehitys on luonut uusia mahdollisuuksia, mutta samalla säilyneet rakenteelliset haasteet ja historiallisten traumojen vaikutukset muokkaavat edelleen kveenien mahdollisuuksia hyödyntää kulttuuriaan taloudellisesti. Chambersin (1997, 198-220) osallistavan kehityksen viitekehyksessä kveenien asema havainnollistaa sitä, kuinka vähemmistöyhteisöjen kehittämismahdollisuudet riippuvat paitsi sisäisistä resursseista myös ulkoisista poliittisista ja institutionaalisista rakenteista, jotka joko tukevat tai rajoittavat yhteisön toimijuutta.

Kveenien virallinen tunnustaminen kansalliseksi vähemmistöksi Norjassa vuonna 1999 merkitsi historiallista käännekohtaa, joka loi oikeudellisen perustan kulttuurin suojelulle ja kehittämiselle. Norja ratifioi Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleisömuksen Framework Convention for the Protection of National Minorities ja tunnusti kveenit yhdeksi viidestä kansallisesta vähemmistöstä. (Norwegian Ministry of Local Government

and Regional Development 2024, 4). Tämä virallinen tunnustaminen ei ollut pelkästään symbolinen ele, vaan se loi konkreettisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä avasi mahdollisuuksia julkiseen rahoitukseen kulttuuritoiminnalle. Bourdieun (1986, 248-252) symbolisen vallan teorian mukaisesti virallinen tunnustaminen lisäsi kveenien legitimaatiota yhteiskunnassa ja loi perustan kulttuurisen pääoman konvertoitumiselle taloudelliseksi pääomaksi.

Norjan vähemmistöpolitiikka perustuu kahteen keskeiseen periaatteeseen. Kansallisten vähemmistöjen oikeuksien turvaamiseen ja syrjinnän ehkäisemiseen sekä heidän kulttuurinsa, kielensä ja identiteettinsä säilyttämisen ja kehittämisen tukemiseen. Vähemmistöpolitiikan tavoitteena on turvata kansallisten vähemmistöjen mahdollisuudet säilyttää ja kehittää kulturiaan, kieltään ja identiteettiään sukupolvesta toiseen. Poliitiikka tunnustaa, että vähemmistöillä on samat oikeudet kuin muilla Norjan kansalaisilla osallistua yhteiskunnan kaikkiin osa-alueisiin, mutta samalla heillä on erityisoikeuksia vähemmistöasemansa vuoksi. Tämä lähestymistapa luo perustan sille, että kveenit voivat kehittää kulttuuritoimintaansa ja hyödyntää sitä taloudellisesti ilman, että heidän tarvitsee pelätä assimilaatiota tai kulttuurin menetystä.

Kulttuuripolitiikan rahoitusrakenteet ovat keskeisiä kveenien mahdollisuuksille kehittää kulttuuritoimintaansa ja luoda taloudellisia mahdollisuuksia. Antikainen ym. (2018, 31-32) osoittavat, että julkisen rahoituksen rinnalla kansainvälinen hankerahoitus, yksityisten säätiöiden rahoitus ja joukkorahoitus muodostavat tärkeitä täydentäviä rahoituslähteitä. Floridan (2002, 223-245) luovan luokan teorian mukaisesti tällaiset kulttuurikeskukset toimivat magneettina luoville ihmisille ja voivat katalysoida laajempaa taloudellista kehitystä alueella.

Molnár Bodrogi (2014, 25-26) korostaa, että korkealaatuinen kaksikielisyys voi olla merkittävä voimavara, ja kveenien kielitaito voi olla arvokasta erityisesti Suomen ja Norjan välisessä kaupassa ja matkailussa.

Koulutuspolitiikka vaikuttaa ratkaisevasti kveenien kulttuurin siirtymiseen tuleville sukupolville ja luo samalla perustan tulevalle kulttuuritaloudelliselle toiminnalle. Norjan opetusministeriö on kehittänyt kveeninkielistä opetusta ja kveenien kulttuurin opetusta kouluissa niillä alueilla, joissa kveenit ovat alueellisesti tun-

nustettuja. Tämä ei ole vain kulttuurin säilyttämisen kannalta tärkeää, vaan se luo myös kysyntää kveeninkielisille oppimateriaalille, kulttuurituotteille ja opettajankoulutukselle. Lisäksi koulutettu kveeninkielinen sukupolvi voi tulevaisuudessa toimia kulttuurin tuottajana ja markkinoijana tehokkaammin kuin ne, jotka eivät ole saaneet muodollista koulutusta omassa kulttuurissaan.

Median ja viestinnän alueella kveenit ovat saavuttaneet merkittäviä edistysaskeleita, jotka tukevat kulttuurin näkyvyyttä ja taloudellisia mahdollisuuksia. Norjan yleisradio NRK tarjoaa kveeninkielistä ohjelmistoa, ja on perustettu kveeninkielisiä julkaisuja ja verkkosivustoja. Tämä median läsnäolo ei ainoastaan vahvista kveenien identiteettiä ja yhteisöllisyyttä, vaan luo myös kysyntää kveeninkieliselle sisällölle, kulttuurituotteille ja mainostoiminnalle. Digitaalisten alustojen kasvava merkitys avaa uusia mahdollisuuksia kveenien taiteilijoille ja kulttuurin tuottajille tavoittaa laajempia yleisöjä sekä Norjassa että kansainvälisesti.

Museotoiminta ja kulttuuriperintötyö muodostavat toisen keskeisen kulttuuripoliittikan alueen, joka luo suoraan taloudellisia mahdollisuuksia. Kveenien kulttuuriperintöä dokumentoidaan ja esitellään useissa museoissa ja kulttuurikeskuksissa Pohjois-Norjassa, mikä tukee kulttuurimatkailua ja luo työpaikkoja. Fingerroos ja Haanpää (2022, 131-141) korostavat yhteisölähtöisen muistitietotutkimuksen merkitystä paikallisen kulttuuriperinnön säilyttämisessä ja elvyttämisessä, mikä voi johtaa uusien kulttuurituotteiden ja matkailupalveluiden kehittämiseen. Kveenien autenttiset tarinat ja esineet voivat kiinnostaa erityisesti kulttuurimatkailijoita, jotka etsivät ainutlaatuisia kokemuksia ja oppimismahdollisuuksia.

Yhteisöorganisaatioiden rooli kveenien kulttuuripoliitikassa on keskeinen, ja ne toimivat sekä kulttuurin kehittäjinä että taloudellisina toimijoina. Ruijan Kveenien Liitto toimii keskeisenä sateenvarjojärjestönä, joka koordinoi kveenien kulttuuritoimintaa ja ajaa yhteisön etuja poliittisessa päätöksenteossa. Paikallinen kveeniyhdistykset järjestävät kulttuuritapahtumia, ylläpitävät perinteitä ja luovat verkostoja, jotka tukevat sekä kulttuurin säilymistä että taloudellisia mahdollisuuksia. Putnamin (1993, 163-185) sosiaalisen pääoman teorian mukaisesti nämä organisaatiot luovat luottamusta ja yhteistyötä, jotka ovat välttämättömiä taloudelliselle kehitykselle.

Vähemmistöpolitiikan haasteena on tasapainon löytäminen kulttuurin suojelun ja sen taloudellisen hyödyntämisen välillä tavalla, joka ei johda kulttuurin kaupallistumiseen tai merkityksen menetykseen. Kuten Murtoniemi (2024, 264-267) varoittaa, kun kulttuurin arvoa puolustetaan sen taloudellisilla vaikutuksilla, voi syntyä riski, että arvokkaaksi alkaa näyttäytyä vain sellainen kulttuuri, joka tuottaa taloudellisia hyötyjä. Kveenien kulttuuripolitiikassa tämä tarkoittaa sitä, että on tärkeää varmistaa, ettei taloudellinen hyödyntäminen johda kulttuurin ytimen menettämiseen tai yhteisön sisäisen koheesion heikkenemiseen.

Kansainvälinen yhteistyö muodostaa yhä tärkeämmän osan kveenien kulttuuripolitiikkaa ja avaa uusia taloudellisia mahdollisuuksia. Euroopan unioni on kehittänyt useita ohjelmia vähemmistökulttuurien tukemiseksi, ja Pohjoismaat tekevät yhteistyötä pohjoisten vähemmistöjen aseman parantamiseksi (Antikainen ym., 2018, 31-32). Kveenit voivat hyötyä erityisesti yhteistyöstä Suomen ja Ruotsin meänkielisen väestön kanssa, joka jakaa kielellisen ja kulttuurisen taustan. Tällainen yhteistyö voi johtaa yhteisiin kulttuurihankkeisiin, matkailutuotteisiin ja koulutusvälineisiin, jotka hyödyntävät maiden resursseja ja markkinoita.

Turismipolitiikka tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia kveenien kulttuurin taloudelliselle hyödyntämiselle, erityisesti kun se yhdistetään laajempaan Arktisen alueen matkailustrategiaan. Luonila ym. (2021, 43) osoittavat, että kulttuuritapahtumat ja -festivaalit tuottavat merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Kveenien kulttuuritapahtumat voivat houkuttaa matkailijoita erityisesti Suomesta ja muista Pohjoismaista, joita kiinnostaa pohjoinen kulttuuri ja historia. Autenttiset kveenien kulttuurikokemukset, kuten perinteiset käsityöt, ruokakulttuurit ja musiikki, voivat muodostaa ainutlaatuisia matkailutuotteita.

Taiteen ja kulttuurin asema julkisessa rahoituksessa heijastaa laajempia yhteiskunnallisia arvoja ja prioriteetteja. Hirvi-Ijäs ja Sokka (2019, 22) toteavat, että taide- ja taiteilijapolitiikan ytimessä on taide, joka vaikuttaa yhteiskunnassa luovana työnä ja toimintana. Kveenien kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että heidän taiteensa ja kulttuurinsa rahoittaminen ei ole vain vähemmistöoikeuksien toteutumista, vaan investointia luovaan talouteen ja yhteiskunnan kulttuuriseen rikastuttamiseen. Tämä näkökulma voi auttaa perustelemaan kveenien kulttuuritoiminnan rahoitusta laajemmille yleisöille ja päättäjille.

Yhdenvertaisuuspolitiikka vaikuttaa merkittävästi kveenien mahdollisuuksiin osallistua kulttuurielämään ja hyödyntää kultturiaan taloudellisesti. Norjan yhdenvertaisuus- ja syrjintävastaiset lait suojaavat kveenejä syrjinnältä kieli- ja kulttuuritaustan perusteella, mikä luo perustan tasavertaiselle osallistumiselle työelämään ja liiketoimintaan. Samalla positiiviset erityistoimenpiteet voivat tukea kveenien yrittäjyyttä ja kulttuuritoimintaa tavalla, joka paikkaa historiallisia epäoikeudenmukaisuuksia.

Alueellinen itsehallinto ja paikallinen päätöksenteko ovat keskeisiä tekijöitä kveenien kulttuuripolitiikan toteutumisessa. Tromssan ja Finnmarkin läänien hallintoviranomaissilla on merkittävä rooli kveenien kulttuurin tukemisessa ja kehittämisessä. Paikallistasolla tehtävät päätökset voivat olla joustavampia ja paremmin yhteisön tarpeisiin sopivia kuin keskitetysti tehdyt ratkaisut. Chambersin (1997, 173-197) "kenen todellisuus lasketaan" -kysymyksen valossa paikallinen päätöksenteko mahdollistaa kveenien oman asiantuntijuuden hyödyntämisen kehitystyössä.

Kveenien yhteiskunnallinen asema ja kulttuuripolitiikka muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden, jossa virallinen tunnustaminen ja tuki luovat mahdollisuuksia, mutta historialliset traumat ja rakenteelliset haasteet vaikuttavat edelleen yhteisön kykyyn hyödyntää näitä mahdollisuuksia täysimääräisesti. Kulttuuripolitiikan onnistuminen riippuu siitä, kuinka hyvin se kykenee tasapainottamaan kulttuurin suojelun ja sen taloudellisen hyödyntämisen välillä tavalla, joka vahvistaa yhteisön identiteettiä ja toimijuutta. Taide voi toimia keskeisenä välineenä tässä prosessissa, sillä se yhdistää kulttuurin säilyttämisen, yhteisöllisyyden rakentamisen ja taloudellisten mahdollisuuksien luomisen tavalla, joka tukee kveenien pitkän aikavälin kehitystä ja hyvinvointia.

4. TUTKIMUSTULOKSET

Tämä luku esittelee podcast-haastattelujen analyysin tulokset ja vastaa tutkimuskysymykseen siitä, miten taide voi edistää kveeniyhteisön taloudellista asemaa.

Analyysi rakentuu kahdeksalle syvähaastattelulle, jotka on toteutettu podcast-muodossa ja julkaistu avoimesti kuunneltavaksi. Haastateltavat edustavat kveeniyhteisön eri sektoreita: Kielikeskuksia, teatteria, kirjallisuutta, performanssitaidetta ja kulttuuriorganisaatioita. Heidän kokemuksensa ja näkemyksensä muodostavat empiirisen perustan tälle tutkimukselle.

Luvussa yhdistyy kaksi analyyttistä lähestymistapaa. Temaattinen analyysi paljastaa kveeniyhteisön taidekentän keskeiset taloudelliset vaikutusmekanismit, haasteet ja mahdollisuudet. Narratiivinen analyysi puolestaan valottaa henkilökohtaisia kokemuksia ja merkityksenantoja, jotka selittävät miksi ja miten yhteisön jäsenet sitoutuvat kulttuuritoimintaan taloudellisista realiteeteista huolimatta.

4.1. Aineisto ja analyysimenetelmä

Tutkimus perustuu seitsemään podcast-haastatteluun, joissa haastateltiin kahdeksaa kveeniyhteisön kulttuurialan toimijaa tammi-huhtikuussa 2024. Aineiston analyysi toteutetaan kaksoismenetelmällä, jossa temaattinen analyysi tunnistaa keskeiset sisältöteemat. Narratiivinen analyysi puolestaan tarkastelee haastateltavien kertomuksia kokonaisina tarinoina, joiden kautta he antavat merkityksiä kokemuksilleen. Tämä metodologinen yhdistelmä mahdollistaa sekä systemaattisen teemojen tunnistamisen että syvällisen ymmärryksen henkilökohtaisista motivaatioista ja yhteisöllisistä prosesseista.

4.1.1. Tutkimusaineisto

Tässä tutkimuksessa hyödynnetään aineistona seitsemää podcast-jaksoa, joissa haastatellaan kahdeksaa kveeniyhteisön kulttuurialan toimijaa. Podcast-muoto tarjoaa tutkimukseen erityistä läpinäkyvyyttä ja saavutettavuutta. Jokainen lukija voi kuunnella alkuperäiset haastattelut ja arvioida tutkijan tulkintoja. Samalla podcast-julkaisu toimii itsessään kulttuuriteoksena ja yhteisön äänen vahvistajana.

Aineiston analyysi toteutetaan kaksoismenetelmällä, jossa temaattinen analyysi paljastaa aineiston keskeiset sisältöteemat, kun taas narratiivinen analyysi syventää ymmärrystä henkilökohtaisista kokemuksista ja merkityksenannoista. Tämä lähestymistapa mahdollistaa sekä yleistettävien tulosten että syvällisten yksittäisten kokemusten tarkastelun.

4.1.2. Haastateltavat

Tutkimuksen haastateltavat edustavat kveeniyhteisön kulttuurikentän monimuotoisuutta. Heidän valintansa perustui tarkoituksenmukaiseen otantaan, jossa tavoitteena oli saada mukaan eri sukupolvien, ammattialojen ja maantieteellisten alueiden edustajia. Haastateltavat toimivat kveenin kulttuurin eri sektoreilla organisaattoreista taiteilijoihin, mikä mahdollistaa monipuolisen näkökulman taiteen taloudellisiin vaikutuksiin.

Anneli Naukkarinen toimii Porsangerin kielikeskuksen johtajana ja edustaa institutionaalista näkökulmaa kveenin kielen ja kulttuurin edistämiseen ja tuo esiin organisaation johtajan kokemuksia resurssihaasteista ja kehittymismahdollisuuksista. Naukkarisen haastattelu tarjoaa arvokasta tietoa siitä, miten kielikeskukset pyrkivät tukemaan kulttuuritoimintaa rajoitettujen resurssien puitteissa. Viittaus (Naukkarinen 2024)

Bente Imerslund on pitkän linjan kulttuuriaktivisti ja kirjailija, joka on toiminut kveenin kulttuurin parissa yli kolme vuosikymmentä. Hänen taustansa kielentut-

kijana ja käytännön kulttuurityöntekijänä tuo tutkimukseen historiallista syvyyttä ja ymmärrystä yhteisön pitkän aikavälin kehityksestä. (Imerslund 2024)

Katriina Pedersen toimii kielikonsulttina ja on mukana useissa kulttuuriorganisaatioissa. Hänen asiantuntemuksensa ulottuu sekä kielipolitiikkaan että käytännön kulttuurihankkeiden toteutukseen. (Pedersen 2024)

Kristina Junttila on taiteilija ja Kveeniteatterin hallituksen jäsen. Hänen taiteellinen työnsä yhdistelee eri kulttuuriperinteitä, ja hän tarjoaa näkökulman siihen, miten taiteilijat voivat hyödyntää kveenin kulttuuria luovassa työssään. Junttila edustaa myös sitä joukkoa, joka on kasvanut kveeniyhteisöön mukaan taiteen kautta. (Junttila 2024)

Inger Birgelund ja Frank Jørstad ovat Kveeniteatterin perustajia ja johtajia. Heidän parikeskustelunsa tarjoaa ainutlaatuisen näkökulman käytännön tekemiseen ja siihen, miten kulttuurihanke voi menestyä liiketoiminnallisesti. He edustavat innovatiivista lähestymistapaa, jossa taide ja talous yhdistyvät luovasti. (Birgelund 2024; Jørstad 2024)

M. Seppola Simonsen on kansainvälisesti tunnustettu runoilija ja kirjailija, joka hyödyntää teoksissaan kveenin kielellä. Hänen kokemuksensa kansainvälisiltä kirjallisuusfestivaaleilta tuo tutkimukseen perspektiivin kveenin kulttuurin globaalista potentiaalista. Simonsen edustaa nuorta sukupolvea, joka luo uudenlaista kveeni-identiteettiä. (Seppola Simonsen 2024)

Kirsti Riesto tuo tutkimukseen näkökulman siitä, miten kulttuurimatkailu ja taiteiden residenssitoiminta voivat tukea paikallista taloutta. Hänen kokemuksensa kansainvälisten taiteilijoiden kanssa valottaa kveeniyhteisön potentiaalia kansainvälisessä kulttuurikentässä. (Riesto 2024)

4.1.3. Kaksoismenetelmä

Tutkimuksen analyttinen lähestymistapa yhdistää kaksi toisiaan täydentävää menetelmää: temaattisen analyysin ja narratiivisen analyysin. Tämä kaksoismenetelmä mahdollistaa sekä aineiston yleisten teemojen tunnistamisen että

syvällisen ymmärryksen henkilökohtaisista kokemuksista ja merkityksenannoista.

Temaattinen analyysi toteutettiin Braunin ja Clarken (2006, 77-101) kehittämän kuusivaiheisen prosessin mukaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa aineistoon tutustuttiin kuuntelemalla kaikki podcast-jaksot useaan kertaan ja tekemällä alustavia muistiinpanoja. Toisessa vaiheessa aineisto koodattiin systemaattisesti, merkitsemällä kaikki taloudelliseen kehitykseen liittyvät maininnat. Kolmannessa vaiheessa koodit ryhmiteltiin teemoiksi etsimällä toistuvia kaavoja ja yhteyksiä. Neljännessä vaiheessa teemoja tarkistettiin ja hiottiin varmistamalla, että ne kuvaavat aineistoa kattavasti. Viidennessä vaiheessa teemat nimettiin ja määriteltiin selkeästi. Kuudennessa vaiheessa kirjoitettiin analyysi, jossa teemat esitellään runsaiden suorien lainausten kera.

Narratiivinen analyysi keskittyi tunnistamaan aineistosta tarinoita ja kertomuksia, joissa haastateltavat kuvasivat kokemuksiaan ajassa. Analyysissä kiinnitettiin huomiota siihen, miten tarinat rakentuvat (alku, kehitys, loppu), millaisia merkityksiä haastateltavat antavat kokemuksilleen, ja miten he positioivat itsensä suhteessa kveeniyhteisöön ja sen tulevaisuuteen. Narratiivinen analyysi auttaa ymmärtämään miksi ihmiset sitoutuvat kulttuuritoimintaan ja miten he rakentavat identiteettiään toiminnan kautta.

Molempien analyysimenetelmien tulokset esitellään seuraavissa alaluvuissa käyttäen runsaasti suoria suomeksi käännettyjä lainauksia haastatteluista. Lainaukset on merkitty haastateltavan nimellä ja julkaisuvuodella, mikä mahdollistaa lukijan palaamaan alkuperäiseen kontekstiin podcast-tallenteista. Tämä läpinäkyvyys vahvistaa tutkimuksen uskottavuutta ja mahdollistaa tulosten kriittisen arvioinnin.

4.2. Temaattinen analyysi

Temaattinen analyysi paljasti kolme keskeistä teemaa, jotka kuvaustavat kveenien taiteen taloudellisia vaikutuksia yhteisössä. Nämä teemat ovat taloudellinen kerrannaisvaikutus, rakenteelliset kasvun esteet ja kasvava markkina-arvo. Ne

muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden, jossa taiteen potentiaali ja realiteetit kietoutuvat yhteen. Haastateltavien äänet paljastavat, että vaikka taide osoittaa merkittävää taloudellista potentiaalia, sen täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää sekä rakenteellisia muutoksia että innovatiivisia yhteisölähtöisiä tapoja.

4.2.1. Kerrannaisvaikutukset

Haastatteluaineiston voimakkain ja johdonmukaisin teema on vakaumus taiteen moninkertaisista taloudellisista vaikutuksista. Tämä kerrannaisvaikutus ilmenee usealla tasolla. suorina työllistämisaikutuksina, epäsuorana palvelukysyntänä sekä pitkän aikavälin yhteisökehityksenä. Frank Jørstadin toistama periaate kiteyttää tämän ajattelun: "Jos annat 10 kruunua teatterille, saat 100 kruunua takaisin yhteiskuntaan." (Jørstad, 2024). Tämä ei ole pelkkä retorinen väite vaan konkreettisiin kokemuksiin perustuva havainto.

Kveeniyhteisön kulttuuriorganisaatiot ovat kehittäneet strategian, jossa taiteen tuotanto aktivoi mahdollisimman laajasti paikallista osaamista ja yrittäjyyttä. Inger Birgelund kuvaa Kveeniteatterin lähestymistapaa: "Sen sijaan että palkkasimme henkilöstöä ja irrottaisimme heitä omista yrityksistään, voimme hankkia palvelut ulkopuolisilta yrittäjiltä. Näin tuemme heidän toimeentuloaan ja liiketoimintansa kasvua." (Birgelund, 2024). Tämä strategia maksimoi taloudellisen kerrannaisvaikutuksen, koska se vahvistaa olemassa olevia yrityksiä sen sijaan, että loisi kilpailevia työsuhteita.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että teatteri ostaa palveluja paikallisista yrityksistä: "Voimme hyödyntää paikallisia palveluja - ruokapalvelua, kuljetuksia ja kaikenlaisia muita palveluja, joita voimme ostaa paikallisilta yrittäjiltä" (Birgelund, 2024). Tämä lähestymistapa luo verkostovaikutuksen, jossa yksi kulttuurihanke aktivoi kymmeniä paikallisia yrityksiä.

Suorat työpaikkojen luomisvaikutukset ovat myös konkreettisesti mitattavissa. Inger Birgelund raportoi Kveeniteatterin tilanteesta: "Meillä työskentelee viisi henkeä, uusia työpaikkoja, uusia työntekijöitä. Se on tärkeää - lisää verotuloja

tulee kuntaan." (Birgelund, 2024). Vaikka määrä vaikuttaa pieneltä, se on merkittävä pienessä yhteisössä, jossa jokainen työpaikka on arvokas.

Kristina Junttila tuo esiin taiteen laajemmat työllistämisaikutukset Norjan tasolla: "tämä kulttuurireppu, jossa taiteilijat matkustavat kouluihin... se on itse asiassa yksi suurimmista työnantajista taiteilijoille Norjassa" (Junttila, 2024). Tämä osoittaa, että kulttuuritoiminta luo työtä myös välillisesti erilaisten julkisten ohjelmien kautta.

Kerrannaisvaikutukset ulottuvat vahvasti palvelusektorille, mikä on erityisen tärkeää syrjäseuduilla, joissa matkailu- ja palveluelinkeinot ovat usein talouden kulmakiviä. Frank Jørstad kuvaa teatterin vaikutuksia paikalliseen palvelusektoriin konkreettisesti: "Käytämme runsaasti rahaa hotellimajoitukseen, joten hotellit ovat tyytyväisiä meihin. Ja kaikki työntekijämme syövät useimmiten ravintoloissa, mikä on ilahduttanut paikallisia ravintoloita ja kahviloita." (Jørstad, 2024).

Tämä palvelusektorin aktivointi ei rajoitu pelkästään teatterin omaan toimintaan. Kirsti Riesto kuvaa, kuinka kulttuuritapahtumat vetävät yleisöä laajemmalta alueelta: "Kun meillä on näytöksiä, ihmiset tulevat muista alueen paikoista avajaisiin." (Riesto, 2024). Tämä luo matkailutuloja ja lisää alueen näkyvyyttä potentiaalisena matkailukohteena.

Anneli Naukkarinen kuvaa konkreettista esimerkkiä siitä, kuinka yksi kulttuuritapahtuma voi aktivoida koko paikallisen palvelusektorin: "Meillä oli festivaali laivalla... ihmiset tulivat Porsangeriin myös yöpymään hotelliin ja syömään ravintoloissa ja käyttämään erilaisia palveluja, joita meillä on kunnassa." (Naukkarinen, 2024). Tämä osoittaa, kuinka kulttuuritapahtumat voivat toimia tehokkaana matkailuvetona.

Kerrannaisvaikutuksen syvimmat tasot liittyvät yhteisön pitkän aikavälin kehitykseen ja sen vetovoimaisuuden kasvattamiseen. Frank Jørstad kuvaa tätä prosessia: "Ihmiset nousevat esiin sanomaan: "Kyllä, minullakin on Kveeni taustaa. Ja, minullakin on. Ihmiset tulevat ja toteavat etten tiennytkään.. Se on identiteetti, joka on nukkunut monien ihmisten elämässä, ja he kokevat heräämisen." (Jørstad, 2024). Tämä identiteetin herääminen luo uutta kysyntää kulttuurituotteille ja palveluille.

Anneli Naukkarinen havaitsee samanlaisen kehityksen kielikeskuksen toiminnassa: "Ihmiset, jotka eivät todellakaan tieneet, että heillä on Kveeni-taustaa, yhtäkkiä tajuavat sen... Luulen, että se lisää kiinnostusta kieltä ja kulttuuria kohtaan." (Naukkarinen, 2024). Tämä tietoisuuden kasvu luo pohjaa pitkän aikavälin taloudelliselle kehitykselle.

Erityisen merkittävää on nuorten mukaan saaminen ja heidän sitoutumisensa yhteisöön. Katriina Pedersen kuvaa tätä ilmiötä: "nuoret ihmiset, jotka eivät ehkä ole niin aktiivisia kveenin kulttuurin kanssa, he tulevat mukaan näihin projekteihin" (Pedersen, 2024). Kun nuoret sitoutuvat kulttuuritoimintaan, he todennäköisemmin jäävät alueelle tai palaavat sinne myöhemmin, mikä vahvistaa yhteisön inhimillistä pääomaa.

Bente Imerslund korostaa taiteen roolia yhteisön koheesion rakentamisessa: "taide on tärkeää, ja ne voivat auttaa pitämään elävää, eloista yhteiskuntaa" (Imerslund, 2024). Tämä "sosiaalinen kate" on vaikeasti mitattavissa, mutta se luo perustan kaikelle muulle taloudelliselle toiminnalle.

Kerrannaisvaikutukset ulottuvat myös alueelliselle tasolle verkostojen ja yhteistyön kautta. M. Seppola Simonsen kuvaa, kuinka hänen runoilijuutensa on avannut yhteyksiä: "Olen pystynyt kiertämään erilaisissa kirjallisuusfestivaaleissa ja tapahtumissa ympäri maata viimeisen kahden vuoden aikana, mikä on millä tahansa mittarilla paljon." (Seppola Simonsen, 2024). Nämä yhteydet voivat hyödyttää koko yhteisöä tuomalla näkyvyyttä ja kontakteja.

Frank Jørstad näkee teatterin toiminnan osana laajempaa alueellista kehitystä: "Saamme aikaan keskustelun aallon." (Jørstad, 2024). Tämä "keskustelun aalto" viittaa siihen, että kveenin kulttuurin näkyvyyden kasvu voi innoittaa muita yhteisöjä ja luoda alueellisia synergiaetuja.

Kristina Junttila tuo esiin kansainvälisen ulottuvuuden: "Suomen kieltä osaavana taiteilijana... minulta on joskus pyydetty myös työskentelemään kveenin teeman parissa." (Junttila, 2024). Tämä osoittaa, kuinka kveenikulttuuri voi luoda mahdollisuuksia myös kansainvälisessä kontekstissa.

4.2.2. Rakenteelliset kasvun esteet

Vaikka haastateltavat ovat yksimielisiä taiteen taloudellisesta potentiaalista, he tunnistavat myös merkittäviä rakenteellisia esteitä, jotka rajoittavat tämän potentiaalisen toteutumista. Nämä esteet muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden, joka ulottuu rahoitusrakenteista ammattiosaaajien puutteeseen ja kielipoliittisiin kysymyksiin. Esteet eivät ole pelkästään teknisiä ongelmia, vaan ne heijastavat syvempiä yhteiskunnallisia valintoja vähemmistökuultuurien asemasta.

Rahoituksen ongelmat nousevat esiin jokaisessa haastattelussa eri muodoissa, mutta yhteinen nimittäjä on epävarmuus ja riittämättömyys. Anneli Naukkarinen kuvaa kielikeskuksen tilannetta: "Joka vuosi minun täytyy hakea uutta rahaa. Joka vuosi saamme saman summan, kaikki kielikeskukset saavat saman. Eikä se anna meille paljon tilaa kehittää taidetta ja musiikkia ja muita asioita." (Naukkarinen, 2024). Tämä vuosittainen epävarmuus pakottaa organisaatiot keskittymään pelkkään perustoimintaan innovaation ja kehityksen sijaan.

Rahoituksen niukkuus johtaa tilanteeseen, jossa taiteilijat joutuvat työskentelemään ilmaiseksi tai rahoittamaan projektinsa omilla varoillaan. Anneli Naukkarinen toteaa: "Monet kveenit taitelijat... joutuvat olemaan omavaraisia. Heidän täytyy rahoittaa projektinsa itse." (Naukkarinen, 2024). Tämä ei ole kestävä malli pitkällä aikavälillä, koska se rajaa taiteen tekemisen vain niihin, joilla on muita tulonlähteitä.

Bente Imerslund ilmaisee turhautumisensa tilanteeseen suoraan: "Ilmaista työtä. Ei ole aikaa... jos on taiteilija, kirjailija, taiteilija, pitää olla palkka sen verran, että ei tarvitse tehdä kaikenlaista muuta" (Imerslund, 2024). Tämä kuvaa tilannetta, jossa taiteilijoiden on tehtävä muuta työtä elääkseen, mikä rajoittaa heidän mahdollisuuksiaan keskittyä taiteeseen.

M. Seppola Simonsen paljastaa rahoitusrakenteiden kielellisen eriarvoisuuden: "Kveenin kieli ei kuulu tuohon järjestelmään... kveenin kielellä kirjoittaminen on nykyään vähemmän kannattavaa ja vaikeampaa. Jos haluat rahaa työstäsi, on parempi kirjoittaa norjaksi." (Seppola Simonsen, 2024). Tämä luo tilanteen, jossa vähemmistökielellä luominen on taloudellisesti kestänytöntä: "Ainoastaan

ne, jotka kirjoittavat harrastuksena, voivat käyttää kveenin kieltä.” (Seppola Simonsen, 2024).

Rahoituksen epävarmuus vaikuttaa myös pitkän aikavälin suunnitteluun. Frank Jørstad kuvaa Kveeniteatterin tilannetta: ”vaikka teatteri sai valtion rahoituksen, se on määräaikaista, mikä luo jatkuvaa epävarmuutta tulevaisuudesta. Tämä tekee vaikeaksi kehittää pitkäjänteisiä strategioita ja investoida tulevaisuuteen.”

Toinen merkittävä rakenteellinen este on pätevien ammattilaisten puute. Frank Jørstad kuvaa tätä haastetta: ”Etsimme jatkuvasti näyttelijöitä, jotka hallitsevat kveenin kielen lavakäytössä, sillä niin harva osaa käyttää sitä ammattitasolla... Eikä pelkkä kielitaito ei riitä - pitää olla myös taitava näyttelijä.” (Jørstad, 2024). Tämä kaksoisvaatimus, sekä kielitaito että ammatillinen osaaminen, rajaa merkittävästi käytettävissä olevaa työvoimaa.

M. Seppola Simonsen tuo esiin vastaavan ongelman kirjallisuuden alalla: ”Kääntäjiä on liian vähän. Yhteisössämme on kääntäjäpula.” (Seppola Simonsen, 2024). Kääntäjien puute rajoittaa kveenin kirjallisuuden leviämistä ja kansainvälistymistä, mikä puolestaan rajoittaa sen taloudellista potentiaalia.

Koulutuksen puute ei koske vain kieltä vaan myös kulttuurialan ammatillisia taitoja. Kristina Junttila toteaa: ”Tarvitsemme lisää ihmisiä, jotka kouluttautuvat kulttuurialalle.” (Junttila, 2024). Ilman riittävää koulutus pohjaa on vaikea kehittää ammattimaista kulttuurisektoria.

Osaajapulaa pahentaa se, että kveeniyhteisö on maantieteellisesti hajallaan ja suhteellisen pieni. Anneli Naukkarinen kuvaa tätä haastetta: ”On vaikea löytää ihmisiä, joilla on sekä osaamista että kiinnostusta että aikaa.” (Naukkarinen, 2024). Pienessä yhteisössä yhden henkilön poistuminen voi aiheuttaa merkittävän aukon.

Kolmas merkittävä este liittyy kulttuurialan infrastruktuurin ja tukirakenteiden puutteeseen.

Frank Jørstad mainitsee hallinnollisen infrastruktuurin haasteet. Kulttuuriorganisaatioiden perustaminen ja ylläpito vaatii osaamista, joka ei välttämättä ole tai-

teilijoiden ydinkompetensseja. Tämä luo tarpeen ulkopuoliselle tuelle, jota ei aina ole saatavilla.

Rakenteellisiin esteisiin kuuluvat myös asenteelliset ja yhteiskunnalliset tekijät. Anneli Naukkarinen kuvaa muutosta asenteissa: "Alussa oli kveenien yhteisö, joka jo työskenteli sen parissa... Mutta oli myös osa, joka suhtautui hyvin epäilevästi... Mutta näen, että vuosien aikana asiat ovat muuttuneet." (Naukkarinen, 2024). Vaikka tilanne on parantunut, skeptisyys ja epäily hidastavat edelleen kehitystä.

M. Seppola Simonsen viittaa historiallisiin traumoihin, jotka vaikuttavat edelleen. Assimilaatiopolitiikan jälkivaikutukset näkyvät häpeänä ja epävarmuutena omaa kulttuuria kohtaan. Tämä voi vähentää halukkuutta investoida kveenien kulttuuriin tai osallistua siihen.

Bente Imerslund tuo esiin sukupolvien väliset erot. Vanhemmat sukupolvet voivat olla varovaisempia kveenien kulttuurin suhteen, kun taas nuoremmat ovat avoimempia. Tämä luo tarpeen huolelliselle yhteistyölle ja eri sukupolvien väliselle vuoropuhelulle.

Julkisen sektorin byrokratia ja päätöksenteon hitaus muodostavat oman esteensä. Katriina Pedersen kuvaa haasteita, jotka liittyvät eri viranomaisten väliseen koordinaatioon. Kveenien asiat kuuluvat useille eri ministeriöille ja virastoille, mikä voi hidastaa päätöksentekoa ja aiheuttaa epäselvyyksiä vastuualueista.

Frank Jørstad mainitsee, kuinka kulttuurialan rahoitusprosessit ovat monimutkaisia ja aikaa vieviä. Tämä voi olla erityisen haastavaa pienille organisaatioille, joilla ei ole omaa hallintoresurssia.

Anneli Naukkarinen tuo esiin ongelman, jossa eri rahoittajilla on erilaisia kriteerejä ja vaatimuksia, mikä tekee kokonaisuuden hallinnasta monimutkaista. Tämä voi johtaa siihen, että energiaa kuluu enemmän byrokraattisiin prosesseihin kuin varsinaiseen kulttuurityöhön.

4.2.3. Kasvava markkina-arvo

Haasteista huolimatta haastatteluaineisto osoittaa selkeää kasvua sekä paikallisessa kiinnostuksessa että kansainvälisessä tunnustuksessa. Tämä kehitys viittaa kveenin taiteen kasvavaan markkina-arvoon ja luo pohjan optimismille tulevaisuuden suhteen. Kasvu on sekä määrällistä että laadullista, ja se näkyy monilla eri tasoilla. Yleisömäärissä, tunnustuksessa, verkostoissa ja identifiointiossa.

Yksi selvimmistä merkeistä kasvavasta markkina-arvosta on paikallisten kulttuuritapahtumien yleisömäärien dramaattinen kasvu. Anneli Naukkarinen kuvaa Porsangerin kielikeskuksen tapahtumien kehitystä: "Aloitimme 20 kävijällä ja seuraavana vuonna oli 30. Viime vuonna jokivenefestivaalilla meillä oli yli 110." (Naukkarinen, 2024). Tämä yli 400 prosentin kasvu muutamassa vuodessa osoittaa, että yhteisössä on syvää, aiemmin tyydyttämätöntä kysyntää kulttuuri-toiminnalle.

Kasvu ei ole pelkästään määrällistä vaan myös laadullista. Naukkarinen jatkaa: "Yhä useampia ihmisiä kiinnostaa ja haluaa oppia kieltä" (Naukkarinen, 2024). Tämä kiinnostuksen syveneminen luo pohjan kestäväälle kehitykselle, koska se ei perustu pelkään uteliaisuuteen vaan aidosti kasvavaan sitoutumiseen. Frank Jørstad havaitsee vastaavaa kehitystä Kveeniteatterin ympärillä. Tämä "esiin tuleminen" ei ole vain identiteetin ilmaisua vaan myös konkreettista markkinakysyntää. Ihmiset, jotka tunnistautuvat kveeneiksi, haluavat kuluttaa kveenin kulttuuria.

E erityisen mielenkiintoista on se, kuinka identiteetin herääminen toimii taloudellisenä katalyyttinä. Frank Jørstad mainitsee tästä kuten myös Anneli Naukkarinen havaitsee saman ilmiön. Kun ihmiset löytävät oman kveentaustansa, he usein haluavat oppia lisää ja osallistua kulttuuritoimintaan, mikä luo sekä yleisöä että potentiaalisia toimijoita.

Katriina Pedersen tuo esiin sukupolvien välisen siirtymän: "Nuoret ihmiset, jotka eivät ehkä ole niin aktiivisia kveenin kulttuurin kanssa, he tulevat mukaan näihin

projekteihin" (Pedersen, 2024). Nuorten mukaan saaminen on erityisen arvokasta, koska he edustavat tulevaisuuden markkinaa ja toimijoita.

Kveenin taide on saavuttanut yllättävän paljon kansainvälistä huomiota, mikä osoittaa sen potentiaalia laajemmilla markkinoilla. M. Seppola Simonsen kokeemukset ovat tästä erityisen havainnollisia. M. Seppola Simonsen on edustanut Norjan kirjallisuutta kansainvälisesti: "Olen käynyt ulkomailla kolmessa tai neljässä maassa edustamassa norjalaista kirjallisuutta." (Seppola Simonsen, 2024). Tämä osoittaa, että kveenin kulttuuri on integroitumassa osaksi Norjan kansallista kulttuurivientä.

Merkittävä merkki kasvavasta markkina-arvosta on se, että viralliset tahot ovat alkaneet tunnustaa kveenin kulttuurin arvon. Katriina Pedersen havaitsee muutoksen: "Norja kulttuurineuvosto, joka tukee ja antaa rahaa tällaisiin projekteihin. Hekin tietävät tästä kvänitaustasta... Juuri tämä, että tämä on kveeniprojekti, siihen häytyy antaa tukea" (Pedersen, 2024).

Frank Jørstad ja Inger Birgelund kertovat Kveeniteatterin menestystarinasta. Kveeniteatteri sai valtion rahoituksen nopeudella, jota he kuvaavat "maailmännäytökseksi". Tämä osoittaa, että julkiset päättäjät näkevät kveenin kulttuurin investointina, jolla on sekä kulttuurista että taloudellista arvoa.

Kristina Junttila mainitsee "cultural rucksack" -ohjelman, joka työllistää taiteilijoita kiertämään kouluissa. Kveenitaiteilijoiden mukaan ottaminen tähän ohjelmaan osoittaa institutionaalista tunnustusta ja luo vakituisia tulonlähteitä.

Eriyksen kiinnostava havainto on se, että monilla alueilla kysyntä näyttää ylittävän tarjonnan. M. Seppola Simonsen tiivistää tilanteen: "Juuri nyt tämä on jotain, joka meitä kiinnostaa. Ja tämä on hyödyntämätön markkina, tai jotain, jossa haluamme enemmän kuin meillä todellisuudessa on." (Seppola Simonsen, 2024). Tämä on klassinen merkki kasvavasta markkina-arvosta.

Anneli Naukkarinen kuvaa vastaavaa tilannetta kielikeskuksen toiminnassa. Kysyntää kieliopetukselle ja kulttuuritapahtumille on enemmän kuin mitä resurssit mahdollistavat. Tämä luo mahdollisuuksia laajentamiselle, mutta edellyttää lisäresursseja.

Myös Frank Jørstad näkee Kveeniteatterin toiminnan avaavan keskustelua, joka voi innoittaa muita toimijoita ja luoda uusia mahdollisuuksia. Tämä viittaa siihen, että markkinat eivät ole nollasummapelejä vaan voivat kasvaa kaikkien toimijoiden hyödyksi.

Digitalisoituminen ja teknologian kehitys avaavat uusia mahdollisuuksia kveenin kulttuurin levittämiseksi ja kaupallistamiselle. M. Seppola Simonsen mainitsee, kuinka sosiaalinen media ja digitaaliset alustat mahdollistavat suoran yhteyden yleisöön ilman perinteisiä välikäsiä.

Kirsti Riesto mainitsee, kuinka digitaaliset alustat mahdollistavat kansainvälisten yleisöjen tavoittamisen ja voivat tukea kulttuurimatkailua tuomalla näkyvyyttä alueelle.

Kasvava markkina-arvo näkyy myös vahvistuvina verkostoina ja yhteistyönä eri toimijoiden välillä. Kristina Junttila kuvaa, kuinka hänet on "vedetty mukaan kveenin taiteilijayhteisöön" teatterin hallituksen kautta. Tämä osoittaa, että yhteisö kykenee integroimaan uusia toimijoita ja laajentamaan osaamisensa.

Katriina Pedersen mainitsee, kuinka eri organisaatiot tekevät yhä enemmän yhteistyötä projekteissa. Tämä luo synergiahyötyjä ja mahdollistaa suurempien hankkeiden toteuttamisen.

Frank Jørstad näkee Kveeniteatterin toiminnan osana laajempaa liikettä. Tämä viittaa siihen, että yksittäisten organisaatioiden menestys vahvistaa koko sektoria ja luo uusia mahdollisuuksia muillekin toimijoille.

Yhteenvetona temaattinen analyysi paljastaa paradoksaalisen tilanteen: vaikka kveenin taide kohtaa merkittäviä rakenteellisia esteitä, sen markkina-arvo ja taloudellinen potentiaali ovat selvästi kasvussa. Tämä luo sekä mahdollisuuksia että haasteita. Mahdollisuudet liittyvät kasvavaan kysyntään ja tunnustukseen, kun taas haasteet koskevat kykyä vastata tähän kysyntään riittävin resurssein ja rakentein. Seuraava narratiivinen analyysi syventää ymmärrystä siitä, miten yhteisön jäsenet kokevat nämä prosessit henkilökohtaisella tasolla.

4.3. Narratiivinen analyysi

Narratiivinen analyysi paljastaa, kuinka kveeniyhteisön jäsenet rakentavat merkitystä kokemuksilleen ja identiteetilleen ajassa. Temaattinen analyysi osoitti mitä tapahtuu (taloudelliset vaikutukset, esteet, kasvu), kun taas narratiivinen analyysi vastaa kysymykseen miksi ja miten. Haastateltavien kertomukset muodostavat koherentteja tarinoita, joissa menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus kiehtoutuvat yhteen luoden perustan sitoutumiselle ja toiminnalle. Nämä henkilökohtaiset narratiivit eivät ole vain yksilöllisiä kokemuksia, vaan ne heijastavat laajempia yhteisöllisiä prosesseja ja kulttuurisia muutoksia.

Analyysi tunnistaa viisi keskeistä narratiivityyppiä, jotka toistuvat eri haastateltavien kertomuksissa eri muunnoksina. Nämä narratiivit toimivat sekä henkilökohtaisen identiteetin rakennusaineina että kollektiivisen muutoksen moottoreina, luoden pohjan sille taloudelliselle sitoutumiselle ja pitkäjänteiselle työlle, joka kveenien kulttuurin kehittäminen edellyttää.

4.3.1. Kielellinen identiteetti

Voimakkain ja useimmin toistuva narratiivityyppi on kielen menetyksen ja löytämisen tarina. Tämä narratiivi noudattaa klassista kolmivaiheista rakennetta: menetys → tietoisuus → toiminta. Se esiintyy lähes kaikissa haastatteluissa eri muunnoksina, mikä osoittaa sen keskeisen merkityksen kveeniyhteisön kollektiivisessa muistissa ja identiteetissä.

Anneli Naukkarinen aloittaa oman tarinansa kuvauksella sukupolvien välisestä katkoksesta: "Lapsia ei ollut tarkoitus opettaa puhumaan tätä kieltä. Äitini oli kuudesta sisaruksesta yksi nuorimmista, eikä hän koskaan opettanut meille kieltä. Hänen vanhempansa puhuivat kveeniä, se oli heidän äidinkieltensä, mutta äiti ei välittänyt sitä eteenpäin" (Naukkarinen, 2024). Tämä kuvaus sisältää syvän tragedian. Kieli oli olemassa, mutta tietoinen päätös katkaisi sen siirtymisen seuraavalle sukupolvelle.

Naukkarinen jatkaa selittämällä menetyksen syitä: "Vanhemmat halusivat, että kaikki lapset puhuisivat sujuvaa norjaa... Äitini sukupolvi ja minun sukupolveni emme saaneet kveeniä äidinkieleksemme." (Naukkarinen, 2024). Tässä kuvauksessa menetys ei ollut sattuma vaan tietoisien assimilaatiopolitiikan tulos. Sana "proper Norwegian" paljastaa, kuinka vähemmistökieli leimattiin "epäkunnolliseksi" tai "vääräksi".

M. Seppola Simonsen kertoo saman tarinan sukupolvensa näkökulmasta: "Isoisovanhempieni ensikieli oli kveeni. Mutta valitettavasti hyvin ankaran ja julman, satavuotisen assimilaatiopolitiikan takia perheemme menetti kielen." (Seppola Simonsen, 2024). Hänen kuvauksessaan korostuu historian väkivaltaisuus. "Ankara ja julma" - ja sen pitkäaikaisuus - "100-vuotinen". Tämä ei ole pelkkä kielellinen muutos vaan systemaattinen kulttuurinen tuhoaminen.

M. Seppola Simonsen henkilökohtaistaa menetyksen: "Joten en kasvanut puhumaan sitä, enkä kuulemaankaan sitä" (Seppola Simonsen, 2024). Tämä kuvaa syvempää menetystä kuin pelkkä kielen osaamattomuus. Hän ei edes kuulut kieltä kasvuympäristössään. Menetys oli täydellinen.

Menetyksen jälkeen tulee heräämisen vaihe, jossa henkilöt tulevat tietoisiksi siitä, mitä on menetetty ja että se voidaan palauttaa. Anneli Naukkarinen kuvaa omaa heräämisprosessiaan: "Mutta myöhemmin, kun ymmärsimme että kyseessä oli varsinaisesti kveenikieli, jota oli puhuttu täällä vuosikymmeniä... Silloin aloin selvittämään tarkemmin, mistä on kyse." (Naukkarinen, 2024).

Tässä kuvauksessa keskeistä on tiedon löytyminen - "Saimme tietää" - ja aktiivinen tiedonhaku - "Aloin selvittämään ". Herääminen ei ole passiivinen prosessi vaan vaatii toimijuutta ja uteliaisuutta.

Naukkarinen jatkaa: "Ymmärsin, että todella moni ihminen puhuu tätä kieltä." (Naukkarinen, 2024). Tämä oivallus on keskeinen. Menetys ei ollut täydellinen, kieli eli edelleen yhteisössä. Tämä luo toivoa ja mahdollisuuden toiminnalle.

Tarinan kolmas vaihe on aktiivinen toiminta kielen ja kulttuurin palauttamiseksi. Anneli Naukkarinen kuvaa omaa oppimisprosessiaan: "Olin kiinnostunut oppimaan kveeniä, jotta voisin kommunikoida paremmin... kyse ei ollut vain minus-

ta, vaan moni meidän yhteisössämme alkoi opiskelemaan kveeniä" (Naukkari-
nen, 2024). Tässä kuvauksessa henkilökohtainen motivaatio ("Olin kiinnostu-
nut") laajenee kollektiiviseksi liikkeeksi ("moni yhteisössämme").

M. Seppola Simonsen valitsee luovan lähestymistavan: "runouden avulla olen
pyrkinyt selvittämään, mitä tämä (kveeni) identiteetti voisi tarkoittaa minulle,
joka en kasvanut oppien kveeniä." (Seppola Simonsen, 2024). Hänen narratii-
vissaan runous toimii välineenä sekä kielen oppimiselle että identiteetin raken-
tamiselle. Tämä on erityisen mielenkiintoista, koska se osoittaa kuinka taide voi
toimia kulttuurin palauttamisen välineenä.

M. Seppola Simonsen kokee myös vastuuta: "Tunnen velvollisuutta vaatia kieltä
takaisin, vastuuta auttaa sen elvyttämisessä, sillä sen on tapahduttava nyt tai ei
koskaan" (Seppola Simonsen, 2024). Tämä vastuuntunto luo kiireellisyyden
tunteen ja motivoi intensiiviseen toimintaan.

Kielen menetyksen ja löytämisen narratiivi luo syvän emotionaalisen perustan
taloudelliselle sitoutumiselle. Kun henkilö kokee olevansa osana suurempaa
historiallista korjausprosessia, taloudelliset investoinnit saavat syvemmän mer-
kityksen kuin pelkkä liiketoiminta. Tämä selittää, miksi kveeniyhteisön toimijat
ovat valmiita työskentelemään pienemmillä palkoilla tai jopa ilmaiseksi. He eivät
näe itseään pelkkinä työntekijöinä vaan osana kulttuurista elvytysprojektia.

Narratiivi luo myös pitkän aikavälin perspektiivin. Kun toiminta ymmärretään su-
kupolvien väliseksi ketjuksi, lyhytaikaiset taloudelliset haasteet näyttäytyvät
ohimenevinä esteinä suuremmassa projektissa. Tämä mahdollistaa pitkäjäntei-
sen sitoutumisen ja investoinnit, jotka eivät näyttäydy järkevilä puhtaasti talou-
dellisesta näkökulmasta.

4.3.2. Luova yrittäjyys

Toinen keskeinen narratiivityyppi koskee luovan yrittäjyyden matkaa visiosta to-
dellisuudeksi. Tämä narratiivi on erityisen vahva Frank Jørstad ja Inger Birge-
lundin kertomuksissa Kveeniteatterin perustamisesta, mutta se toistuu myös
muiden haastateltavien tarinoissa eri muodoissa. Tämä narratiivityyppi on tär-

keä, koska se näyttää kuinka kulttuuriset visiot voivat muuntua taloudelliseksi todellisuudeksi.

Frank Jørstad ja Inger Birgelund kuvaavat Kveeniteatterin alkuvaiheita: "Sa-noimme, että tulokset puhuvat puolestaan. Meidän on osoitettava, että pystym-me todellakin tekemään teatteria." (Jørstad & Birgelund, 2024). Tämä lause tiivistää pragmaattisen idealismin. Usko siihen, että visiot toteutuvat konkreettisen tekemisen kautta, ei pelkän puhumisen.

Jørstad korostaa laatuun panostamista strategisena valintana: "jos tulos on upea, kaikki ongelmat ratkeavat. Joten meidän tarvitsee vain... se on aivan yksinkertaista, tehdään vain upeita juttuja, niin kaikki järjestyy" (Jørstad, 2024). Tämä yksinkertaisuus on harhaanjohtavaa. Taustalla on syvä usko siihen, että laatu luo oman kysyntänsä ja ratkaisee rahoitushaasteet.

Vision ytimessä oli yhteisöllisyys ja paikallisen osaamisen hyödyntäminen. Tämä ei ollut vain taloudellinen ratkaisu vaan myös yhteisöllinen valinta, joka pyrki vahvistamaan olemassa olevia rakenteita.

Narratiivissa toteutusvaihe kuvataan sekä jännittävänä että rohkaisevana. Jørstad ja Birgelund kuvaavat ensimmäisen näytelmän valmistamista: "saimme rahoitusta näytelmän tekemiseen ja toteutimme sen. Ensi-ilta oli 17. syyskuuta 2022, näytelmän nimi oli Näkymätön kansa" (Jørstad & Birgelund, 2024).

Näytelmän nimi "Näkymätön kansa" on symbolisesti merkittävä. Se viittaa sekä kveeniyhteisön historialliseen näkymättömyyteen että teatterin tavoitteeseen tehdä yhteisö näkyväksi. Ensi-illan päivämääränkin muistaminen osoittaa hetken merkittävyyttä heidän narratiivissaan.

Toteutusvaihe sisälsi myös yllätyksiä ja oppimista. Jørstad kuvaa, kuinka he joutuivat opettelemaan teatterin tekemistä käytännössä: "jouduimme opettelemaan kaiken tyhjästä" (Jørstad, 2024). Tämä oppimisprosessi on tyypillinen luovan yrittäjyyden narratiiveille. Visio kulkee edellä osaamista, ja osaaminen kehittyy tekemisen kautta.

Narratiivin huipentuma on menestyksen kuvaus. Jørstad ja Birgelund kertovat: "Se onnistui... äkillisesti kävi ilmi, että he eivät pelkästään puhu asiasta, vaan todella tekevät todella laadukasta teatteria" (Jørstad & Birgelund, 2024). Menestys ei ollut vain taloudellista vaan myös symbolista. Se osoitti epäilijöille, että kveeniteatteri voi olla ammattimaista ja laadukasta.

Kruununa menestykselle oli valtion rahoituksen saaminen: "17. syyskuuta 2022 alkaen 1. tammikuuta 2024 asti meillä on valtion rahoitus. Se on kaksi vuotta. Ja jotkut sanovat sen olevan maailmanennätys" (Jørstad & Birgelund, 2024). "Maailmanennätys"-väite osoittaa ylpeyttä saavutuksesta ja sen poikkeuksellisuudesta.

Menestyksen kuvaus ei ole pelkkää itsekästä kehumista vaan osa laajempaa argumentaatiota siitä, että laadukkaalla työllä voi saavuttaa tunnustusta ja resursseja. Tämä on tärkeä viesti muille potentiaalisille kulttuuritoimijoille yhteisössä.

Narratiivi ei pääty saavutettuun menestykseen vaan ulottuu tulevaisuuteen. Jørstad kuvaa teatterin roolia laajemmassa liikkeessä: "Käytännössä siitä päivästä alkaen... Me aloitimme uuden keskustelun" (Jørstad, 2024). Tämä viittaa siihen, että yksittäisen organisaation menestys voi innoittaa muita ja luoda laajempaa muutosta.

Tulevaisuudessa Jørstad näkee teatterin kasvavan: "Meillä on suunnitelmia laajentaa" (Jørstad, 2024). Kasvu ei ole itsetarkoitus vaan väline suuremman vision toteuttamiseen. Narratiivissa kasvu on luonnollinen jatkumo menestykselle, ei erillinen tavoite.

Luovan yrittäjyyden narratiivi osoittaa, kuinka kulttuurinen missio ja liiketoiminnallinen ajattelu voivat yhdistyä. Jørstad ja Birgelund eivät näe kulttuuria ja taloutta vastakkaisina vaan toisiaan vahvistavina. Tämä pragmaattinen idealismi luo perustan kestäväälle taloudelliselle toiminnalle.

Narratiivi korostaa myös laatuun panostamisen tärkeyttä. "Jos tulos on upea, kaikki ongelmat ratkeavat" ei ole naiivia optimismia vaan strateginen valinta.

panostamalla laatuun luodaan kysyntää, joka mahdollistaa taloudellisen kestävyuden.

Eriyisen tärkeää on narratiivin yhteisöllinen ulottuvuus. Menestys ei ole yksilöllistä vaan kollektiivista, ja se hyödyttää koko yhteisöä. Tämä luo perustan laajemmalle tuelle ja legitimoit julkisen rahoituksen saamisen.

4.3.3. Ulkopuolelta sisäpuolelle

Kolmas merkittävä narratiivityyppi kuvaa matkaa yhteisön ulkopuolelta sisäpuolelle. Tämä narratiivi on erityisen kiinnostava, koska se osoittaa kveeniyhteisön inklusiivisuuden ja kyvyn kasvattaa jäsenkuntaansa. Se haastaa myös essentialistisia käsityksiä etnisestä identiteetistä osoittamalla, kuinka kulttuuri-identiteetti voi olla opittua ja valittua.

Bente Imerslund kertoo ainutlaatuisen tarinan siitä, kuinka hän sattumanvaraisesti löysi tien kveeniyhteisön pariin. Hänen narratiivinsa alkaa yliopistovuosista: "vuonna 1968 aloitin Oulun yliopistossa lukemaan suomea vuoden. Se oli ihan sattumaa, mutta kielenkiinnostus, en tiedä nyt paljon mitään suomesta" (Imerslund, 2024). Tässä korostuu sattumanvaraisuus. Ei ollut mitään erityistä syytä valita suomi.

Siirtyminen kveenialueelle toi ensimmäisen kontaktin kveenin kieleen: "Kun muutin Raisiin, niin Raisin laakson vanhemmat ihmiset puhuivat suomea ehkä yli 60-70-vuotiaita. Ja heidän kauttaan puhui paljon" (Imerslund, 2024). Tämä oli ensimmäinen todellinen kohtaaminen kveenin kulttuurin kanssa. Ei kirjoista vaan elävässä yhteisössä.

Sitoutuminen tapahtui organisoitumisen kautta: "perustettiin Norja-Pohjois-Tromssa-Norja-Suomi seura. Olin mukana aktiivisesti niin kauan kuin tämä seura toimi, ainakin 30 vuotta" (Imerslund, 2024). Kolmen vuosikymmenen sitoutuminen osoittaa, että kyse ei ollut ohimenevästä kiinnostuksesta.

Kristina Junttila kertoo monimutkaisemman tarinan, jossa kveeni-identiteetti on sekä etäinen että läheinen. Hän aloittaa: "Lapsuudessani harvat tiesivät, mitä

kveeni tarkoittaa... äitini teki tutkimusta aiheesta... Opin asiasta hänen tutkimuksensa kautta" (Junttila, 2024). Hänen tarinassaan kveeniys tuli tietoisuuteen tutkimuksen kautta, ei suoran kokemuksen.

Junttila kuvailee omaa epävarmuuttaan: "En kutsuisi itseäni kveeniksi" (Junttila, 2024). Tämä rehellisyys omasta positiosta on merkittävää. Hän ei väitä olevansa jotain mitä ei ole, mutta silti sitoutuu yhteisöön.

Sitoutuminen tapahtui taiteen kautta: "koska olen suomea puhuva taiteilija... minua on joskus pyydetty työskentelemään myös kveeni aiheen kanssa" (Junttila, 2024). Hänen osaamistaan arvostettiin ja häntä kutsuttiin mukaan projekteihin. Tämä johti syvempään sitoutumiseen: "Olen myös Kveeniteatterin hallituksessa... on tavallaan vedetty mukaan kveeni-taiteilijayhteisöön sen kautta" (Junttila, 2024).

Sana "drawn into" (vedetty mukaan) on kiinnostava, se viittaa siihen, että yhteisö aktiivisesti rekrytoi ja integroi uusia jäseniä. Tämä ei ole passiivinen prosessi vaan aktiivista yhteisönrakentamista.

Ulkopuolelta sisäpuolelle -narratiivit osoittavat kveeniyhteisön strategisen viisauden. Pienessä yhteisössä jokainen sitoutunut jäsen on arvokas, ja kyky integroida uusia toimijoita on elintärkeää kasvulle. Erityisesti korkeasti koulutettujen ja osaavien henkilöiden mukaan saaminen vahvistaa yhteisön inhimillistä pääomaa.

Taloudellisesti nämä narratiivit ovat tärkeitä, koska ne osoittavat kuinka yhteisö voi kasvattaa "markkinaansa" - sekä tekijöitä että kuluttajia. Kun ihmiset sitoutuvat yhteisöön, he investoivat siihen sekä aikaa että rahaa.

4.3.4. Yhteisön kollektiivinen herääminen

Neljäs narratiivityyppi kuvaa yhteisön laajempaa muutosta ja heräämistä. Tämä narratiivi on erityisen tärkeä, koska se osoittaa kuinka yksittäisten ihmisten henkilökohtaiset matkat yhdistyvät laajemmaksi kollektiiviseksi liikkeeksi. Se selittää

myös sitä taloudellista dynamiikkaa, jossa kasvava tietoisuus luo uutta kysyntää kulttuurituotteille ja -palveluille.

Anneli Naukkarinen kuvaa yhteisön asenteiden muutosta ajan myötä. Muutos ei tapahtunut yhdessä yössä vaan vuosien aikana. Tämä viittaa siihen, että asenteiden muutos vaatii aikaa ja konkreettisia tuloksia. Skeptisyyden syitä ei haastatteluissa avattu syvällisesti, mutta ne liittyvät todennäköisesti assimilaation historiaan ja pelkoon leimaantumisesta. M. Seppola Simonsen viittaa tähän kertoessaan historiallisen häpeän ja pelon vaikutuksista, jotka näkyvät vieläkin yhteisössä.

Naukkarinen tarjoaa konkreettisia lukuja muutoksesta. Nämä luvut kertovat voimakkaasta kasvusta, mutta ne kertovat myös siitä, että alku oli vaatimaton. Kahdenkymmenen hengen aloitus osoittaa, että kiinnostus oli aluksi rajallista. Kasvu oli eksponentiaalista. 20:stä 30:een ja sitten yli 110:een. Tämä viittaa siihen, että jossain vaiheessa tapahtui jonkinasteinen kulminaatio, jolloin kasvu kiihtyi merkittävästi. Tämä on tyypillistä sosiaalisille liikkeille, joissa alku on hidasta mutta sitten kasvu kiihtyy. Frank Jørstad havaitsee saman ilmiön laajemmalla tasolla kuvaten prosessin orgaanisuutta, jossa ihmiset tulevat esiin omasta aloitteestaan, ei ulkoisen painostuksen takia.

Erityisen tärkeä osa kollektiivisen heräämisen narratiivia on nuorten mukaan saaminen. Katriina Pedersen havaitsee: "nuoret ihmiset, jotka eivät ehkä ole niin aktiivisia kveenien kulttuurin kanssa, he tulevat mukaan näihin projekteihin" (Pedersen, 2024). Nuorten osallistuminen on strategisesti tärkeää, koska he edustavat tulevaisuutta.

Kristina Junttila tuo esiin toiveen: "toiveeni on, että pääsisimme pisteeseen, jossa nuoret voivat puhua sitä ja luoda areenoita, joissa kieltä käytetään" (Junttila, 2024). Tämä osoittaa, että nuorten mukaan saaminen ei ole vain määrällistä vaan myös laadullista. Kyse on siitä, että he ottavat aktiivisen roolin kulttuurin kehittämisessä.

Sukupolvien välinen siirtymä ei ole itsestään selvyys. Se vaatii tietoista työtä ja nuorille sopivia osallistumismuotoja. Teatteri ja taide tarjoavat tähän hyviä väyliä, koska ne ovat usein nuorille houkuttelevia.

Verkostovaikutukset näkyvät myös organisaatioiden välisessä yhteistyössä. Kristina Junttila kuvaa, kuinka hänet vedettiin mukaan kveenin taiteilijayhteisöön. Tämä osoittaa, että yhteisöt aktiivisesti verkostoituvat ja rekrytoivat uusia jäseniä.

Kirsti Riesto mainitsee, kuinka kulttuuritapahtumat houkuttelevat yleisöä laajemmalla alueella. Tämä luo alueellisia verkostovaikutuksia, jotka vahvistavat koko liikettä.

Yhteisön kollektiivisen heräämisen narratiivi on taloudellisesti merkittävä useista syistä. Ensinnäkin se osoittaa kasvavan markkinan. Mitä enemmän ihmisiä identifioituu kveeneiksi, sitä enemmän on kysyntää kulttuurituotteille ja -palveluille.

Toiseksi narratiivi luo uskoa tulevaisuuteen. Kun ihmiset näkevät liikkeen kasvavan, he ovat todennäköisemmin valmiita investoimaan siihen aikaa ja rahaa. Tämä luo positiivisen kehän, jossa kasvu ruokkii itsensä.

Kolmanneksi nuorten mukaan saaminen takaa pitkän aikavälin jatkuvuuden. Kulttuuriteollisuuden kannalta tämä on kriittistä, koska se takaa tulevat sukupolvet sekä tekijöiksi että kuluttajiksi.

4.3.5. Vastuu ja perintö

Viides narratiivityyppi liittyy vastuuntuntoon ja perintöön. Tämä narratiivi on erityisen vahva niillä haastateltavilla, jotka näkevät itsensä kulttuurin säilyttäjinä ja välittäjinä tuleville sukupolville. Se luo syvän motivaation taloudelliselle sitoutumiselle, koska toiminta nähdään suurempana velvollisuutena kuin henkilökohtaisena valintana.

M. Seppola Simonsen ilmaisee vastuuntunnon voimakkaasti. Hänen kuvauksessaan on kiireellisyyden tunne. "Nyt tai ei koskaan" -ajattelu, joka motivoi intensiiviseen toimintaan.

Vastuuntunto ei ole pelkästään henkilökohtaista vaan sukupolvien välistä. M. Seppola Simonsen näkee itsensä osana ketjua, joka yhdistää menneisyyden ja

tulevaisuuden. Hänen sukupolvensa on kriittisessä asemassa. He ovat viimeisiä, jotka voivat vielä palauttaa kadonneen.

Anneli Naukkarinen kuvaa samaa vastuuntuntoa institutionaalisesta näkökulmasta: "me tarvitsemme työpaikkoja, me tarvitsemme paikkoja, joissa ihmiset todella voivat käyttää kielitaitojaan" (Naukkarinen, 2024). Hänen vastuunsa on organisaation johtajana luoda edellytyksiä kulttuurin säilymiselle.

Kristina Junttila fokusoii tulevaisuuteen. Hänen narratiivissaan nykyinen työ on investointia tulevaisuuteen, Rakennetaan jotain, josta seuraavat sukupolvet hyötyvät. Kirsti Riesto tuo esiin konkreettista tulevaisuustyötä: "Tee tämä ja tule takaisin. Me tulemme, me olemme valmiina sinua varten. Me autamme sinua täällä" (Riesto, 2024). Tämä lupaus nuorille kuvaa sitoutumista, joka ulottuu nykyhetken yli.

Vastuun ja perinnön narratiivi luo erityisen vahvan motivaation taloudelliselle sitoutumiselle. Kun työ nähdään suurempana velvollisuutena, taloudelliset uhraukset ja riskinotto saavat syvemmän merkityksen. Tämä selittää, miksi kveeniyhteisön toimijat ovat valmiita työskentelemään pienemmillä korvauksilla tai ottamaan suurempia riskejä kuin mitä puhtaasti taloudellinen logiikka sallisi.

Narratiivi luo myös pitkän aikavälin perspektiivin, joka on välttämätön kulttuuri-teollisuuden kehittämiseksi. Kulttuuri-investoinnit tuottavat usein hitaasti, ja vastuuetiikka auttaa ylläpitämään sitoutumista myös vaikeina aikoina.

E erityisen tärkeää on se, kuinka narratiivi yhdistää menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden. Tämä luo jatkuvuuden tunteen, joka vahvistaa identiteettiä ja motivoi pitkäjänteiseen työhön.

Kaikki viisi narratiivityyppiä kietoutuvat yhteen luoden monimutkaisen kokonaisuuden, joka selittää kveeniyhteisön taloudellista käyttäytymistä. Henkilökohtaiset tarinat kielen menetys ja ulkopuolelta sisään yhdistyvät kollektiivisiin narratiiveihin yhteisön herääminen, luova yrittäjyys ja vastuu, luoden perustan sekä yksilölliselle että yhteisölliselle sitoutumiselle.

Nämä narratiivit eivät ole pelkkiä kertomuksia vaan aktiivisia identiteetin ja toiminnan rakentajia. Ne luovat merkityksen, joka motivoi taloudelliseen toimintaan ja investointeihin, vaikka välittömät taloudelliset hyödyt olisivat pienet tai epävarmat.

Seuraava alaluku yhdistää temaattisen ja narratiivisen analyysin tulokset kokonaisvaltaiseksi ymmärrykseksi siitä, miten taide toimii kveeniyhteisön taloudellisena katalyyttinä.

4.4. Integroitu malli

Temaattisen ja narratiivisen analyysin yhdistäminen paljastaa monimutkaisen mallin siitä, kuinka taide toimii kveeniyhteisön taloudellisen kehityksen katalyyttinä. Haastateltavien äänet muodostavat koherentin kokonaisuuden, jossa henkilökohtaiset motivaatiot, kollektiiviset prosessit ja rakenteelliset tekijät kietoutuvat yhteen luoden ainutlaatuisen lähestymistavan vähemmistöyhteisön taloudelliseen kehitykseen. Tämä malli ei perustu pelkästään perinteisiin talouskäsitteisiin vaan yhdistää kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen pääoman uudella tavalla kokonaisuudeksi.

Analyysin perusteella kveenin taiteen taloudellinen vaikutus toimii neljän toisiinsa vahvistavan kehän kautta. Nämä ovat identiteetin vahvistumisen kehä, taloudellisten vaikutusten kehä, verkostoitumisen kehä sekä resilienssitekijöiden kehä. Nämä kehät eivät toimi erillään vaan muodostavat dynaamisen systeemin, jossa jokainen vahvistaa muita luoden kumulatiivisia vaikutuksia.

4.4.1. Yhteisölähtöinen tapa

Haastatteluaineisto osoittaa selkeästi, että kveeniyhteisön taloudelliset innovaatiot syntyvät alhaalta ylöspäin, yhteisön omista tarpeista ja voimavaroista käsin. Tämä yhteisölähtöinen tapa eroaa merkittävästi perinteisistä ylhäältä alas suunnatuista kehitysohjelmista ja luo pohjan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle.

Frank Jørstad ja Inger Birgelund kuvaavat Kveeniteatterin syntyä lähestymistavalla, joka korostaa tekemistä teorian sijaan, mikä on tyypillistä yhteisölähtöisyydelle. Ratkaisu ei syntynyt ulkopuolisesta konsultaatiosta vaan yhteisön omasta halusta tehdä teatteria.

Anneli Naukkarinen kuvaa kielikeskuksen toimintaa samalla tavalla, kun kasvu syntyi orgaanisesti todelliseen tarpeeseen vastaamisesta, ei ennalta määriteltyjen tavoitteiden mukaan. Tämä orgaanisuus on kriittinen tekijä kestävyydelle, koska se perustuu aidolle kysynnälle.

Bente Imerlund tuo esiin yhteisölähtöisen -ajattelun pitkäaikaisuuden. Hänen kolmikymmenvuotinen sitoutumisensa kveenin kulttuuriin syntyi henkilökohtaisesta kiinnostuksesta ja kasvoi yhteisössä toimimisen kautta. Tämä pitkäjänteisyys on mahdollista vain silloin, kun sitoutuminen perustuu aitoon motivaatioon eikä ulkoiseen pakottamiseen.

Keskeinen osa yhteisölähtöisyyttä on paikallisen osaamisen tunnistaminen ja aktivointi. Inger Birgelund kertoi tästä osana Kveeniteatterin strategiaa. Tämä lähestymistapa vahvistaa olemassa olevia rakenteita sen sijaan, että loisi kilpailuvia.

M. Seppola Simonsen edustaa paikallisen osaamisen uudenlaista hyödyntämistä. Hänen runoilijuutensa yhdistää paikallisen kveenikulttuurin kansainvälisiin verkostoihin, luoden uudenlaisia mahdollisuuksia.

Kristina Junntila kuvaa, kuinka hänet vedettiin mukaan kveenin taiteilijayhteisöön hänen performanssitaitteellisen osaamisensa kautta. Tämä osoittaa yhteisön kykyä tunnistaa ja integroida relevanttia osaamista.

Yhteisölähtöisyyden vahvuus näkyy kyvyssä innovoida rajoitteiden sisällä. Frank Jørstad tiivistää tämän kertoen, että resurssien ollessa rajalliset, laatuun panostaminen on ainoa tapa erottua. Anneli Naukkarinen kuvaa saman ilmiön kielikeskuksen toiminnassa, kun rajoitteista huolimatta kielikeskus on löytänyt tapoja kasvaa ja kehittyä, mukautumalla resurssien mukaan.

Kirsti Riesto tuo esiin residenssitoiminnan luovaa resurssienkäyttöä. Pieniä resursseja hyödynnetään maksimoidakseen kansainvälinen vaikuttavuus ja paikalliset hyödyt. Tämä vaatii luovuutta ja kykyä nähdä mahdollisuuksia rajoitusten sisällä.

Yhteisölähtöinen -kehitys luo vahvan sisäisen legitimitietin, koska hankkeet syntyvät yhteisön omista tarpeista. Anneli Naukkarinen kuvaa muutosta asenteissa. Tämä muutos syntyi konkreettisten tulosten kautta, ei ulkoisen painostuksen takia. Frank Jørstad havaitsi saman ilmiön, että ihmiset tulevat mukaan omasta halustaan nähtyään toiminnan hyödyt, mikä luo vahvan perustan jatkuvuudelle. M. Seppola Simonsen kuvaa vastuuntunteen syntymistä, jossa vastuu ei ole ulkoista paineistusta vaan sisäistä motivaatiota, joka syntyy yhteisössä toimimisen kautta.

4.4.2. Kulttuurin ja talouden sykli

Analyysi paljastaa monimuotoisen syklin, jossa kulttuuri ja talous vahvistavat toisiaan. Tämä ei ole yksisuuntainen prosessi, jossa kulttuuri tuottaisi vain taloudellisia hyötyjä, vaan dynaaminen vuorovaikutus, jossa taloudellinen menestys mahdollistaa kulttuurin kehittämisen, joka puolestaan luo uusia taloudellisia mahdollisuuksia.

Syklin alkupisteenä on identiteetin vahvistuminen, joka luo perustan kaikelle muulle toiminnalle. Frank Jørstad kuvaa tätä prosessia: "se on identiteetti, joka on nukkunut monien ihmisten elämässä ja heillä on herääminen" (Jørstad, 2024). Tämä herääminen ei ole pelkästään psykologinen prosessi vaan myös taloudellinen, koska se luo kysyntää kulttuurituotteille. Anneli Naukkarinen havaitsee saman, että identiteetin löytäminen johtaa aktiiviseen osallistumiseen, joka puolestaan luo taloudellista toimintaa. M. Seppola Simonsen kuvaa henkilökohtaista matkaa, jossa hänen tapauksessaan identiteetin tutkiminen runouden kautta on johtanut kansainväliseen menestykseen ja taloudellisiin mahdollisuuksiin.

Anneli Naukkarisen haastattelusta käy ilmi, kuinka Identiteetin vahvistuminen johtaa osallistumisen kasvuun, joka luo taloudellista liikettä. Ja jokainen osallistuja on potentiaalinen kuluttaja, ja osallistujamäärien kasvu merkitsee markkinoiden laajentumista.

Katriina Pedersen havaitsee erityisesti nuorten mukaan tulon. Nuorten osallistuminen on strategisesti tärkeää, koska se takaa pitkän aikavälin kasvun ja jatkuvuuden. Kristina Juntila kuvaa omaa matkaansa. Hänen integroimisensa yhteisöön toi mukaan uutta osaamista ja laajentaa teatterin toimintamahdollisuuksia.

Kasvanut osallistuminen luo moninkertaisia taloudellisia vaikutuksia. Tämä ei ole pelkkä retoriikkaa vaan perustuu konkreettisiin kokemuksiin paikallisen talouden aktivoitumisesta. Inger Birgelund kuvaa käytännön vaikutuksia, kun kulttuuritoiminta aktivoi koko paikallisen palvelusektorin. Kirsti Riesto tuo esiin matkailuvaikutukset, kun kulttuuri toimii vetovoimatekijänä, joka tuo alueelle ulkopuolista rahaa.

Taloudellinen menestys mahdollistaa laatuun panostamisen, joka puolestaan luo lisää tunnustusta ja taloudellisia mahdollisuuksia. Frank Jørstad korostaa laatustrategiaa, jonka Kveeniteatterin menestys osoittaa. M. Seppola Simonsen kokemus kansainvälisillä kirjallisuusfestivaaleilla osoittaa saman. Laadukkaana pidetty taide löytää tiensä kansainvälisille markkinoille. Anneli Naukkarinen näkee saman kielikeskuksen toiminnassa. Kasvanut tunnustus ja osallistujamäärät mahdollistavat toiminnan laajentamisen, joka puolestaan houkuttelee lisää osallistujia.

Analyysi paljastaa, että kveeniyhteisössä investoinnit kulttuuriin tuottavat sekä välittömiä että pitkän aikavälin tuottoja. Välittömät tuotot näkyvät työpaikkoina, palvelukysyntänä ja matkailutulonsa. Pitkän aikavälin tuotot liittyvät yhteisön ihmillisen pääoman kasvuun, verkostojen vahvistumiseen ja identiteetin vahvistumiseen.

Bente Imerslund kuvaa pitkäaikaisen sitoutumisen merkitystä. Hänen kolmikymmenvuotinen työnsä kveenin kulttuurin parissa on tuottanut sekä henkilökohtaista että yhteisöllistä hyötyä. Tämä pitkäjänteisyys on välttämätöntä kult-

tuurin kehittämiseksi. Frank Jørstad näkee teatterin investoinnit osana laajempaa yhteiskunnallista prosessia. Yksittäisen organisaation investoinnit hyödyttävät koko yhteisöä.

4.4.3. Resilienssitekijät

Haastatteluaineisto paljastaa vahvoja resilienssitekijöitä, jotka auttavat kveeniyhteisöä toimimaan haastavissa olosuhteissa ja sopeutumaan muuttuviin tilanteisiin. Nämä tekijät eivät ole vain selviytymisstrategioita vaan aktiivisia voimavaroja, jotka mahdollistavat kasvun ja kehityksen myös rajoitteiden keskellä.

Vaikka haastateltavat tunnustavat merkittäviä haasteita, heidän narratiivejaan hallitsee optimismi ja usko tulevaisuuteen. Anneli Naukkarinen kuvaa vuosittaista rahoituskamppailua, mutta silti jatkaa innokkaasti toiminnan kehittämistä ja laajentamista. M. Seppola Simonsen ilmaisee kiireellisyyden tunteen, mutta tämä ei johda pessimismiin vaan päinvastoin intensiiviseen toimintaan ja sitoutumiseen.

Frank Jørstad ja Inger Birgelund kuvaavat teatterin perustamisvaihetta riskialttiina mutta jännittävänä prosessina. Heidän optimisminsa perustuu kokemukseen siitä, että laadukas työ tunnustetaan ja palkitaan.

Yhteisö on kehittänyt luovia tapoja toimia rajoitteiden sisällä. Inger Birgelund selittää strategiaa, joissa haasteena oleva rajallinen budjetti käännetään mahdollisuudeksi ja paikallisen yrittäjyyden tukemiseksi.

Kristina Junttila tuo mukaan performanssitaiteen osaamista kveenin kulttuuriin, luoden uudenlaisia ilmaisumuotoja. Tämä osoittaa yhteisön kykyä integroida uusia elementtejä luovasti.

Erityisen vahva resilienssitekijä on sukupolvien välinen solidaarisuus ja tiedon siirto. Anneli Naukkarinen kuvaa, kuinka vanhemmat puheenkäyttäjät opettavat nuorempia ja tämä luo jatkuvuuden ja takaa tiedon säilymisen. Katriina Pedersen havaitsee nuorten aktiivisen mukaan tulon projekteihin. Tämä ei ole vain osallistumista vaan myös vastuun ottamista tulevaisuudesta. M. Seppola Si-

monsen kertoo sukupolvien välistä vastuusta, joka motivoi intensiiviseen työhön yhteisön hyväksi.

Kveeniyhteisö on rakentunut monipuolisten verkostojen varaan, jotka ulottuvat paikallisesta kansainväliseen. M. Seppola Simonsen kansainväliset kontaktit, Frank Jørstadin ja Inger Birgelundin alueelliset verkostot, Anneli Naukkarisen institutionaaliset yhteydet - kaikki nämä vahvistavat yhteisön resilienssiä. Kirsti Riesto edustaa kansainvälistä ulottuvuutta residenssitoiminnan kautta. Nämä yhteydet tuovat sekä resursseja että osaamista yhteisöön. Kristina Junntila toimii siltana eri kulttuuriyhteisöjen välillä, tuoden mukaan uusia näkökulmia ja mahdollisuuksia.

Tärkeä resilienssitekijä on yhteisön kyky määritellä identiteettiään joustavasti ja inklusiivisesti. Toiminnassa voi olla mukana, vaikka ei määrittele itseään kveeniksiksi. Bente Imerslund on integroitunut yhteisöön oppimisen ja sitoutumisen kautta.

Tämä joustavuus mahdollistaa yhteisön kasvun ja uudistumisen ilman, että se menettää ydintään. Se luo myös laajemman pohjan toiminnalle ja tuelle.

Vaikka yhteisö on pieni, se on onnistunut säilyttämään institutionaalista muistia ja oppimaan kokemuksistaan. Bente Imerslandin kolmikymmenvuotinen kokemus, eri organisaatioiden yhteistyö, sukupolvien välinen vuoropuhelu, kaikki nämä varmistavat, että tieto ja osaaminen säilyvät ja kehittyvät.

Nämä resilienssitekijät eivät ole vain selviytymisstrategioita vaan myös taloudellisia voimavaroja. Optimismi houkuttelee mukaan uusia toimijoita ja sijoittajia. Luovuus maksimoi rajallisten resurssien hyödyn. Sukupolvien välinen solidaarisuus takaa pitkän aikavälin sitoutumisen. Vahvat verkostot avaavat uusia mahdollisuuksia. Identiteetin joustavuus laajentaa markkinoita. Institutionaalinen muisti varmistaa oppimisen ja kehittymisen.

Yhdessä nämä tekijät luovat perustan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle, joka ei ole riippuvainen ulkoisista resursseista vaan perustuu yhteisön omiin voimavaroihin ja kykyyn mukautua muuttuviin olosuhteisiin.

Yhteisölähtöinen -lähestymistapa, kulttuurin ja talouden sykli sekä resilienssitekijät muodostavat yhdessä dynaamisen mallin kveenin taiteen taloudellisista vaikutuksista. Tämä malli ei ole staattinen vaan jatkuvasti kehittyvä, sopeutuva ja oppiva systeemi.

Mallin ytimessä on ymmärrys siitä, että kulttuuri ja talous eivät ole erillisiä sektoreita vaan toisiinsa kietoutuneita prosesseja. Kulttuurinen toiminta luo taloudellisia mahdollisuuksia, jotka puolestaan mahdollistavat kulttuurin kehittämisen. Tämä positiivinen kehä vahvistuu, kun se tukeutuu vahvoihin resilienssitekijöihin ja yhteisölähtöiseen lähestymistapaan.

Seuraava alaluku konkretisoi tämän mallin vastaamalla suoraan tutkimuskysymyksiin haastateltavien äänten avulla.

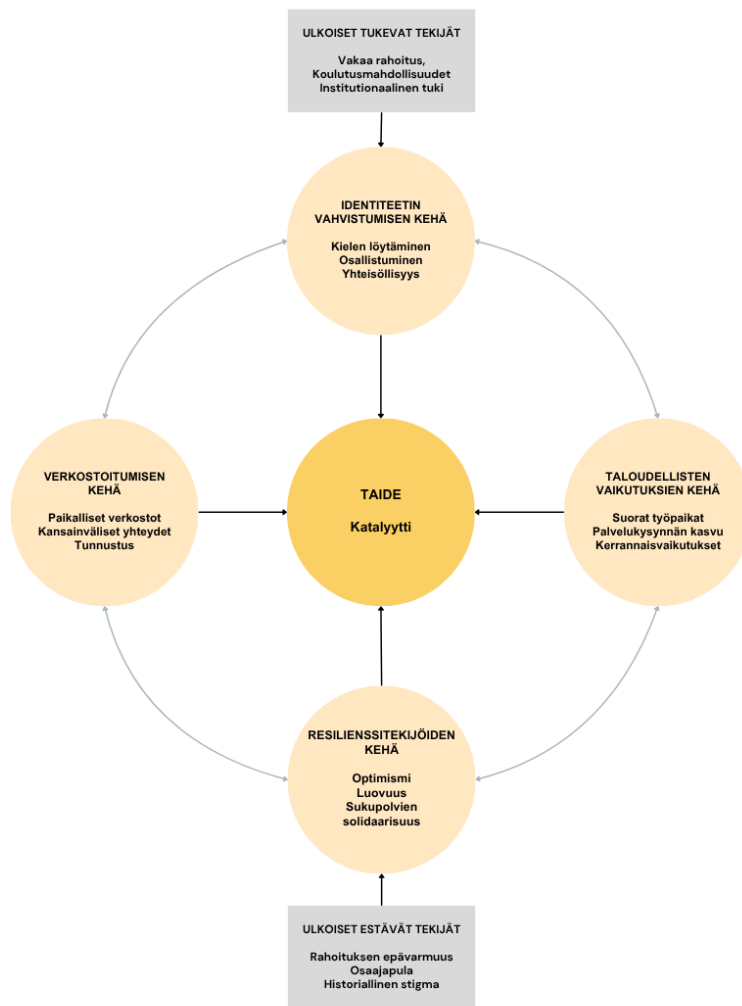
4.4.4. Mallin kuvaus

Analyysin synteesi mahdollistaa kveenin taiteen taloudellisten vaikutusten esittämisen yhtenäisenä, integroituna mallina, joka yhdistää temaattisen ja narratiivisen analyysin keskeiset löydökset dynaamiseksi kokonaisuudeksi. Tämä malli ei ole staattinen kuvaus vaan toiminnallinen viitekehys, joka selittää kuinka taide toimii kveeniyhteisön taloudellisena katalyyttinä ja mahdollistaa mallin soveltamisen muissa vähemmistöyhteisöissä.

KUVA 1. Integroitu malli.

Mallin ytimessä taide toimii katalyyttinä, joka käynnistää ja ylläpitää neljää toisiinsa vahvistavaa kehää. Nämä kehät eivät toimi lineaarisesti vaan dynaamisessa vuorovaikutuksessa, jossa yhden kehän aktivoituminen vahvistaa muita kehiä luoden kumulatiivisia vaikutuksia. Mallin ulkopuolella vaikuttavat tukevat ja estävät tekijät, jotka joko vahvistavat tai heikentävät kehien toimintaa.

Identiteetin vahvistumisen kehä muodostaa mallin emotionaalisen ja kulttuurisen ytimen. Haastatteluaineisto osoitti selkeästi, kuinka taide toimii kielen ja kulttuurin löytämisen katalyyttinä, mikä johtaa aktiiviseen osallistumiseen ja sy-

ventää yhteisöllisyyttä. M. Seppola Simonsen narratiivi runouden kautta tapahtuvasta identiteetin tutkimisesta kertoo tätä prosessia. Tämä kehä luo emotionaalisen perustan kaikelle muulle toiminnalle ja selittää miksi ihmiset ovat valmiita taloudellisiin uhrauksiin kulttuurin hyväksi.

Taloudellisten vaikutusten kehä konkretisoi taiteen välittömät ja mitattavissa olevat taloudelliset vaikutukset. Mallissa tämä kehä alkaa suorista työpaikoista, laajenee palvelukysynnän aktivointiin ja syvenee kerrannaisvaikutukseksi koko yhteisössä. Frank Jørstad kuvaus investoimisesta kulttuuriin tiivistää tämän kehän toimintalogiikan. Kehä toimii erityisen tehokkaasti, kun se tukeutuu Inger Birgelundin strategiaan ostaa palveluja paikallisista yrittäjiltä työntekijöiden palkkaamisen sijaan.

Verkostoitumisen kehä ulottuu paikallisesta kansainväliseen luoden yhteyksiä, jotka vahvistavat sekä taloudellisia että kulttuurisia mahdollisuuksia. Kehä alkaa paikallisista yhteyksistä, laajenee kansainvälisiin kontakteihin ja syvenee institutionaaliseksi tunnustukseksi. M. Seppola Simonsen kokemus kansainvälisillä kirjallisuusfestivaaleilla ja Kveeniteatterin "maailmanennätyksellinen" valtion rahoituksen saaminen havainnollistavat tämän kehän toimintaa. Verkostot eivät ole vain sosiaalisia vaan myös taloudellisia resursseja, jotka avaavat uusia markkinoita ja mahdollisuuksia.

Resilienssitekijöiden kehä takaa mallin kestävyuden ja sopeutumiskyvyn muuttuvissa olosuhteissa. Tämä kehä koostuu optimismista, luovuudesta ja sukupolvien välisestä solidaarisuudesta, jotka mahdollistavat toiminnan jatkumisen myös vaikeiden aikojen yli. Bente Imerlandin kolmikymmenvuotinen sitoutuminen kveeni kulttuuriin edustaa tämän kehän voimaa. Resilienssitekijät eivät ole pelkkiä selviytymisstrategioita vaan aktiivisia voimavaroja, jotka luovat innovaatioita ja ratkaisuja.

Mallin erityisyys piilee kehien välisessä synergiassa. Identiteetin vahvistuminen luo pohjaa taloudelliselle kehityksellä, koska ihmiset ovat valmiita investoimaan aikaa ja rahaa siihen, mikä tuntuu merkitykselliseltä. Taloudelliset tulokset puolestaan vahvistavat identiteettiä osoittamalla kulttuurin arvon konkreettisesti. Verkostoituminen tukee molempia luomalla mahdollisuuksia ja legitimaatiota, kun taas resilienssitekijät varmistavat prosessin jatkuvuuden.

Ulkoiset tekijät joko vahvistavat tai heikentävät mallina toimintaa. Tukevat tekijät, vakaa rahoitus, koulutusmahdollisuudet ja institutionaalinen tuki, luovat suotuisat puitteet kehien toiminnalle. Estävät tekijät, rahoituksen epävarmuus, osaajapula ja historiallinen stigma, hidastavat tai estävät kehien aktivoitumista. Mallin mukaan tehokas kulttuuripolitiikka keskittyy tukevien tekijöiden vahvistamiseen ja estävien tekijöiden poistamiseen.

Integroitu malli tarjoaa sekä analyyttisen työkalun että käytännön viitekehyksen. Analyytisesti se selittää miksi ja miten taide voi toimia taloudellisena katalyyttinä vähemmistöyhteisöissä. Käytännössä se antaa ohjeita siitä, mihin toimissa tulisi keskittyä maksimoidakseen taiteen taloudelliset vaikutukset. Malli on myös

testattavissa. Sen ennusteita voidaan verrata empiirisiin havaintoihin ja soveltaa muissa konteksteissa.

Mallin universaaliutta rajoittaa sen spesifi kehittäminen kveeniyhteisön kontekstissa, mutta sen keskeiset elementit - taide katalyyttinä, toisiaan vahvistavat kehät ja ulkoisten tekijöiden vaikutus - ovat todennäköisesti sovellettavissa muihin vähemmistöyhteisöihin. Mallin todellinen arvo selviää vasta kun sitä testataan käytännössä ja sovelletaan eri yhteisöissä eri konteksteissa.

4.5. Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tässä aluvussa haastatteluaineiston analyysi tiivistyy suoriksi vastauksiksi tutkimuksen pääkysymykseen ja alakysymyksiin. Haastateltavien äänet toimivat ensisijaisena todistusaineistona, kun tutkimus vastaa kysymykseen siitä, miten taide voi edistää kveeniyhteisön taloudellista asemaa. Vastaukset rakentuvat systemaattisesti aineiston pohjalta, asettaen kveeniyhteisön jäsenten omat kokemukset ja näkemykset tutkimuksen johtopäätösten keskiöön.

4.5.1. Päättökysymyksen vastaus

Tutkimuksen pääkysymys "Miten taide voi edistää kveeniyhteisön taloudellista asemaa?" saa aineiston perusteella monisyisen vastauksen, joka ylittää perinteiset käsitykset kulttuurin taloudellisista vaikutuksista. Haastateltavien kokemukset osoittavat, että taide toimii samanaikaisesti usealla eri tasolla: suorana työllistäjänä, epäsuorana taloudellisena katalyyttinä, yhteisön inhimillisen pääoman rakentajana sekä identiteetin ja toimijuuden vahvistajana.

Haastateltavat raportoivat konkreettisia ja mitattavissa olevia suoria taloudellisia vaikutuksia. Inger Birgelund kvantifioi Kveeniteatterin työllistämisaikutukset, ja vaikka määrällisesti viisi työpaikkaa vaikuttaa pieneltä, se on merkittävää pienessä yhteisössä, ja Birgelundin maininta verotuloista osoittaa tietoisuutta laajemmista taloudellisista vaikutuksista.

Frank Jørstad kuvaa kerrannaisvaikutuksia palvelusektorille konkreettisesti. Tämä kuvaus paljastaa suoran yhteyden kulttuuritoiminnan ja paikallisen palvelusektorin menestyksen välillä. Anneli Naukkarinen havainnoi kulttuuritapahtumien vaikutuksia laajemmin ja tämä osoittaa, kuinka yksittäinen kulttuuritapahtuma voi aktivoida koko paikallisen palveluverkoston.

Haastateltavat tunnistavat myös vaikeammin mitattavissa olevia mutta merkittäviä epäsuoria taloudellisia vaikutuksia. Inger Birgelund artikuloi strategian, jossa kulttuuri vahvistaa olemassa olevia taloudellisia rakenteita. Tämä lähestymistapa maksimoi taloudellisen kerrannaisvaikutuksen tukemalla olemassa olevia yrityksiä. M. Seppola Simonsen tuo esiin kansainvälisen ulottuvuuden. Hänen menestyksensä kansainvälisillä areenoilla tuo näkyvyyttä koko kveeniyhteisölle ja voi avata uusia taloudellisia mahdollisuuksia. Kristina Junttila mainitsee laajemmat työllistämisaikutukset. Tämä osoittaa, kuinka kulttuuritoiminta luo työmahdollisuuksia myös välillisesti erilaisten julkisten ohjelmien kautta.

Haastateltavat korostavat taiteen roolia yhteisön inhimillisen pääoman kehittämisessä. Katriina Pedersen havaitsee nuorten aktivoitumista. Nuorten mukaan saaminen rakentaa yhteisön tulevaisuuden osaamispääomaa.

Kristina Junttila kuvaa omaa integroitumistaan yhteisöön. Tämä osoittaa taiteen kykyä houkutella mukaan uutta osaamista ja laajentaa yhteisön toimintakapasiteettia.

Bente Imerslund edustaa pitkäaikaista inhimillisen pääoman kehittämistä. Hänen kolmikymmenvuotinen sitoutumisensa on tuottanut syvää osaamista ja laajoja verkostoja, jotka hyödyttävät koko yhteisöä.

Erityisen kiinnostava havainto on se, kuinka identiteetin vahvistaminen toimii taloudellisena resurssina, joka luo uutta kysyntää kulttuurituotteille ja -palveluille. Anneli Naukkarinen havaitsee saman ilmiön, jossa identiteetin löytäminen johtaa aktiiviseen osallistumiseen, joka luo taloudellista liikettä. M. Seppola Simonsen henkilökohtaistaa tämän prosessin. Hänen tapauksessaan identiteetin tutkiminen taiteen kautta on johtanut ammatilliseen menestykseen.

Vastaus pääkysymykseen on siis, että taide edistää kveeniyhteisön taloudellista asemaa toimimalla monikerroksellisena katalyyttinä, joka yhdistää suorat taloudelliset vaikutukset, epäsuorat verkostovaikutukset, inhimillisen pääoman kehittämisen ja identiteetin vahvistamisen koherentiksi kokonaisuudeksi. Tämä holistinen vaikutus ylittää merkittävästi yksittäisten hankkeiden välittömät kustannukset.

4.5.2. Vaikutusmekanismit

Ensimmäinen alakysymyksessä kysytään millä tavoin taidetoiminta luo taloudellisia vaikutuksia kveeniyhteisössä. Kysymys pyrkii tunnistamaan ne konkreettiset mekanismit, joiden kautta taide vaikuttaa yhteisön talouteen. Haastatteluaineisto paljastaa viisi päävaikutusmekanismia, jotka toimivat osittain päällekkäin ja vahvistavat toisiaan.

Selkein vaikutusmekanismi on suora palvelukysynnän aktivointi. Frank Jørstad kuvaa tätä konkreettisesti ja Kirsti Riesto havaitsee saman ilmiön residenssitoiminnassa. Ulkopaikkakuntalaisten matkailu luo välitöntä tuloa majoitus-, ravintola- ja kuljetuspalveluille. Anneli Naukkarinen konkretisoi mekanismin kielikeskuksen tapahtumissa. Tämä osoittaa, kuinka kulttuuritapahtumat toimivat matkailuvetonauloina.

Toinen keskeinen mekanismi on paikallisten yrittäjien verkostoituminen kulttuurihankkeiden ympärille, kuten Inger Birgelund kertoo. Tämä mekanismi eroaa perinteisestä työllistämisestä, kun strategia vahvistaa olemassa olevia yrityksiä sen sijaan, että loisi kilpailevia rakenteita.

Kolmas mekanismi on yhteisön kyky houkutella ja pitää kiinni osaavista ihmisistä. Kristina Juntila kuvaa omaa prosessiaan, jossa hänen osaamisensa integroitui kveenien kulttuuriin, rikastuttaen yhteisön toimintamahdollisuuksia. M. Seppola Simonsen edustaa nuorten osaajien houkuttelemista. Hänen kansainvälinen menestyksensä runoilijana tuo arvostusta ja näkyvyyttä koko yhteisölle. Katriina Pedersen havaitsee myös nuorten aktivoitumista ja nuorten mukaan saaminen on kriittistä pitkän aikavälin kehitykselle.

Neljäs mekanismi liittyy identiteetin heräämiseen ja sen luomaan markkinakysynnän kasvuun. Frank Jørstad kuvaa tätä prosessia, kun ihmiset löytävät tai tunnustavat kveentaustansa, he muuttuvat potentiaalisiksi kulttuurituotteiden kuluttajiksi. Anneli Naukkarinen kvantifioi tätä prosessia, jossa yli 400 prosentin kasvu muutamassa vuodessa osoittaa voimakasta markkinoiden laajenemista. Naukkarinen vielä yhdistää kasvun identiteettiprosessiin.

Viides mekanismi on institutionaalisen tunnustuksen saaminen ja sen luomat kerrannaisvaikutukset. Frank Jørstad ja Inger Birgelund kuvaavat Kveeniteatterin menestystä tähän liittyen. Valtion rahoituksen saaminen ei ole vain taloudellinen resurssi vaan myös legitimaatiota, joka avaa uusia mahdollisuuksia. Katariina Pedersen havaitsee muutoksen ja M. Seppola Simonsen kokemus kansainvälisessä kontekstissa osoittaa saman. Institutionaalinen tunnustus avaa uusia markkinoita ja verkostoja.

Kriittistä on ymmärtää, että nämä mekanismit eivät toimi erillään vaan vahvistavat toisiaan. Palvelukysynnän aktivointi luo pohjaa yrittäjäverkostoille. Inhimillisen pääoman kasvu vahvistaa toiminnan laatua, mikä helpottaa institutionaalisen tunnustuksen saamista. Identiteettipohjainen markkinoiden laajeneminen luo kysyntää, joka mahdollistaa kaikkien muiden mekanismien tehostumisen.

4.5.3. Yhteisön kokemukset

Toinen alakysymys on miten yhteisön jäsenet kokevat taiteen taloudellisen merkityksen. Kysymys keskittyy subjektiivisiin kokemuksiin ja käsityksiin taiteen taloudellisista mahdollisuuksista. Haastatteluaineisto paljastaa moninaisia ja osin ristiriitaisia kokemuksia, jotka vaihtelevat realistisesta optimismista varovaiseen toiveikkouteen.

Useimmat haastateltavat jakavat vakaumuksen taiteen voimakkaista kerrannaisvaikutuksista. Kuten Frank Jørstadin kommentit, jotka heijastaa laajempaa yhteisöllistä uskomusta kulttuurin taloudellisesta tehosta. Anneli Naukkarinen ilmaisee saman uskon konkreettisten kokemusten kautta. Hänen kokemuksensa osallistujamäärien kasvusta vahvistaa uskoa siihen, että kulttuuritoiminta luo

todellista kysyntää. Inger Birgelund artikuloi strategisen näkemyksen, jonka mukaan heidän kokemuksensa osoittaa käytännön tason uskoa siihen, että kulttuuri voi aidosti hyödyttää paikallista taloutta.

Optimismista huolimatta haastateltavat ovat myös realistisia rajoitteiden suhteen. Anneli Naukkarinen kuvaa vuosittaista epävarmuutta. Bente Imerslund ilmaisee turhautumisensa suoraan. Hänen kommenttinsa paljastaa taiteilijuuden taloudelliset realiteetit. M. Seppola Simonsen tuo esiin rakenteelliset ongelmat. Hän tunnistaa selkeästi taloudelliset esteet, jotka tekevät kveenien kielellä luomisesta vaikeaa.

Samaan aikaan haastateltavat raportoivat kasvavasta luottamuksesta siihen, että markkinoita todella on olemassa. M. Seppola Simonsen tiivistää saman, jonka Frank Jørstad havaitsee. Heidän kokemuksensa viittaa siihen, että kysyntä kasvaa orgaanisesti ilman ulkoista markkinointia. Katriina Pedersen havaitsee institutionaalisen kiinnostuksen kasvua. Tämä luo luottamusta siihen, että virallisilla tahoilla on aitoa kiinnostusta tukea kveenien kulttuuria.

Aineisto paljastaa mielenkiintoisia sukupolvien välisiä eroja näkemyksissä. Nuoremmat haastateltavat, kuten M. Seppola Simonsen näyttävät olevan optimistisempia kansainvälisten markkinoiden suhteen. M. Seppola Simonsen kuvaa kansainvälistä menestystään: "Runojani on käännetty viidelle kielelle" (Seppola Simonsen, 2024).

Vanhemmat sukupolvet, kuten Bente Imerslund, ovat kokeneempia mutta myös kriittisempiä. Hänen pitkä kokemuksensa antaa perspektiiviä sekä mahdollisuuksiin että rajoituksiin. Hänen kommenttinsa ilmaisesta työstä heijastaa vuosikymmenien kokemusta alan realiteeteista.

Kokonaisuudessaan haastateltavien kokemukset voidaan luonnehtia toiveikkaaksi pragmatismiksi. He eivät ole naiivin optimistisia mutta eivät myöskään pessimistisiä. Frank Jørstad tiivistää tämän asenteen. Hän näkee nykyisen työn osana pitkäaikaisempaa prosessia, jonka täysi potentiaali tulee näkyviin vasta tulevaisuudessa.

4.5.4. Edistävät ja hidastavat tekijät

Kolmas alakysymys on mitkä tekijät tukevat tai estävät vaikuttavuutta. Kysymys analysoi niitä tekijöitä, jotka joko edistävät tai hidastavat taiteen taloudellista vaikuttavuutta. Haastatteluaineisto tunnistaa selkeästi sekä tukevia että estäviä tekijöitä, jotka toimivat eri tasoilla henkilökohtaisesta yhteiskunnalliseen.

Voimakkain tukeva tekijä on yhteisön sisäinen solidaarisuus ja pitkäaikainen sitoutuminen. Bente Imerslandin kolmikymmenvuotinen sitoutuminen kveenin kulttuuriin edustaa tätä syvää omistautumista. Hänen tarinansa osoittaa, kuinka henkilökohtainen sitoutuminen voi kestää vuosikymmeniä. Kristina Juntila kuvaa yhteisön kykyä integroida uusia jäseniä, mikä osoittaa aktiivista yhteisönrakentamista, joka vahvistaa toiminnan pohjaa. Frank Jørstad ja Inger Birgelund edustavat innovatiivista yrittäjyyshenkeä. Heidän kykynsä yhdistää taiteellinen visio liiketoiminnalliseen ajatteluun on luonut menestyksekkään mallin heijastaen pragmaattista idealismia, joka motivoi laatuun panostamiseen.

Institutionaalisen tuen kasvu on merkittävä tukeva tekijä. Katriina Pedersen havaitsee muutokse. Virallinen tunnustus ei ole vain taloudellista tukea vaan myös legitimaatiota. M. Seppola Simonsen kokemus kansainvälisessä kontekstissa osoittaa laajempaa tunnustusta valtakunnan tasolla.

Kolmas merkittävä tukeva tekijä on orgaanisesti kasvava yleisökiinnostus. Anneli Naukkarinen dokumentoi tämän kasvun ja eksponentiaalinen kasvu osoittaa, että todellista kysyntää on olemassa. Frank Jørstad havaitsee identiteetin heräämisen prosessin. Tämä orgaaninen kiinnostuksen kasvu luo kestävän pohjan taloudelliselle kehitykselle.

Selkein estävä tekijä on krooninen rahoituksen epävarmuus. Anneli Naukkarinen kuvaa tätä ongelmaa, kun vuosittainen epävarmuus estää pitkäjänteisen kehitystyön. Bente Imerslund tiivistää taitelijoiden tilanteen, mikä kuvaa kestävätilannetta, jossa taitelijoiden on tehtävä muuta työtä elääkseen. M. Seppola Simonsen paljastaa rahoitusjärjestelmien rakenteellisen eriarvoisuuden, jossa vähemmistökielet jäävät systemaattisesti rahoituksen ulkopuolelle.

Toinen merkittävä este on pätevien ammattilaisten puute. Frank Jørstad kuvaa haasteita näyttelijöiden löytämisessä, kun kaksoisvaatimus, sekä kielitaito että ammatillinen osaaminen, rajaavat käytettävissä olevaa työvoimaa. M. Seppola Simonsen tuo esiin vastaavan ongelman, kun kääntäjien puute rajoittaa kveenin kirjallisuuden leviämistä ja kansainvälistymistä. Kristina Junntila yleistää ongelman, jossa koulutuspuheen kapeus rajoittaa koko sektorin kehitysmahdollisuuksia.

Kolmas estävä tekijöiden ryhmä liittyy historialliseen stigmaan ja yhteisön sisäiseen epäilyyn. Anneli Naukkarinen kuvaa muutosta asenteissa ja vaikka tilanne on parantunut, historiallinen skeptisyys vaikuttaa edelleen. M. Seppola Simonsen viittaa assimilaatiopolitiikan pitkäaikaisiin vaikutuksiin, jotka näkyvät edelleen häpeänä ja epävarmuutena omaa kulttuuria kohtaan. Tämä sisäinen vastustus hidastaa kehitystä ja vähentää yhteisön sisäistä tukea.

Neljäs estävien tekijöiden ryhmä koskee infrastruktuurin ja verkostojen puutteita. Vaikka haastateltavat eivät eksplisiittisesti korosta näitä, ne näkyvä implisiittisesti useissa kommentteissa. M. Seppola Simonsen maininta kääntäjien puutteesta viittaa laajempaan ongelmaan kulttuurialan tukiverkostojen kehittymättömyydestä.

Kirsti Rieston residenssitoiminta osoittaa, kuinka infrastruktuurin kehittäminen voi tukea kulttuuritoimintaa, mutta samalla se paljastaa kuinka harvassa tällaiset tilat ovat.

Kriittistä on ymmärtää, että tukevat ja estävät tekijät eivät ole staattisia vaan dynaamisessa vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi Kveeniteatterin menestys on vahvistanut institutionaalista tukea, joka puolestaan on mahdollistanut toiminnan laajentamisen. Samaan aikaan menestys on herättänyt kiinnostusta yhteisössä, mikä on vähentänyt sisäistä skeptisyyttä.

Toisaalta rahoituksen epävarmuus voi heikentää yhteisön luottamusta ja vähentää sitoutumista, mikä puolestaan vaikeuttaa laadukkaiden hankkeiden toteuttamista. Tämä voi johtaa institutionaalisen tuen vähenemiseen, luoden negatiivisen kehän.

Haastateltavien kokemukset osoittavat, että tukevien tekijöiden vahvistaminen ja estävien tekijöiden poistaminen edellyttää koordinoituja toimia useilla tasoilla. Henkilökohtaisesta sitoutumisesta yhteiskunnallisiin rakenteellisiin muutoksiin.

4.5.5. Vaikuttavuuden tehostaminen

Neljäs alakysymys on miten vaikutuksia voitaisiin tehostaa. Kysymys pyrkii tunnistamaan konkreettisia keinoja taiteen taloudellisten vaikutusten vahvistamiseksi. Haastateltavat esittävät sekä välittömiä käytännön ratkaisuja että pitkän aikavälin strategisia lähestymistapoja.

Haastateltavat ovat yksimielisiä siitä, että vakaa ja ennustettava rahoitus on edellytys todelliselle kehitykselle. Anneli Naukkarisen kokemus osoittaa, kuinka vuosittainen epävarmuus estää pitkäjänteisen suunnittelun. Bente Imerslund korostaa taiteilijuuden taloudellisten edellytysten parantamista. Hänen näkemysensä mukaan taiteilijoiden taloudellinen turvallisuus on välttämätöntä laadukkaana kulttuurin tuottamiselle. Frank Jørstad ja Inger Birgelund saivat valtion rahoituksen, mutta korostavat jatkuvuuden tärkeyttä tulevaisuuden suunnittelulle. Heidän menestyksensä osoittaa, että kun rahoitus on vakaata, tulokset voivat olla poikkeuksellisia.

Toinen keskeinen strategia on ammatillisen osaamisen kehittäminen. Frank Jørstad tunnistaa ongelma selkeästi ja ratkaisu edellyttää koulutuksen kehittämistä, jossa yhdistyvät kielitaito ja ammatillinen osaaminen. M. Seppola Simonson tuo esiin kääntäjien tarpeen. Kääntäjäkoulutuksen kehittäminen olisi konkreettinen tapa vahvistaa kveenin kirjallisuuden taloudellisia mahdollisuuksia. Kristina Junttila yleistää tarpeen. Laaja-alainen kulttuurialan koulutuksen kehittäminen vahvistaisi koko sektoria.

Kolmas strategia keskittyy verkostojen ja yhteistyön syventämiseen. Inger Birgelund kuvaa Kveeniteatterin menestyksekkään mallin ja tämä malli voitaisiin laajentaa muihin kulttuuriorganisaatioihin. M. Seppola Simonsonen kansainväliset kontaktit osoittavat verkostoitumisen potentiaalin. Systemaattinen kansainvälisten yhteyksien rakentaminen voisi hyödyttää koko yhteisöä.

Neljäs strategia keskittyy markkinoiden aktiiviseen kehittämiseen. Frank Jørstad havaitsee identiteetin heräämisprosessin. Tätä prosessia voitaisiin tukea systemaattisella yleisötyöllä ja markkinoinnilla. Anneli Naukkarinen kokemukset osallistujamäärien kasvusta osoittavat, että kysyntää on olemassa. Systemaattinen yleisötyö voisi kiihdyttää tätä kasvua. Katriina Pedersen havaitsee nuorten aktivoitumista. Nuorten mukaan saaminen olisi investointi tulevaisuuteen.

Viides strategia liittyy teknologian ja innovaation hyödyntämiseen. M. Seppola Simonsen menestys kansainvälisissä digitaalisissa verkostoissa osoittaa teknologian potentiaalin. Kirsti Rieston residenssitoiminta voitaisiin yhdistää digitaalisiin alustoihin, jotka tavoittaisivat laajempia kansainvälisiä yleisöjä. Virtuaalisen kulttuurimatkailun kehittäminen voisi avata kokonaan uusia markkinoita.

Kuudes strategia keskittyy institutionaalisten rakenteiden parantamiseen. Katriina Pedersen havaitsee positiivista kehitystä. Tätä institutionaalista tukea voitaisiin syventää ja systematisoida. M. Seppola Simonsen kokemus rahoitusjärjestelmien eriarvoisuudesta osoittaa tarpeen rakenteellisille uudistuksille, jotka takaisivat vähemmistökielille tasavertaisen aseman.

Seitsemäs strategia korostaa laadun ja ammattimaisuuden kehittämistä. Frank Jørstad viesti luo uskoa siihen, että laatu luo oman kysyntänsä. Kveeniteatterin menestys osoittaa tämän strategian toimivuuden. Bente Imerslandin pitkäaikainen sitoutuminen ja syvä osaaminen edustaa sitä ammattimaisuutta, jota alalla tarvitaan. Hänen kokemuksensa voitaisiin hyödyntää nuorempien sukupolvien kouluttamisessa.

Haastateltavien näkemykset osoittavat, että kveenin taiteen taloudellisen vaikutuksen vahvistaminen edellyttää useiden strategioiden samanaikaista toteuttamista. Rahoituksen vakiinnuttaminen luo perustan, koulutuksen kehittäminen takaa osaamisen, verkostojen vahvistaminen luo synergiaetuja, markkinoiden kehittäminen varmistaa kysynnän, teknologian hyödyntäminen avaa uusia mahdollisuuksia, institutionaalisten rakenteiden parantaminen luo tukea, ja laadun kehittäminen varmistaa kilpailukyvyn.

Haastateltavien kokemukset viittaavat siihen, että menestys yhdellä alueella vahvistaa muita alueita, luoden positiivisen kehän. Kveeniteatterin tapaus osoit-

taa, kuinka laadukas toiminta voi johtaa institutionaaliseen tunnustukseen, joka mahdollistaa toiminnan laajentamisen ja verkostojen vahvistamisen.

Vastaukset tutkimuskysymyksiin, sellaisina kuin ne nousevat haastateltavien omista äänistä, muodostavat koherentin kuvan kveenin taiteen taloudellisesta potentiaalista. Haastateltavat jakavat realistisen optimismin. He näkevät selkeästi sekä mahdollisuudet että haasteet, mutta uskovat että koordinoituilla toimilla taiteen taloudellista vaikuttavuutta voidaan merkittävästi vahvistaa.

Heidän kokemuksensa osoittavat, että taide voi toimia tehokkaana taloudellisen kehityksen katalyyttinä, mutta se edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista, laadukasta tekemistä ja systemaattista työtä usella rintamalla samanaikaisesti. Erityisen tärkeää on heidän mukaansa ymmärtää, että kulttuuri ja talous eivät ole vastakkaisia vaan toisiaan vahvistavia voimia, jotka yhdessä voivat luoda kestävää yhteisöllistä hyvinvointia.

5. POHDINTA

Tämä tutkimus on tarkastellut taiteen roolia taloudellisen kehityksen välineenä kveeniyhteisössä podcast-haastattelujen avulla. Tutkimuksen keskeisenä kontribuutiona on empiirisen evidenssin tuottaminen siitä, kuinka taide voi toimia moninkertaisena taloudellisenä katalyyttinä vähemmistöyhteisöissä. Samalla tutkimus on kehittänyt uuden teoreettisen mallin - Kveenin taiteen taloudellisen vaikutuksen integroidun mallin - joka selittää taiteen taloudellisten vaikutusten monikerroksellista dynamiikkaa.

5.1. Keskeiset löydökset

5.1.1. Empiiriset löydökset

Tutkimuksen empiiriset löydökset vahvistavat hypoteesin siitä, että taide voi toimia merkittävänä taloudellisen kehityksen katalyyttinä vähemmistöyhteisöissä, mutta paljastavat samalla vaikutusten olevan monimutkaisempia ja syvempiä kuin perinteiset kulttuuritalouden mallit antavat ymmärtää. Haastatteluaineisto osoittaa, että kveenin taiteen taloudelliset vaikutukset manifestoituvat neljällä toisiaan vahvistavalla tasolla, jotka luovat kumulatiivisia synergiaetuja.

Välittömimmillään taiteen taloudelliset vaikutukset näkyvät suorina työllistämisaikutuksina, joita haastateltavat dokumentoivat konkreettisesti. Merkittävämpää kuin suorat työpaikat on kuitenkin paikallisen osaamisen strateginen aktiivointi. Tämä strategia maksimoi taloudellisen kerrannaisvaikutuksen tukemalla olemassa olevia yritysrakenteita sen sijaan, että loisi kilpailevia työsuhteita. Käytännössä tämä manifestoituu laajana palveluverkostona.

Tutkimus paljastaa merkittäviä epäsuoria taloudellisia vaikutuksia, jotka ulottuvat kulttuurisektorin ulkopuolelle aktivoimaan laajemmin paikallista taloutta. Tutkimus paljastaa myös suoran korrelaation kulttuuritoiminnan ja paikallisen palvelusektorin menestyksen välillä. Tutkimus osoittaa, kuinka yksittäinenkin kulttuuritapahtuma voi toimia matkailuvenonaulana, joka aktivoi koko paikallisen

palveluverkoston. Kulttuuritoiminnalla on selvä kyky houkutella ulkopuolista rahaa yhteisöön, mikä on erityisen arvokasta syrjäseuduilla, joissa vientitulot ovat rajallisia.

Yksi tutkimuksen merkittävistä löydöistä on identiteettiperusteisen markkinoiden laajenemisen mekanismi, jota aikaisempi kulttuuritalouden tutkimus ei ole systemaattisesti tunnistanut. Identiteetin etsiminen ja löytäminen luo uutta kysyntää kulttuurituotteille ja -palveluille organisesti, ilman ulkoista markkinointia.

Neljäs vaikutustaso liittyy yhteisön inhimillisen pääoman pitkäaikaiseen kehittämiseen tavalla, joka luo perustan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle. Nuorten mukaan saaminen on strategisesti kriittistä, koska se rakentaa yhteisön tulevaisuuden osaamis-pääomaa. Taiteella on myös mahdollista houkutella mukaan relevanttia osaamista yhteisön ulkopuolelta. Yksittäisen yhteisön jäsenen menestyskin voi myös hyödyttää koko yhteisöä tuomalla sille uskottavuutta ja kontakteja.

Frank Jørstadin väite, kun annetaan 10 kruunua taiteelle niin saa 100 kruunua yhteisölle tiivistää näiden vaikutustasojen synergiaa. Vaikka tämä väite odottaa kvantitatiivista validointia, sekin perustuu haastateltavien konkreettisiin kokemuksiin moninkertaisista vaikutuksista. Tutkimus osoittaa, että nämä vaikutustasot eivät ole additiivisia vaan multiplikatiivisia - ne vahvistavat toisiaan luoden kumulatiivisia hyötyjä, jotka ylittävät merkittävästi yksittäisten hankkeiden välittömät kustannukset.

5.1.2. Rakenteelliset esteet

Haastatteluaineisto paljastaa kolme keskeistä rakenteellista estettä, jotka rajoittavat taiteen taloudellista vaikuttavuutta kveeniyhteisössä. Nämä esteet eivät ole pelkästään teknisiä ongelmia vaan heijastavat syvempiä yhteiskunnallisia valintoja vähemmistö-kulttuurien asemasta ja resurssoinnista. Samalla aineisto osoittaa, että innovatiivisilla lähestymistavoilla näitä esteitä voidaan kiertää tai voittaa.

Keskeisin rakenteellinen este on rahoituksen krooninen epävarmuus, joka estää pitkäjänteisen kehitystyön ja pakottaa organisaatiot reaktiiviseen toimintamalliin. Jatkuva epävarmuus ei ainoastaan kuluta resursseja byrokraattisiin prosesseihin, vaan se myös estää strategisen suunnittelun ja investoinnit, jotka tuottaisivat pitkällä aikavälillä. Rahoituksen niukkuus johtaa tilanteeseen, jossa taiteilijoiden on tehtävä työtä ilmaiseksi tai rahoitettava projektinsa omilla varoillaan. Tämä ei ole kestävä malli pitkällä aikavälillä, koska se rajaa taiteen tekemisen vain niihin, joilla on muita tulonlähteitä. Erityisen ongelmallista on rahoitusjärjestelmien rakenteellinen puolueellisuus vähemmistökieliä vastaan. Tämä luo tilanteen, jossa vähemmistökielellä luominen on taloudellisesti kestämatonta.

Toinen merkittävä rakenteellinen este on pätevien ammattilaisten puute. Tämä kielitaidon ja osaamisen vaatimus rajaa merkittävästi käytettävissä olevaa työvoimaa ja pakottaa organisaatiot tekemään kompromisseja joko kielen tai ammattitaidon suhteen. On selkeä tarve niin ammattilaisille, kuin kveenien kielen taitajille, mikä rajoittaa taloudellista potentiaalia. Osaajapulaa pahentaa kveeniyhteisön maantieteellinen hajautuminen ja suhteellisen pieni koko. Pienessä yhteisössä yhden avainhenkilön poistuminen voi aiheuttaa merkittävän aukon toimintakykyyn.

Kolmas rakenteellinen este liittyy assimilaatiopolitiikan pitkäaikaisiin psykologisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin, jotka manifestoituvat edelleen yhteisön sisäisenä vastustuksena ja epäilyinä kulttuuritoimintaa kohtaan. Vaikka tilanne on parantunut, historiallinen skeptisyys hidastaa edelleen kehitystä ja vähentää yhteisön sisäistä tukea. Assimilaatiopolitiikalla on syvempiä vaikutuksia, jotka näkyvät häpeänä ja epävarmuutena omaa kulttuuria kohtaan. Tämä sisäistetty arvottomuuden tunne vaikuttaa edelleen monien kveenien halukkuuteen ja kykyyn hyödyntää kulttuuriaan taloudellisesti, sillä he eivät välttämättä tunnista sen arvoa markkinoilla.

Samalla kun tutkimus tunnistaa nämä rakenteelliset esteet, se paljastaa myös menestyksekkäitä strategioita niiden voittamiseksi. Kveeniteatterin menestystarina osoittaa, kuinka laadukas toiminta voi murtaa rakenteellisia esteitä. On mahdollista saada poikkeuksellista institutionaalista myönteisyyttä kveenien kulttuuria kohtaan, kun laatu on kiistatonta. Kun resurssit ovat niukat, laatuun pa-

nostaminen muuttuu ainoaksi kestäväksi strategiaksi erottua ja saada tunnustusta. Rajoitteet voidaan myös kääntää mahdollisuuksiksi. Paikallisuuteen sijoittamisen strategia ei ainoastaan kierrä osajapulaa vaan samalla maksimoi taloudellisen kerrannaisvaikutuksen. Osallistujien sitoutuminen osoittaa, kuinka henkilökohtainen pitkäjänteisyys voi voittaa rakenteelliset haasteet. Merkityksellinen kulttuurityö voi motivoida pitkäaikaiseen sitoutumiseen taloudellisista epävarmuuksista huolimatta.

5.1.3. Yhteisölähtöisyyden voima

Tutkimuksen yksi merkittävimmistä löydöksistä on yhteisölähtöisen lähestymistavan ylivoimainen tehokkuus vähemmistöyhteisöjen kulttuuritaloudellisessa kehityksessä. Monet menestyksekkäät kveenien kulttuurihankkeet ovat syntyneet yhteisön sisäلتä, omista tarpeista ja voimavaroista käsin, mikä vahvistaa Robert Chambersin (1997) osallistavan kehityksen teoriaa vähemmistöyhteisöjen kontekstissa. Tämä lähestymistapa eroaa merkittävästi perinteisistä ylhäältä alas suunnatuista kehitysohjelmista ja luo pohjan kestäväälle taloudelliselle kehitykselle.

Yhteisölähtöisen kehityksen ydin on yhteisön oma kyky tunnistaa tarpeensa ja luoda niihin vastaavia ratkaisuja. Tämä lähestymistapa korostaa tekemistä teorian sijaan, mikä on tyypillistä. Ratkaisu ei synny ulkopuolisesta konsultaatiosta tai akateemisesta suunnittelusta vaan yhteisön omasta halusta ja kyvystä tehdä taidetta.

Kasvu syntyy orgaanisesti todelliseen tarpeeseen vastaamisesta, ei ennalta määriteltyjen tavoitteiden mukaan. Orgaanisuus on kriittinen tekijä kestävyydelle, koska se perustuu aidolle kysynnälle eikä ulkoisille odotuksille. Pitkäjänteisyys on mahdollista vain silloin, kun sitoutuminen perustuu aitoon motivaatioon eikä ulkoiseen paineeseen tai kannustimiin.

Keskeinen osa yhteisölähtöistä lähestymistapaa on yhteisön sisäisen osaamisen tunnistaminen ja aktivointi, joka luo sisäsyntyisen kasvun perustan. Tämä lähestymistapa myös vahvistaa olemassa olevia rakenteita sen sijaan, että loisi

kilpailevia tai riippuvaisia suhteita. Yhteisö osaa tunnistaa hyödyllisen osaamisen ja tehdä siitä osan omaa toimintaansa.

Yhteisölähtöisen lähestymistavan erityinen vahvuus on kyky innovoida rajoitteiden sisällä ja kääntää haasteet mahdollisuuksiksi. Kun resurssit ovat rajalliset, laatuun panostaminen on ainoa tapa erottua ja saada tunnustusta.

Yhteisölähtöinen kehitys luo vahvan sisäisen legitimitetin, koska hankkeet syntyvät yhteisön omista tarpeista ja saavuttavat menestystä yhteisön omien kriteerien mukaan. Aineistosta käy ilmi asenteiden muutos skeptisyydestä hyväksyntään konkreettisten tulosten kautta. Samoin identiteetin heräämisprosessi näkyy ihmisten aktiivisena mukaan tulona nähtyään toiminnan hyödyt ja laadun. Tämä orgaaninen kasvu on kestävämpää kuin ulkoisesti motivoitu osallistuminen. Vastuuntunne syntyy sisäisestä motivaatiosta yhteisössä toimimisen ja sen tarpeiden ymmärtämisen kautta.

Yhteisölähtöisen lähestymistavan etuna on kyky laajentua orgaanisesti ja luoda verkostovaikutuksia. Menestyksekkäät hankkeet inspiroivat muita yhteisöjä luomaan omia versioitaan ja houkuttelevat mukaan uusia toimijoita sekä osaamista. Erityisesti nuorten mukaan tulo onnistuu, kun toiminta perustuu aitoon kiinnostavuuteen eikä velvollisuudentunteeseen.

Tutkimus vahvistaa osallistavan kehityksen teorian soveltuvuuden vähemmistöyhteisöjen kulttuuritaloudelliseen kehitykseen. Yhteisölähtöinen lähestymistapa on käytännössä tehokkaampi tapa saavuttaa kestäviä taloudellisia tuloksia, koska se välttää ulkoisten kehitysohjelmien sudenkuopat: sisäisen vastustuksen, kulttuurisen ymmärtämättömyyden ja epärealistiset odotukset. Vahva sisäinen perusta mahdollistaa ulkoisen tunnustuksen ja tuen hankkimisen eristytymisen sijaan.

5.2. Teoreettinen kontribuutio

5.2.1. Integroitu malli

Tutkimuksen merkittävin teoreettinen kontribuutio on uuden analyyttisen mallin kehittäminen, joka selittää taiteen taloudellisten vaikutusten monikerroksellista dynamiikkaa vähemmistöyhteisöissä. (Ks. Kuva 1) Integroitu malli ylittää perinteiset lineaariset kulttuuritalouden mallit tarjoamalla dynaamisen systeemin, jossa neljä toisiaan vahvistavaa kehää, identiteetin vahvistumisen kehä, taloudellisten vaikutusten kehä, verkostoitumisen kehä ja resilienssitekijöiden kehä, luovat kumulatiivisia vaikutuksia.

Mallin innovatiivisuus piilee siinä, että se ei tarkastele taiteen taloudellisia vaikutuksia pelkästään suorina input-output-suhteina, vaan kompleksisena systeeminä, jossa kulttuuriset, sosiaaliset ja taloudelliset elementit ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Esimerkiksi identiteetin vahvistuminen ei ole pelkkä kulttuurinen ilmiö, vaan se luo suoraan uutta markkinakysyntää.

Mallin keskiössä taide toimii katalyyttinä, joka aktivoi nämä kehät, mutta toisin kuin perinteisissä malleissa, vaikutukset eivät ole yksisuuntaisia. Taloudellinen menestys vahvistaa identiteettiä, joka puolestaan houkuttelee lisää osallistujia, mikä kasvattaa taloudellista vaikutusta. Tämä positiivinen takaisinkytkentä selittää miksi pienet kulttuuriinvestoinnit voivat tuottaa suhteettoman suuria vaikutuksia vähemmistöyhteisöissä.

Mallin ulkoiset tekijät - tukevat ja estävät elementit - toimivat systeemin modulaattoreina, jotka joko vahvistavat tai heikentävät kehien toimintaa. Tämä tunnistaa sen tosiasian, että vähemmistöyhteisöt eivät toimi tyhjiössä vaan laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa, jossa rahoitusjärjestelmät, koulutusmahdollisuudet ja kulttuuripoliittiset päätökset vaikuttavat ratkaisevasti toimintamahdollisuuksiin.

5.2.2. Narratiivisen sitoutumisen teoria

Tutkimus voi laajentaa merkittävästi Pierre Bourdieun (1986) kulttuurisen pääoman teoriaa osoittamalla, kuinka vähemmistöyhteisöissä kulttuurinen pääoma konvertoituu taloudelliseksi pääomaksi fundamentaalisesti erilaisten mekanismien kautta kuin valtakulttuurin kontekstissa. Bourdieun alkuperäinen teoria keskittyi siihen, kuinka hallitsevat luokat käyttävät kulttuurista pääomaa asemansa ylläpitämiseen ja vahvistamiseen. Tämä tutkimus paljastaa päinvastaisen prosessin. Kuinka marginalisoidut yhteisöt voivat käyttää kulttuurista pääomaa vastarinnan ja valtauttamisen välineenä.

Identiteettiperusteinen kysyntä edustaa uutta konversiomekanismia, jossa kulttuurisen identiteetin herääminen luo suoraan uutta markkinakysyntää. Tämä eroaa Bourdieun mallista, jossa kulttuurinen pääoma toimii ennemminkin erotte- lun ja eksklusion välineenä.

Autenttisuuden lisäarvo on toinen merkittävä löydös. Vähemmistökulttuurin ainutlaatuisuus ja autenttisuus luovat markkinoilla lisäarvoa, jota valtakulttuuri ei voi kopioida tai kompetoida.

Yhteisöllinen legitimaatio edustaa yhtä mekanismia. Vähemmistöyhteisössä so- siaalinen hyväksyntä ja sisäinen tuki ovat kriittisiä taloudellisen menestyksen edellytyksiä intensiivisemmällä tavalla kuin valtakulttuurissa. Yhteisön sisäinen skeptisyys voi estää hankkeen toteutumisen kokonaan, kun taas yhteisön tuki luo vahvan perustan sekä paikalliselle että ulkoiselle legitimaatiolle. Tämä dy- namiikka johtuu vähemmistöyhteisöjen tiiveydestä ja keskinäisriippuvuudesta.

Verkostovaikutukset toimivat konversiomekanismina, jossa menestyksekkäät vähemmistökulttuurin hankkeet tuottavat laajempia positiivisia vaikutuksia vah- vistaen koko yhteisön taloudellista ja kulttuurista kapasiteettia. Onnistuminen yhdellä alueella inspiroi uusia hankkeita, houkuttelee ulkopuolista osaamista ja nostaa yhteisön yleistä profiilia.

Tutkimus laajentaa kulttuurisen pääoman teoriaa osoittamalla, miten vähemmis- töyhteisöt voivat hyödyntää kulttuurista osaamistaan taloudelliseen kehitykseen.

Tutkimuksen narratiivinen analyysi paljastaa mahdollisen uuden teoreettisen ulottuvuuden. Narratiivisen sitoutumisen teorian, joka selittää miksi vähemmistöyhteisöjen toimijat ovat valmiita taloudellisiin uhrauksiin ja pitkäaikaiseen sitoutumiseen tavalla, jota perinteiset rationaalisen valinnan teoriat eivät selitä. Teoria perustuu siihen havaintoon, että henkilökohtaiset tarinat ja kollektiiviset narratiivit luovat syvän emotionaalisen perustan taloudelliselle toiminnalle.

Tutkimus tunnistaa viisi keskeistä narratiivityyppiä, jotka motivoivat taloudellista sitoutumista: kielen menetyksen ja löytämisen tarinat, luovan yrittäjyyden narratiivit, ulkopuolelta sisäpuolelle -narratiivit, yhteisön kollektiivisen heräämisen narratiivit sekä vastuun ja perintöön narratiivit. Nämä narratiivit eivät ole pelkkiä kertomuksia vaan aktiivisia identiteetin ja toiminnan rakentajia.

Ajallinen ulottuvuus on teorian ydinkäsite. Narratiivit yhdistävät menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden merkitykselliseksi kokonaisuudeksi. Myös henkilökohtainen toiminta saa merkityksen osana sukupolvien välistä ketjua.

Yhteisöllinen toiminta syntyy kun yksilölliset narratiivit muuttuvat yhteisöllisiksi tarinoiksi. Yksilölliset kokemukset ovat osa kollektiivista liikettä, joka luo yhteisöllistä toimijuutta ja lisäävät motivaatiota.

Merkityksellisyys vaikuttaa talouteen käytännössä. Kun toiminta ymmärretään osana suurempaa kulttuurista elvytysprojektia, taloudelliset investoinnit saavat syvemmän merkityksen kuin pelkkä liiketoiminta.

Narratiivisen sitoutumisen teoria täydentää rationaalisen valinnan teorioita tunnistamalla, että erityisesti vähemmistöyhteisöissä taloudelliset päätökset eivät perustu pelkästään lyhyen aikavälin hyöty-kustannus-laskelmiin vaan syvempiin identiteettikysymyksiin ja yhteisöllisiin merkityksiin.

5.3. Metodologiset innovaatiot ja arviointi

5.3.1. Podcast-metodin arviointi

Tämä tutkimus edustaa pioneerityötä podcast-haastattelujen käytössä akateemisessa tutkimuksessa. Podcast-metodi tarjoaa uudenlaisen lähestymistavan laadulliseen tutkimukseen, joka yhdistää tieteellisen rigoroositeetin yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja osallistuvan tutkimuksen periaatteisiin.

Läpinäkyvyys muodostaa podcast-metodin keskeisen vahvuuden: jokainen luki- ja voi kuunnella alkuperäiset haastattelut ja arvioida tutkijan tulkintoja. Tämä lisää tutkimuksen uskottavuutta ja mahdollistaa kriittisen arvioinnin tavalla, jota perinteiset kirjalliset lainaukset eivät voi tarjota. Äänessä säilyvät tauot, intonaatio ja tunne, jotka rikastuttavat analyysiä.

Saavutettavuus on toinen merkittävä etu. Podcast-muoto tavoittaa laajempia yleisöjä kuin perinteiset akateemiset julkaisut. Haastateltavat voivat jakaa jaksot omissa verkostoissaan, mikä lisää tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kveeniyhteisön kontekstissa tämä on erityisen tärkeää, koska se vahvistaa yhteisön äänten kuulumista.

Autenttisuus korostuu äänitallennuksissa: haastateltavien oma ääni ja tunne säilyvät, mikä on erityisen merkittävää vähemmistöyhteisöjen kontekstissa, joissa äänien kuuleminen on poliittisesti tärkeää. Anneli Naukkarisen innostus ja Frank Jørstadin intohimo välittyvät äänitallenteissa tavalla, jota tekstimuoto ei voi saavuttaa.

Yhteisöllinen vaikuttavuus syntyy siitä, että podcastit toimivat samalla dokumentaationa ajasta ja yhteisön äänten arkistona. Ne säilyttävät tämän historiallisen hetken, jolloin kveeniyhteisö kokee kulttuurista renessanssia, tuleville sukupolville.

Anonymiteetin mahdottomuus on merkittävä rajoitus. Tunnistettavat haastattelut estävät täydellisen anonymiteetin, mikä voi vaikuttaa siihen, mitä haastateltavat

ovat valmiita kertomaan. Tämä voi johtaa sosiaalisesti suotavien vastausten korostumiseen.

Podcast-metodi avaa uusia mahdollisuuksia osallistuvalla tutkimuksella ja yhteisöllä tiedontuotannolle. Se mahdollistaa tutkimuksen ja aktivistisen toiminnan yhdistämisen tavalla, joka hyödyttää sekä tiedettä että yhteisöä.

Metodi soveltuu erityisen hyvin vähemmistöyhteisöjen tutkimukseen, koska se antaa äänelle tilaa ja tunnustaa haastateltavien asiantuntijuuden. Se myös tasapainottaa valtasuhteita tutkijan ja tutkittavien välillä, koska haastateltavien ääni säilyy muuttumattomana.

5.3.2. Kaksoismenetelmän toimivuus

Temaattisen ja narratiivisen analyysin yhdistäminen osoittautui erityisen hedelmälliseksi metodologiseksi ratkaisuksi, joka tuotti syvällisemmän ymmärryksen kuin kumpikaan menetelmä yksinään olisi mahdollistanut. Kaksoismenetelmä vastasi tehokkaasti tutkimuksen tarpeeseen yhdistää strukturoitu analyysi henkilökohtaisten kokemusten ja merkitysten ymmärtämiseen.

Temaattinen analyysi paljasti mitä tapahtuu. Taloudelliset vaikutukset, rakenteelliset esteet ja kasvun mahdollisuudet. Se tunnisti aineistosta keskeiset teemat, jotka muodostavat tutkimuksen rungon.

Narratiivinen analyysi selitti miksi ja miten. Se paljasti motivaatiot, merkityksenannot ja sitoutumisen mekanismit, jotka selittävät miksi ihmiset ovat valmiita taloudellisiin uhrauksiin kulttuurin hyväksi. Viisi narratiivityyppiä toivat esiin sen emotionaalisen ja identiteettipohjaisen perustan, joka mahdollistaa pitkäaikaisen sitoutumisen. Kaksoismenetelmä mahdollisti tulkintojen ristiinvalidoinnin. Narratiiviset löydökset selittivät temaattisia havaintoja ja päinvastoin

Kaksoismenetelmä edustaa metodologista innovaatiota kulttuuritalouden tutkimuksessa, joka perinteisesti on keskittynyt joko kvantitatiivisiin vaikutusmittauksiin tai puhtaasti kulttuurisiin analyysihin. Tämä tutkimus osoittaa, kuinka mo-

lemmat ulottuvuudet voidaan integroida tuottamaan sekä mitattavia tuloksia että syvällistä ymmärrystä.

Menetelmä soveltuu erityisen hyvin vähemmistöyhteisöjen tutkimukseen, koska se tunnustaa sekä strukturaalisten tekijöiden että henkilökohtaisten kokemusten merkityksen. Se välttää sekä kylmän instrumentalismin että pelkän romantisoimisen sudenkuopat.

5.4. Tutkimuksen rajoitukset ja luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen kahdeksan haastateltavaa edustavat kveeniyhteisön kulttuurialan aktiivisia toimijoita, mikä luo potentiaalisen positiivisen harhan tuloksiin. Haastateltavat ovat henkilöitä, jotka ovat jo sitoutuneet kveenin kulttuurin kehittämiseen ja näkevät sen potentiaalin, mikä voi johtaa optimistiseen ylikorostukseen.

Mukana ei ole niitä yhteisön jäseniä, jotka eivät ole aktiivisesti mukana kulttuuri-toiminnassa tai jotka suhtautuvat skeptisesti taiteen taloudellisiin mahdollisuuksiin. Heidän näkemyksensä voisivat tarjota kriittisemmän perspektiivin ja paljastaa lisää haasteita tai esteitä.

Otoksesta puuttuvat myös nuoremmat sukupolvet laajemmin. Vaikka mukana on joitakin nuorempia, suurin osa haastateltavista edustaa keski-ikäisiä tai vanhempia kulttuuriaktivisteja. Nuorten näkemykset voisivat poiketa merkittävästi vanhempien sukupolvien näkemyksistä.

Sukupuolijakauma ei ole täysin tasainen, ja mukana ei ole riittävästi eri sosio-ekonomisten taustojen edustajia. Kaikki haastateltavat ovat jollakin tasolla koulutettuja ja kulttuurielämässä aktiivisia, mikä ei edusta kveeniyhteisön koko monimuotoisuutta.

Maantieteelliset rajoitukset

Tutkimus keskittyy Pohjois-Norjan kveeniyhteisöön, mikä rajoittaa tulosten yleistettävyyttä muihin vähemmistöyhteisöihin merkittävästi. Norjan vähemmistöpolitiikka, rahoitusjärjestelmät ja yhteiskunnallinen ilmapiiri luovat erityiset puitteet, jotka eivät ole välttämättä toistettavissa muissa maissa tai konteksteissa. Norjan

hyvinvointivaltio tarjoaa institutionaalisen tuen ja rahoitusmahdollisuuksia, jotka eivät ole saatavilla monissa muissa maissa. Tämä voi ylikorostaa institutionaalisten tekijöiden merkitystä ja aliarvioida yhteisön omien resurssien tärkeyttä.

Kveeniyhteisön maantieteellinen hajautuminen Pohjois-Norjassa luo erityisiä haasteita ja mahdollisuuksia, jotka eivät välttämättä koske kaupunkiympäristöissä eläviä vähemmistöjä tai tiiviimmin asuttuja yhteisöjä. Pohjoinen sijainti ja rajaseutu-konteksti vaikuttavat kulttuuridynamiikkaan tavalla, joka ei välttämättä ole yleistettävissä muihin maantieteellisiin konteksteihin.

Laadullinen tutkimusote ei mahdollista taloudellisten vaikutusten kvantitatiivista mittaamista tai kausaalisuhteiden todistamista. Frank Jørstadin väite "10 kruunua → 100 kruunua" jää empiirisesti testaamatta, ja tutkimus perustuu haastateltavien subjektiivisiin arvioihin ja kokemuksiin. Podcast-formaatti saattoi vaikuttaa haastateltavien vastauksiin, koska he tiesivät haastattelujen tulevan julkisiksi. Tämä voi johtaa sosiaalisesti suotavien vastausten korostumiseen ja kriittisten näkemysten vajaaksi jäämiseen. Haastattelut toteutettiin Microsoft Teams -alustalla, mikä voi vaikuttaa vuorovaikutuksen laatuun ja syvyyteen verrattuna kasvokkain tehtyihin haastatteluihin. Teknologiset haasteet tai verkkoyhteysongelmat voivat häiritä keskustelun sujuvuutta.

Analyysi perustuu tutkijan tulkintoihin, mikä luo subjektiivisuuden riskin. Vaikka podcast-tallenteet ovat julkisesti kuunneltavissa, tutkijan valinnat siitä, mitä korostaa ja miten tulkita, vaikuttavat merkittävästi tuloksiin. Tutkimus on luonteeltaan poikittaistutkimus, joka kuvaa tilannetta tietyllä hetkellä. Pitkäaikaiset muutokset ja kehityskulut jäävät näkymättömiin.

Tutkimuksen luotettavuutta vahvistavat useat tekijät, jotka kompensoivat osittain edellä mainittuja rajoituksia. Haastateltavat edustavat eri sukupolvia, organisaatioita ja rooleja kveeniyhteisössä. Vaikka kaikki ovat kulttuuriaktivisteja, heidän taustansa ja näkemyksensä eroavat riittävästi antamaan monipuolisen kuvan. Temaattisen ja narratiivisen analyysin yhdistäminen mahdollistaa tulosten riistiinvalidoinnin ja vähentää yksittäisten metodien rajoitusten vaikutusta.

Alkuperäiset haastattelut ovat julkisesti kuunneltavissa, mikä mahdollistaa tulosten kriittisen arvioinnin ja vaihtoehtoisten tulkintojen kehittämisen. Analyysi nou-

dattaa johdonmukaisia periaatteita ja käyttää runsaita suoria lainauksia, jotka mahdollistavat lukijan oman arvioinnin tulkintojen paikkansapitävyydestä. Tulokset kiinnittyvät etabloituneisiin teorioihin (Bourdieu, Chambers) mutta laajentavat niitä uusiin konteksteihin, mikä vahvistaa tulosten uskottavuutta. Haastateltavat ovat voineet kuunnella omat jaksonsa ja voivat kommentoida tulkintoja, mikä lisää tulosten hyväksyttävyyttä yhteisössä.

5.5. Käytännön työkalupakki

Tutkimus paljastaa kolme keskeistä periaatetta, jotka maksimoivat taideprojektien taloudellisen vaikuttavuuden vähemmistöyhteisöissä. Nämä strategiat on testattu käytännössä kveeniyhteisössä. Jokaisen hankkeen tulee aloittaa pienestä ja rakentaa luottamusta konkreettisin teoin. Aloita vaatimattomasti, todista arvo teoilla, kasvata vasta kun yhteisön tuki on varmistettu. Skeptisyys muuttuu hyväksynnäksi ajan kanssa, mutta vain jos toiminta todella palvelee yhteisön tarpeita.

Vähemmistöyhteisöissä ei ole varaa keskinkertaisuuteen. Kveeniteatterin poikkeuksellinen valtion rahoitus todistaa, että erinomaisuus avaa ovia. Aseta laatustandardit korkeammalle kuin resurssit näennäisesti sallivat. Palkkaa yksi kokenut ammattilainen usean amatöörin sijaan. Keskitä energia yhteen asiaan monien puolittaisten sijaan. Korkea laatu luo mahdollisuuksia, jotka avaavat uusia resursseja.

Tee jokaisesta kulttuuriprojektista paikallisen talouden aktivointia tukeva paketti. Osta palvelut paikallisesti, kuten muonitus, kuljetus, majoitus. Dokumentoi jokainen kuitti ja julkaise summat vaikuttavuuden todisteena. Aina kun hanke tarvitsee palvelua, ensimmäinen kysymys on voiko sen ostaa paikallisesti.

Suunnittele hankkeet kestävään henkilövaihdoksi ja rahoituskriisejä. Dokumentoi prosessit, varmista ettei kriittinen osaaminen ole yhden henkilön varassa. Rakenna monipuolinen rahoituspohja. Yhdistä julkista tukea, yksityistä rahoitusta, yhteisön panostusta ja suoraa tulonhankintaa. Varmista sukupolvien välinen jatkuvuus ottamalla nuoria mukaan strategisesti.

Nämä periaatteet muodostavat toimintamallin, joka hyödyntää vähemmistöidentiteetin "heräämisprosessia" luoden uutta kysyntää ja houkuttellen relevanttia osaamista yhteisön sisään ja ulkopuolelta.

5.6. Suositukset eri toimijaryhmille

5.6.1. Kveeniyhteisö

Tutkimuksen perusteella kveeniyhteisölle esitetään viisi strategista suositusta, jotka perustuvat suoraan haastateltavien kokemuksiin ja onnistumisiin.

1. Strateginen panostaminen laatuun ja ammattimaisuuteen

Investoi vähempiin projekteihin mutta varmista niiden korkea laatu. Kveeniteatterin menestys osoittaa, että laatu avaa ovia, joita määrä ei voi avata.

2. Paikallisen talousekosysteemin integroitu hyödyntäminen

Inger Birgelundin mallin laajentaminen. Tee jokaisesta kulttuuriprojektista paikallisen talouden aktivointi-paketti.

3. Kansainvälisen verkostoitumisen syventäminen

M. Seppola Simonsen mallin mukaan kansainvälisten yhteyksien systemaattinen rakentaminen. Jokaisen kveenin taiteilijan tulee pyrkiä vähintään yhteen kansainväliseen esiintymiseen vuodessa.

4. Nuorten systemaattinen integrointi toimijoiksi

Katriina Pedersenin havaintojen perusteella nuorten erityinen aktivointi ei vain osallistujina vaan päätöksentekijöinä ja hankkeiden vetäjinä. Luo nuorille oma budjetti ja päätösvalta.

5. Digitaalisen jalanjäljen strateginen rakentaminen

Hyödynnä teknologiaa sekä yhteisön sisäisen yhteyden vahvistamiseen että ulkoisen näkyvyyden kasvattamiseen. Jokainen tapahtuma = sisältöä digitaalisiin kanaviin.

5.6.2. Kulttuuripolitiikan tekijät

Tutkimus tarjoaa kulttuuripolitiikan tekijöille viisi konkreettista toimenpidesuosittelusta:

1. Pitkäjänteisen rahoituksen turvaaminen

Anneli Naukkarisen kokeman vuosittaisen epävarmuuden poistaminen. Siirry 3-5 vuoden rahoituskausiin ja luo kriteerit niiden uusimiselle. Epävarmuus tappaa innovaation ja pitkäjänteisen kehityksen.

2. Vähemmistökielten systemaattinen sisällyttäminen kaikkiin rahoitusjärjestelmiin

M. Seppola Simonsen kohtaaman syrjinnän poistaminen. Kaikki kulttuurialan rahoitusjärjestelmät tulee auditoida vähemmistökielten osalta ja korjata diskriminaatio.

3. Yhteisölähtöisyyden institutionaalinen tukeminen

Yhteisölähtöisten hankkeiden priorisointi ja byrokratian keventäminen. Luo nopeita rahoitusmekanismeja, jotka tukevat orgaanisesti syntyvää toimintaa.

4. Laatuksien soveltaminen määrän sijaan

Frank Jørstadin mallin mukaan tue vähemmän hankkeita mutta varmista niiden korkea laatu ja vaikuttavuus. Laatu luo kestävyttä ja uskottavuutta.

5. Kerrannaisvaikutusten huomioiminen rahoituspäätöksissä

Ota käyttöön malli, joka arvottaa kulttuurihankkeiden taloudelliset kerrannaisvaikutukset osana rahoituspäätöksiä. Frank Jørstadin "10→100 kruunua" -väite ansaitsee empiiristä testausta ja soveltamista.

5.6.3. Toimintamalli muille vähemmistöyhteisöille

Tutkimus tarjoaa yleistettävän toimintamallin muille vähemmistöyhteisöille, joka perustuu kveenien onnistumisiin mutta on sovellettavissa erilaisiin konteksteihin:

1. Identiteetin vahvistaminen taiteen kautta

Kulttuurisen heräämisen prosessien systemaattinen tukeminen. Frank Jørstadin havainnot "identiteetin heräämisestä" ovat universaalisti sovellettavissa. Taide voi aktivoida piilossa olevia identiteettejä ja luoda uutta yhteisöllistä toimijuutta.

2. Yhteisöllisen legitimaation varmistaminen ennen ulkoista laajentumista

Anneli Naukkarisen kokemus skeptisyydestä hyväksyntään osoittaa sisäisen tuen kriittisyyden. Älä lähde kansainväliseksi ennen kuin omat on vakuuttunut.

3. Kerrannaisvaikutusten maksimointi paikallisessa taloudessa

Inger Birgelundin strategia paikallisen yrittäjyyden tukemiseen on sovellettavissa kaikkiin konteksteihin. Tee kulttuurista paikallisen talouden moottori, ei sen kilpailija.

4. Resilienssitekijöiden systemaattinen vahvistaminen

Bente Imerlandin pitkäaikainen sitoutuminen opettaa optimismin, luovuuden ja sukupolvien välisen solidaarisuuden merkitystä. Rakenna rakenteet, jotka kestävät henkilövaihdokset ja kriisit.

5. Teknologian strateginen hyödyntäminen yhteisön tarpeiden mukaan

Älä ota teknologiaa teknologian vuoksi, vaan hyödynnä sitä yhteisön vahvistamiseen ja ulkoisen vaikuttavuuden kasvattamiseen.

5.7. Jatkotutkimusehdotukset

Tärkeä jatkotutkimustarve on Frank Jørstadin "10 kruunua → 100 kruunua" -väitteen empiirinen testaus kvantitatiivisin menetelmin. Tämä tutkimus on luonut hypoteesin ja teoretisoinut mekanismit, mutta väitteen todentaminen edellyttää systemaattista taloudellista mittaamista.

Panos-tuotos-analyysi kulttuuriorganisaatioista, joka sisältäisi Kveeniteatterin kaltaisten organisaatioiden tarkat taloudelliset vaikutusmittaukset input-output-mallin mukaan. Tutkimus seurasi kaikki rahavirrat. Organisaation kulut kategorisoituna paikallisiin ostoihin, palveluihin ja työpalkkoihin, sekä niiden kerrannaisvaikutukset paikallisessa taloudessa.

Luotaisiin vertailuasema samankaltaisten yhteisöjen välillä. Yhtä ryhmää tuet-taisiin kulttuuriinvestoinneilla, toista ei. Mitattaisiin taloudellisia indikaattoreita, kuten työllisyys, yritystoiminta ja tulotaso. Molemmissa ryhmissä 3-5 vuoden jakson ajan.

5-10 vuoden seurantatutkimus, joka mittaa kulttuuriinvestointien pitkäaikaisvai-kutuksia yhteisöjen demografia, talous ja sosiaalinen koheesio -muuttujiin. Eri-tyishuomio nuorten pysymis- ja muuttopäätöksiin ja niihin vaikuttaneisiin tekijöi-hin.

Aluetaloudellinen analyysi. Teknologian hyödyntäminen kulttuuritoiminnan maantieteellisten vaikutusten mallintamiseen. mistä osallistujat tulevat, kuinka he liikkuvat, mitä palveluita käyttävät, kuinka vaikutukset leviävät alueellisesti.

5.7.1. Vertaileva tutkimus

Integroidun mallin yleistettävyyden testaaminen edellyttää systemaattista vertai-levaa tutkimusta, joka testaa mallin soveltuvuutta erilaisiin vähemmistöyhteisöi-hin ja konteksteihin.

Ruotsin meänkieliset, Suomen saamelaiset ja Norjan saamelaiset tarjoavat kiinnostavan vertailukohdan, koska he jakavat osittain samat poliittiset ja kulttuuriset kontekstit mutta eroavat kielen, historian ja yhteisörakenteen osalta.

Kanadan alkuperäiskansojen yhteisöt ja Australian aboriginaaliyhteisöt edustavat erilaista poliittista ja taloudellista kontekstia, mutta samankaltaisia haasteita kulttuurin elvyttämisessä ja taloudellisessa voimaantumisessa.

Maahanmuuttajayhteisöt suurkaupungeissa. Esimerkiksi somalit Helsingissä, kurdit Tukholmassa, Portugalin entisten siirtomaiden yhteisöt Lissabonissa, toimivat täysin erilaisessa ympäristössä kuin maaseudun alkuperäiskansat. Vertailu paljastaisi mallin universaalisuuden tai kontekstisidonnaisuuden.

Virtuaalisesti organisoituneet kulttuuriyhteisöt kuten online-kieliryhmittymät ja diaspora-verkostot testaisivat mallin toimivuutta ilman maantieteellistä pohjaa.

5.7.2. Vaikuttavuuden pitkäaikaisseuranta

Tutkimuksen integroitu malli edellyttää pitkäaikaisvalidointia, joka voi tapahtua vain usean vuoden tai vuosikymmenen seurantatutkimuksella.

Kveeniteatterin, kielikeskusten ja muiden tutkimuksessa mukana olleiden organisaatioiden systemaattinen seuranta seuraavan vuosikymmenen ajan. Mitkä ennusteet toteutuivat, mitkä eivät, miksi?

Kohorttitutkimus tietystä sukupolvesta. Esimerkiksi vuonna 2024 kulttuuritoimintaan mukaan tulleiden nuorten seuraaminen läpi heidän elämänsä. Kuinka kulttuuritoiminta vaikuttaa heidän koulutus-, työ- ja asuinpaikkavalintoihinsa?

Resilienssitestaus kriisien aikana. Kuinka yhteisön kulttuurisektori kestää taloudellisia kriisejä, poliittisia muutoksia tai luonnonkatastrofeja? Mitkä rakenteet säilyvät ja mitkä murtuvat?

5.7.3. Podcast-metodi

Tämän tutkimuksen pioneeriluontoinen podcast-metodin käyttö akateemisessa tutkimuksessa avaa uusia tutkimuslinjoja, jotka voivat merkittävästi kehittää yhteiskuntatieteiden metodologiaa. Podcast-haastattelujen ja kaksoismenetelmän yhdistelmä on osoittautunut hedelmälliseksi, mutta sen täysi potentiaali vaatii systemaattista jatkotutkimusta.

Ensimmäinen keskeinen jatkotutkimusalue on podcast-etnografian metodologinen kehittäminen. Perinteinen etnografia perustuu tutkijan pitkäaikaiseen läsnäoloon yhteisössä, mutta podcast-etnografia voisi mahdollistaa uudenlaisen, dokumentoidun lähestymistavan yhteisöjen tutkimiseen. Pitkäaikaiset podcast-sarjat, jotka seuraavat yhteisöä vuosien ajan, voisivat paljastaa muutos- ja kehityskulkuja tavalla, jota yksittäiset haastattelut tai perinteiset etnografiset menetelmät eivät voi tavoittaa.

Toinen lupaava tutkimussuunta on yhteisöjen oman podcast-tuotannon tutkimuspotentiaalin selvittäminen. Tämä tutkimus osoitti, kuinka podcast-prosessi itsessään voi toimia voimauttavana kokemuksena haastateltaville. Jatkotutkimus voisi keskittyä siihen, miten yhteisöt voivat käyttää podcast-tuotantoa oman tutkimustoimintansa välineenä, kuten millaisia uusia tiedontuotannon muotoja tämä mahdollistaa ja kuinka se muuttaa perinteisiä tutkijan ja tutkittavan välisiä valtasuhteita. Tällainen lähestymistapa voisi johtaa täysin uudenlaiseen osallistuvaan tutkimukseen, jossa yhteisöt ovat aktiivisia tiedon tuottajia eivätkä vain tutkimuksen kohteita.

Kolmas merkittävä tutkimusalue liittyy podcast-pohjaisten interventioiden kehittämiseen yhteisöjen kehittämisen välineenä. Tämä tutkimus vihjaa siihen, että podcast-prosessit voivat itsessään toimia yhteisöllisyyttä rakentavina ja identiteettiä vahvistavina interventioina. Systemaattinen tutkimus siitä, kuinka podcast-tuotanto vaikuttaa osallistujien identiteettiin, yhteisöllisyyden tunteeseen ja toimijuuteen, voisi johtaa uudenlaisiin yhteisötyön menetelmiin. Erityisen kiinnostavaa olisi selvittää, voivatko podcast-interventiot toimia tehokkaana välineenä marginalisoitujen ryhmien kehittämisessä ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistämässä.

Metodologisesti tärkeää olisi myös tutkia podcast-menetelmän rajoituksia ja riskejä systemaattisemmin. Tämä tutkimus tunnisti joitakin haasteita, kuten anonymiteetin mahdottomuuden ja sosiaalisesti suotavien vastausten riskin, mutta laajempi metodologinen tutkimus voisi kehittää strategioita näiden rajoitusten minimoimiseksi. Samalla olisi tärkeää tutkia, millaisissa tutkimuskonteksteissa podcast-metodi sopii parhaiten ja milloin perinteiset menetelmät ovat tehokkaampia.

Podcast-metodin jatkotutkimus edustaa mahdollisuutta kehittää yhteiskuntatieteiden metodologiaa suuntaan, joka yhdistää tieteellisen rigoroositeetin yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja osallistuvan tutkimuksen periaatteisiin. Tämä voisi johtaa uudenlaiseen tutkimuskulttuuriin, joka palvelee paremmin sekä tiedeyhteisöä että tutkittavia yhteisöjä.

5.7.4. Tutkimuksen yhteiskunnallinen merkitys

Tämä tutkimus tarjoaa konkreettista tietoa siitä, että kulttuuriinvestoinnit vähemmistöyhteisöissä eivät ole pelkkää sosiaalipolitiikkaa tai pyytetöntä kulttuurin säilyttämistä, vaan tehokasta talouspolitiikkaa ja yhteiskunnallista kehittämistä. Frank Jørstadin kerrannaisvaikutusväite, vaikka se odottaa kvantitatiivista validointia, perustuu todellisiin kokemuksiin yhteisön taloudellisesta aktivoitumisesta ja tarjoaa mallin, joka haastaa perinteisiä asetelmia kulttuurin ja talouden välillä.

Tutkimus osoittaa konkreettisesti, että vähemmistöyhteisöt eivät ole pelkkiä tuen kohteita vaan aktiivisia taloudellisen kehityksen toimijoita, jotka voivat luoda innovatiivisia ratkaisuja ja menestyä kansainväliselläkin tasolla. Kveeniyhteisön tarina on todiste siitä, että kun yhteisöllä on visio, sitoutuminen ja riittävä tuki, kulttuurista voi todellakin tulla kestävän taloudellisen kehityksen perusta.

M. Seppola Simonsen kansainvälinen menestys, Kveeniteatterin valtion rahoituksen saaminen "maailmanennätysajassa" ja Anneli Naukkarisen kuvaama eksponentiaalinen kasvu osallistujamäärissä eivät ole sattumia vaan systemaatt-

tisen, yhteisölähtöisen työn tuloksia. Nämä esimerkit inspiroi muita vähemmistöyhteisöjä uskomaan omiin mahdollisuuksiinsa.

Laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa tutkimus haastaa dikotomian kulttuurin ja talouden välillä osoittamalla, että erityisesti vähemmistöyhteisöissä kulttuuri ja talous eivät ole kilpailevia intressejä vaan toisiaan vahvistavia prosesseja. Tämä ymmärrys on kriittistä aikana, jolloin globalisaatio uhkaa pienempien kulttuurien olemassaoloa ja julkisen talouden kiristys asettaa kulttuurin ja talouden vastakkain.

Tutkimus tarjoaa kulttuuripolitiikan tekijöille työkaluja perustella vähemmistökulttuurien tukemista paitsi kulttuurisen monimuotoisuuden myös taloudellisen tehokkuuden argumenteilla. Anneli Naukkarisen kokema vuosittainen rahoituspävarmuus ei ole vain inhimillinen tragedia vaan taloudellista tehottomuutta, joka estää pitkäjänteisen kehityksen ja maksimaalisten kerrannaisvaikutusten saavuttamisen.

Tutkimus tukee vahvasti Robert Chambersin osallistavan kehityksen paradigmaa osoittamalla konkreettisesti, kuinka yhteisölähtöiset tavat voivat tuottaa kestäviä tuloksia kulttuuritaloudessa. Kun Chambers keskittyi pääasiassa maatalouteen ja perinteisiin elinkeinoihin, tämä tutkimus laajentaa teorian soveltu- maan luoviin aloihin ja tietoyhteiskunnan konteksteihin.

Kveeniyhteisön kokemus osoittaa, että yhteisöt ovat itse parhaita asiantuntijoita omassa kehityksessään, kun heille annetaan riittävät resurssit ja autonomia. Ulkoapäin tulevat kehitysohjelmat törmäävät usein yhteisön sisäiseen vastustukseen, kulttuuriseen ymmärtämättömyyteen ja epärealistisiin odotuksiin. Yhteisölähtöinen lähestymistapa välttää nämä sudenkuopat perustumalla yhteisön omaan osaamiseen ja motivaatioon.

Tutkimus osoittaa, kuinka teknologia voi toimia vähemmistöjen kehittämisen välineenä sen sijaan, että se marginalisoisi heitä entisestään. M. Seppola Simonsonen kyky tavoittaa kansainvälisiä yleisöjä digitaalisten alustojen kautta ja tämän tutkimuksen podcast-metodin menestys osoittavat, että pienetkin yhteisöt voivat hyödyntää teknologiaa omien äänensä vahvistamiseen.

Podcast-haastattelut itsessään ovat esimerkki siitä, kuinka uudet mediat voivat luoda uusia tiedontuotannon ja yhteisöllisen voimaantumisen muotoja. Ne toimivat samalla dokumentaationa ajasta, jolloin kveeniyhteisö kokee kulttuurista renessanssia, säilyttäen autenttiset äänet tuleville sukupolville.

Lopulta tämä tutkimus on myös erilaisen näkemyksen globaalille kulttuuri diversiteetikriisille. UNESCO:n arvioiden mukaan maailma menettää kielen joka kahden viikon välein, ja mukana häviää aineetonta kulttuuriperintöä, jolla on paitsi kulttuurista myös taloudellista arvoa. Kveeniyhteisön tarina osoittaa, että tämä kehitys ei ole välttämätön tai peruuttamaton.

Tutkimuksen ehkä tärkein viesti on, että vähemmistökulttuurit eivät ole säilytettäviä museokappaleita vaan eläviä, kehittyviä ja taloudellisesti arvokkaita voimavaroja. Ne ansaitsevat investointeja paitsi kulttuurisen itseisarvonsa vuoksi, myös niiden kiistattoman taloudellisen potentiaalin takia. Laadukkaalla kulttuurilla on aina markkinat ja arvostajat.

Bente Imerlandin kolmikymmenvuotinen sitoutuminen, nuorten innostunut mukaan tulo Katriina Pedersenin kuvauksissa ja identiteetin herääminen Frank Jørstadin havaitsemana prosessina osoittavat, että kulttuurin elvyttäminen ei ole vain mahdollista vaan kannattavaa. Kveeniyhteisön malli tarjoaa toivoa ja konkreettisia työkaluja sadoille muille vähemmistöyhteisöille ympäri maailmaa.

Tutkimus on myös muistutus siitä, että monimuotoisuus ei ole vain eettinen imperatiivi vaan taloudellinen välttämättömyys. Yhä yhtenäistyvässä maailmassa ainutlaatuisuus on arvo itsessään, ja vähemmistökulttuurien säilyttäminen ja kehittäminen on investointi tulevaisuuteen, jossa diversiteetti luo innovaatiota, kestävyyttä ja taloudellista hyvinvointia.

LÄHTEET

- Antikainen, J., Haanpää, S., Laasonen, V. & Siltanen, K. 2018. Kulttuurin aluetietoperustan esiselvitys. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:37. Helsinki.
- Birgelund, I. & Jørstad, F. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/4AJOO39uH0Ks2akIec0Tyc?si=po3F2cBnSViJ2IpprUbq6Q> Kuunneltu: 21.5.2024.
- Bourdieu, P. 1986. The Forms of Capital. Teoksessa Richardson, J. (toim.). Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, s. 241-258. Greenwood. New York.
- Braun, V. & Clarke, V. 2006. Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3, 2, s. 77-101.
- Chambers, R. 1997. Whose Reality Counts? Putting the First Last. Intermediate Technology Publications. London.
- Euroopan komissio 2020. Afrikka-strategia: Kumppanuus Afrikka-Eurooppa. Luettavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52020JC0004> Luettu: 9.7.2025.
- Fingerroos, O. & Haanpää, R. 2022. Yhteisölähtöinen muistitietotutkimus paikallisen kulttuuriperinnön säilyttämisessä ja elvyttämisessä. Teoksessa Koskinen-Koivisto, E. & Kumpulainen, K. (toim.). Kestävä kulttuurisuunnittelu, s. 131-141. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.
- Florida, R. 2002. The Rise of the Creative Class. Basic Books. New York.
- Haapalainen, R. 2011. Utopioiden arkipäivää. Osallistumisen ja muutoksen paikkoja nykytaiteessa 1980-2011. Kuvataideakatemia. Helsinki.
- Hautala-Hirvioja, T. 2015. Sámi Art: Between Stereotypes and Decolonization. Teoksessa Jokela, T. & Coutts, G. (toim.). Relate North: Culture, Community and Communication, s. 85-94. Lapland University Press. Rovaniemi.
- Hirvi-Ijäs, M. & Sokka, S. 2019. Suomen taide- ja taiteilijapolitiikka 2019. Cuporen julkaisuja 35. Luettavissa: <https://www.cupore.fi/julkaisut/suomen-taide-ja-taiteilijapolitiikka-2019-2/> Luettu: 9.7.2025.
- Houni, P., Turpeinen, A. & Vuolasto, T. 2020. Taidetta! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Taikusydän. Luettavissa: <https://www.taikusydän.fi/wp-content/uploads/2021/10/Taidetta-kulttuurihyvinvoinnin-kasikirja.pdf> Luettu: 9.7.2025.
- Huhmarniemi, M. 2015. X-Border Biennale as a Platform for Cultural Learning and Understanding. Teoksessa Jokela, T. & Coutts, G. (toim.). Relate North: Culture, Community and Communication, s. 160-170. Lapland University Press. Rovaniemi.

Imerslund, B. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/6AVx0ZZCbRtBqnBgFU0udb?si=E4W9XxC-SnWxS8SHPsFKKA> Kuunneltu: 21.5.2024.

Jackson, J. E. 1995. Culture, Genuine and Spurious: The Politics of Indianness in the Vaupés. *American Ethnologist*, 22, 1, s. 3-27.

Jokela, T. & Coutts, G. 2015. Introduction. Teoksessa Jokela, T. & Coutts, G. (toim.). *Relate North: Culture, Community and Communication*, s. 6-10. Lapland University Press. Rovaniemi.

Jokela, T. & Tahkokallio, P. 2015. Arctic Arts with Pride: Enhancing Well-being and Regional Vitality through Arts and Cultural Tourism. Teoksessa Jokela, T. & Coutts, G. (toim.). *Relate North: Culture, Community and Communication*, s. 130-142. Lapland University Press. Rovaniemi.

Junttila, K. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/1ouVMaFO1E7xdSkJaDRXIX?si=LfAY6QYtQnSyzyNM8O8kEQ> Kuunneltu: 21.5.2024.

Kóbor-Laitinen, Z. 2016. HELsign – osallisuus ja vaikuttaminen viittomakielisen yhteisön näkökulmasta. Teoksessa Lindholm, A. *Ei kävijästä osalliseksi – Kulttuuriosallisuuden käsitteet ja mallit käytännön kehittämistyön tukena*, s. 120-130. Cupore. Helsinki.

Koskela, T. 2022. Kuuluuko taide kaikille? – Inklusion mahdollisuudet harrastustoiminnassa. Teoksessa Piispa-Hakala, S. *New Cultural Horizons*, s. 14-19. Itä-Suomen yliopisto. Joensuu.

Kumpulainen, K., Luonila, M., Ruokolainen, O., Leppänen, A. & Koskinen-Koivisto, E. 2022. Lähiöiden kulttuuriset resurssit ja osallistumisen esteet. Teoksessa Koskinen-Koivisto, E. & Kumpulainen, K. (toim.). *Kestävä kulttuurisuunnittelu*, s. 68-86. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Laitinen, T. 2025. Norjalaisen lehdistön näkemys Itä-Ruijan kveenivähemmistöstä vuosina 1830-1859. Historian kandidaatintutkielma. Oulun yliopisto. Oulu.

Latvala-Harvilahti, P. 2021. Kulttuuriperinnöt kestävä tulevaisuuden avaimina. Taustaselvitys kulttuuriperintöstrategian laatimisen tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:25. Helsinki.

Lindholm, A. 2016. Ei kävijästä osalliseksi – Kulttuuriosallisuuden käsitteet ja mallit käytännön kehittämistyön tukena. Cupore. Helsinki.

Lindholm, A. & Päiviö-Häkämies, T. 2020. Helsingin malli – Taidetta lähiöihin -pilottihankkeiden kokemuksia 2018-2019. Helsingin kaupunki. Helsinki.

Luonila, M., Johansson, T., Virta, S. & Nylander, O. 2021. Festivaalien aluetaloudelliset vaikutukset. Cuporen julkaisu 42. Luettavissa: <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/festivaalien-aluealoudelliset-vaikutukset> Luettu: 9.7.2025.

Mellem, Å. K. 2020. Navigating Kven Cultural Heritage through Contemporary Art Practice. Master's thesis. Oslo National Academy of the Arts. Oslo.

Molnár Bodrogi, E. 2014. Multilingual Identity and Minority Languages in Literature. Teoksessa Toivanen, R. & Saarikivi, J. (toim.). Linguistic Minorities in Europe Online, s. 19-55. De Gruyter Mouton. Berlin.

Molnár-Bodrogi, E. 2022. "Kieli on sielun sormenjäljet". Pohjois-Fennoskandian ja Romanian suomalais-ugrialaisten vähemmistöjen kielinarratiivit identiteetin rakentajana. Väitöskirja. Babeş-Bolyai University. Cluj-Napoca.

Murtoniemi, E. 2024. Kamppailuja kulttuurista. Kulttuurin arvon artikulaatioita 2010-luvun Suomessa. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Helsinki.

Naukkarinen, A. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/6YZCWlrXo8cEHqvholzi7w?si=ITIPN-8rRWWx2Lgl8OfAHw> Kuunneltu: 21.5.2024.

Niemi, E. 2007. Kveenit ja yhteiskunta: kulttuurikohtaamisia ja vähemmistöpolitiikkaa. Arina 2006-2007, s. 14-25.

Norwegian Ministry of Local Government and Regional Development 2024. The Framework Convention for the Protection of National Minorities. Sixth Periodic Report. Oslo.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Tule luo taide! Taiteen prosenttiperiaatteen laajentamisen kärkihankkeen loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:12. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Kulttuuri ja luova talous yhteiskunnan rakentajina Afrikassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:33. Helsinki.

Opetushallitus 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Määräykset ja ohjeet 2022:2a. Helsinki. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf Luettu: 21.5.2024.

Pedersen, K. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/6fa8eXd4ZCdyJqJ46DtYvP?si=QbuTYoZMQW-j8XFQR7H9Mg> Kuunneltu: 21.5.2024.

Petryk, M. 2014. An Old Language with a New Status. Some Aspects of the Kvens' Identity. Institute of Ethnology and Anthropology of Culture, Adam Mickiewicz University. Poznań.

Prieur, A. & Savage, M. 2011. Updating cultural capital theory: A discussion based on studies in Denmark and in Britain. British Journal of Sociology, 62, 4, s. 566-580.

Putnam, R. D. 1993. Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy. Princeton University Press. Princeton.

Putnam, R. D. 2000. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster. New York.

Riesto, K. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/0ymcvg2bteTpaoBE3XFW2i?si=-gpSZIGURgG54ADxe6f0ig> Kuunneltu: 21.5.2024.

Ruutiainen, P. & Suomela, K. 2016. *Cascoland – julkinen tila kuuluu kaikille*. Teoksessa Lindholm, A. *Ei kävijästä osalliseksi – Kulttuuriosallisuuden käsitteet ja mallit käytännön kehittämistyön tukena*, s. 84-86. Cupore. Helsinki.

Seesmeri, M. & Virtanen, K. 2022. "Paljon on roihunu täällä": taidelähtöisyys ja paikkatieto osallistamisen menetelminä. Teoksessa Koskinen-Koivisto, E. & Kumpulainen, K. (toim.). *Kestävä kulttuurisuunnittelu*, s. 112-126. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Sen, A. 1999. *Development as Freedom*. Oxford University Press. Oxford.

Seppola Simonsen, M. 2024. Podcast-haastattelu. Ruijan Rannoilta – From The Shores of Ruija. Luettavissa: <https://open.spotify.com/episode/5wITIDqf0gg8WGVV1rZFKs?si=rwITO0y8RYySTcJLOTTYsw> Kuunneltu: 21.5.2024.

Tenhu, I. 2019. *Taide Mielessä. Mielen hyvinvointi ja taide*. Gaudeamus. Helsinki.

Triggs, V., Irwin, R. L. & Leggo, C. 2015. *Walking Art: Sustaining ourselves as arts educators*. Teoksessa Jokela, T. & Coutts, G. (toim.). *Relate North: Culture, Community and Communication*, s. 150-160. Lapland University Press. Rovaniemi.